

NOVA DOBA

Cena 12 din

Celje, sreda, 28. november 1990

št. 3 — leto XXIV

Jože Volfand je že v Evropi

Štajerska banka ni Krumpakova

Krvavi konec laškega mesarja

Vbogajme za garanje

Delavci Ingrada so končno dočakali že tolikokrat odmaknjeni plačilni dan. Ko so odprli svoje plačilne kuverte, so se jim orosile oči! Od sreče. Vsi zaposleni so namreč prvič v zgodovini dobili enako plačo.

Dve stari milijardi. Zdaj pa živi, preživi in doživi. Ni kaj. Smo že v Evropi.

Zbogom Birsa, zdravo Feguš

Nedavni prijateljski obisk podpredsednika slovenske skupščine v celjski sodni palači ni bil tako nedolžen, kot je bilo to povedano.

Nekaj malega bo sprememb. Za predsednika sodišča bi naj prišel Robnik, za javnega tožilca Feguš. Kot je bilo povedano, to nima nobene zveze s strankami.

Več luči, bolj glasno

Srbi osvajajo Celje

Astronomski dobitki

Tujega nočemo — svojega nimamo

ZADNJA VEST

Razveljavljen odkup stanovanj EMO

Ustavno sodišče RS je na pobudo Petra Kavalarja, novinarja in nekdanjega delegata celjske občinske skupščine, razveljavilo določilo odloka te skupščine, s katerim je ta najela posojilo za odkup stanovanj podjetja EMO.

Ustavno sodišče je pritegnilo pobudniku, da denar iz solidarnostnega stanovanjskega sklada ni mogoče uporabiti za reševanje finančnih težav podjetja EMO, saj je namen porabe določen z zakonom in se sme torej uporabljati le v solidarnostne na-

mene na stanovanjskem področju.

Kot je znano, je SO Celje, da bi zagotovila denar, zvišala občinski prispevek za solidarnost za 0,68 odstotka, tako da skupaj znaša 2,68 odstotka. Treba je reči, da so v stanovanjih ostali delavci EMO in so vsi, ki imajo EMO-va stanovanja, postali »solidarci«.

In na koncu: nobenega dvoma ni, da sme EMO prodati svoja stanovanja. Tisti, ki jih kupi, mora pač imeti

denar! SO Celje takega denarja nima. To, da je nakup razpršila na vse, ki delajo v občini Celje, je seveda zagotovo solidarnost, vendar napačna, saj je jasno, da denarja ni zbrala za določen, zakonit namen.

Kaj bodo ukrenili v SO Celje in v EMO, še ni znano. Prav tako še ne vemo, kaj bodo naredili v banki, kjer so kredit SO Celje odobrili. Prav pa bi bilo, če bi Služba družbenega knjigovodstva pojasnila, zakaj je tak posej finančno dovolila, čeprav je

morala vedeti, da je — nezakonit.

In ne nazadnje, kot je bilo pričakovati, SO Celje z odkupom stanovanj EMO ni rešila in se ta še vedno le s težavo prebija iz meseca v mesec. V vsakem primeru pa je SO Celje že na začetku sprememb v Jugoslaviji pokazala, da ji je kaj malo mar tržno gospodarstvo. Da ne bo nesporazuma, gre za skupščino občine Celje v prejšnjem režimu, ko je bil njen predsednik magister Tone Zimšek.

Smo še?

Če je šlo vse po napovedih, potem nas, niti vas, ki tole berete, ni več. Konec tedna nas bi naj namreč zalila poplava, potem nas bi naj zrušil katastrofalen potres. Navsezadnje pa še zalila lava iz na novo prebujenega vulkana — Smrekovca.

Če je govorice o slednjih dveh katastrofah raznesel ljudski glas, smo bili na nevarnost novih poplav uradno opozorjeni. Usodnih oblakov, ki so jih predvideli meteorologi, ni bilo od nikoder, čeprav so ponekod opozorila delila celo v nabiralnike. Preventiva ali panika?

Nove znamke — prekršek

Nadebudni Slovenec, ki je oblikoval in natisnil nove poštne znamke države Slovenije, se bo srečal s sodnikom za prekrške. Kot poročajo, te

znamke niso legitimno plačilno sredstvo PTT. Torej gre za prevaro, varnostni organi pa jih obravnavajo enako kot ponarejene bankovce.

Jesensko čiščenje v SDSS

Marš iz dvorane

Tisto, kar so mnogi napovedovali pred celjsko programsko konferenco SDSS, se je uresničilo. Dolgo prikrivani frakcijski boji znotraj stranke so butnili na dan z vso ostrino. V neenakopravnem boju je zmagala večinska desna frakcija Jožeta Pučnika, ki je v boljševiskem slogu pohodila samozvano levico oz. njenega kolovodjo, podpredsednika stranke Andreja Magajna in pometla z akterji razvpite moščanske afere Silvestrom Plahutnikom in njegovimi pajdaši.

Takšen epilog je pravzaprav napovedoval že začetek konference, ko so nekateri udeleženci zahtevali spremembo dnevnega reda, tako da bi o nesoglasjih v stranki spregovorili že na začetku, preden bi se lotili programskih vprašanj. Njihov predlog je bil zavrnjen. Zato pa je postalo vroče v popoldanskem delu. Temperatura se je dvignila že ob obravnavi in sprejemanju novega statuta stranke. To je bila v bistvu priprava terena za kasnejše žaganje disidentov. Statut je bilo treba spremeniti tako, da z obračunom ni bilo treba ča-

kati do kongresa stranke in so lahko izključitve izvedli že na konferenci.

Po tem je bilo delo lahko. Pučnik in njegovi so na govorniški oder enostavno poslali predsednika nadzornega odbora stranke, ki je poročal o ugotovitvah v zvezi z nepravilnostmi Plahutnika v znameniti moščanski aferi. Nato se je vsulo. Nič ni pomagalo dejstvo, da preiskovalni in sodni organi še niso rekli svojega o domnevnih kriminalnih dejanjih, ki jih je osumljen Plahutnik.

Strasti je nekoliko umiril še Vitodrag Pukl, ki je ude-

ležence posvaril na nesprejemljivost takšnega prejudiciranja. Tudi po njegovih besedah pa je že zdaj nesporna ogromna politična škoda, ki jo je stranki povzročil Plahutnik, so menili drugi. Zato ga je treba izključiti, skupaj z njim pa tudi pet moščanskih socialdemokratov. To se je tudi zgodilo, izključene odpadnike pa so takoj po razglasitvi rezultatov tajnega glasovanja dobesedno nagнали iz dvorane Narodnega doma.

Boljševiški nastopi France Tomšiča in drugih najbolj nestrpnih strankarskih veljakov, burno ploskanje vsaki »udarni« razpravi in repliki, vse to je pripravljalo primerno ozračje za naslednji udarec. Tarča je bil seveda podpredsednik stranke Andrej Magajna. Njegovo ime so omenjali že med obračunavanjem z »Moščani«, češ da se

ni distanciral od Plahutnikovega početja in da ga je celo podpiral.

Po žolčnih napadih »lahkih strelcev«, ki niso skoparili z municijo in so na trenutke pozabljali, da sedijo na političnem shodu in ne kje v gostilni, je v dvorani nastala grobna tišina.

Nastopil je sam dr. Jože Pučnik! Vidno jezen je Andreju Magajni očital, da je v različnih intervjujih in izjavah za časopise govoril o frakcijskih bojih v SDSS, pri čemer da je sebe predstavljaj kot levičarja, njega, Pučnika, pa kot desničarja.

»Če med nami res obstajajo razhajanja glede bistvenih programskih vprašanj stranke, zakaj se o tem nisi bil nikoli pripravil pogovarjati z mano, na sejah predsedstva in drugih sestankih stranke? Takšne stvari je treba razčistiti na konferenci ali kongresu, ne pa o njih govoriti po kuloarjih in za javnimi klozeti!« je bil oster Pučnik.

Magajni je očital tudi umazane igre proti njemu osebeno, da je okoli govoril, »da se je Pučnik priklatil v stranko.« Izkoriščal je Plahutnikov nemoralni karakter za kovanje političnega kapitala iz ozadja. »Magajna je žrtvoval interese stranke za drobnjakarstvo in poniglavo intrigantstvo. Težko si zamišljam nadaljnje sodelovanje z njim v predsedstvu stranke!« je zaključil Pučnik svoj 17 minutni monolog, ki ga je spremljalo burno ploskanje v dvorani.

Zdaj je bil izid dokončno jasen! Napadeni Magajna se je sicer skušal braniti, zavračal je očitke, pojasnjeval stvari, a po nastopu predhodnika in glede na zmagovalno ozračje v dvorani je bilo vse zastoj, udeleženci konference so ga na predlog predsedstva izključili iz stranke.

Takšen epilog celjske konference je bilo mogoče pričakovati, saj na socialdemokratskem krilu slovenske politične scene nastaja vedno večja gneča. Tu se poleg SDSS drenjajo prenovitelji, socialisti, 'slovenska janičarja' iz Beograda Živko Pregl

in Rado Bohinc napovedujeta novo, jugoslovansko usmerjeno socialdemokratsko stranko... Jože Pučnik, ki ima za seboj veliko večino strankinih veljakov in članov, je ocenil, da si SDSS ne sme privoščiti frakcionaštva, temveč mora z notranjo disciplino ohraniti jasno profiliran politični program, ki jo bo jasno ločeval od vedno hujše konkurence. V nasprotnem primeru se bo njegova stranka utopila v pisani kolobociji na slovenskem političnem prizorišču. V desno pa ga sili povezanost v Demosu, brez katere ne vidi možnosti za uresničitev predvolilnih obljub.

S celjsko inventuro si je (vsaj začasno) spet utrdil položaj in s tem svojo vrhovodsko linijo iskanja kompromisa med zavezništvo v Demosu in samostojno politiko stranke. Kako dolgo mu bo to še uspevalo? Zaenkrat se mu ni treba bati morebitnega upora v celjskem delu stranke. Tu ima še vedno močno podporo in lojalnost.

Helikopter v morju

V nedeljo se je v Severni Jadran zrušil helikopter, ki je s kopna prevažal delavce na naftno ploščad, ki jo upravlja Agip. Reševalci so pozneje v razburkanem morju našli naletel na dve žrtvi izmed treh pilotov in desetih tehnikov italijanske firme.

Tudi Romuni v Avstriji niso več zaželeni

Na pritisk avstrijske javnosti je avstrijski minister za notranje zadeve Franz Lössner začasno ustavil izgon beguncev iz Romunije. Po padcu Ceausescove diktature je k našim sosedom prebežalo in prosilo za politični azil okrog 12.000 Romunov. Od

Varnostni organi so v petek po dveh urah, ko je neznan napadalec spet napadel na Koroškem dekle, zadržali obsežno verigo preiskav in iskanja storilca, ki je na širšem območju Slovenj Gradca in na Koroškem sejal stran in trepet.

Gre za 25-letnega Velenjčana, ki je na tem območju napadal otroke in dekleta ter jih silil v spolne odnose. Po omenjenem napadu je v akcijo krenilo 12 miličniških patrulj in devet kriminalistov, ki so ob pomoči občanov storilca odkrili. Po prijetju osumljenca si bodo starši in dekleta na tem območju končno opomogli od strahu.

Spremembe pri uvozu avtov

ZIS je končno sprejel pobudo Hrvaške in Slovenije ter v spremembi zakona o zunanjetrgovinskem poslovanju predlagal, da bi odpravili prepoved uvoza rabljenih avtomobilov.

Gre za vozila, ki ne bi bila starejša od treh let, uvažali pa bi jih lahko tudi občani sami ob občutno zmanjšanih carinskih in drugih dajatvah.

Malemu Blažu Skorenšku se nasmiha življenje. Po objavi tragedije nesrečnega otroka, kateremu se zaradi bolezni izteka življenje, se je v ljudeh sprožila tista nevidna vzmet pomoči. Kot smo že poročali, je življenje 4-letnega Blaža zdaj odvisno od nove operacije. Toda specialisti za takšen poseg so samo v Londonu, operacijski poseg in nega pa bi Skorenškove veljali okrog 45 tisoč mark. Skorenškovi tega denarja seveda nimajo. Po objavi nesreče malega Blaža in nesrečne družine, ki bi zaradi pomanjkanja denarja dan za dnem gledala počasno umiranje svojega otroka, so ljudje priskočili na pomoč. Na devizni račun LB Laško, devizna sredstva občanov 378-727000 2270/13, je v minulih dneh priteko že nekaj denarja za pot in operativni poseg. Na pomoč je priskočil tudi znani kardiolog iz Celja, dr. Tasič, ki bo malega Blaža spremljal v Anglijo in bdel nad njegovim zdravjem.

Bo mozirska vlada odletela?

O tej možnosti se vedno glasneje šušlja po poplavljenih zgornjesavinjskih logih. Premier **Alfred Božič** si je menda nalog za sečnjo vlade podpisal sam, ko je Izvršni svet na lastno roko naročil GG Nazarje, naj Kljub moratoriju poseka 5000 kubikov lesa in s tem reši nazarski GLIN, ki je ob poplavi ostal brez surovin in mu grozi kolaps. O tem je Božič sicer obvestil republiški vrh, ki pa se je nad samovoljo mozirskega podanika hudo razkuril in prepovedal sečnjo. »Moratorij velja, pa pika!« so rekli ata Peterle. Mozirski poslanec v republiški skupščini, **obrnjak Krefl**, že govori okoli, da so Alfredu Božiču in njegovim ministrom šteti funkcionalni dnevi. Prepričan je namreč, da skušajo v GLINU na račun poplave poceni priti do pomoči za odpravo izgub, ki so posledica slabega gospodarjenja tega nazarskega lesnega mastodonta.

KULTURNI ŠKANDAL V BOLNIŠNICI

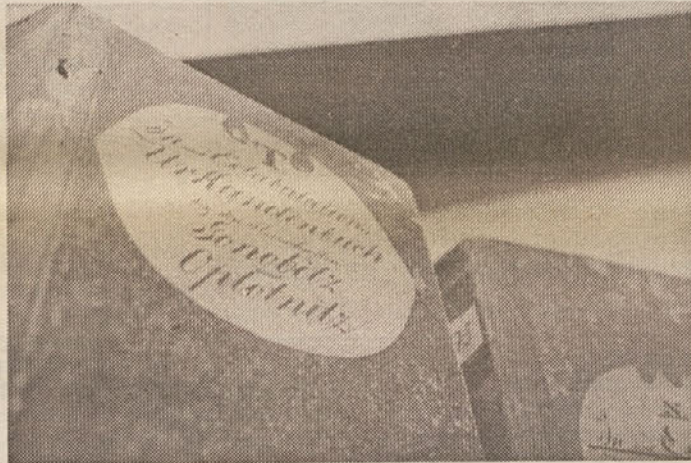
Zgodovina v kontejnerjih

V celjskem Zgodovinskem arhivu so sicer dvomeč, vendar po sili razmer, do vrata so zabasani z arhivskimi dokumenti, dopustili, da dragocene in enkratne dokumente

o zgodovini zdravilstva 19. in 20. stoletja celjskega območja hranijo v bolnišničnem poslopiju.

V grozeči vodni ujmi se

prav nihče ni spomnil, da so varuhi zgodovine dobrega dela slovenskega zdravstva. Dokumenti so bili pet dni pod vodo, potlej pa so jih preprosto zmetali v kontejnerje.

Pomoč za vse – kakor za koga

Letošnji prvi november se je vtisnil v spomin vsem, ki s(m)o videli posledice divjanja narave v Zgornjesavinjski dolini. Škoda, ki naj bi sedaj že po uradnih podatkih znašala 10 milijard dinarjev ali 10 milijonov dolarjev, terja takojšnje ukrepanje.

Znova se je pokazalo, da slovenska javnost kljub slabim izkušnjam še ni pozabila na solidarnost. Še vedno se vrstijo dobrodelne prireditve in različne akcije, katerih izkupiček naj bi namenili poplavljenim. Vendar, kot že velikokrat doslej, bodo te pomoči deležni le nekateri in še to neenakomerno porazdeljeno.

Že peti dan po vesoljnem potopu, kot so nekateri domačini poimenovali divjanje Savinje in njenih pritokov, je bilo očitno, da vse ne poteka tako, kot so nekateri hoteli prikazati. To so najbolj občutili Ljubenci in prebivalci bližnjih zaselkov, kot so Rastke, Trbiž in drugi, ki jih je voda dobesedno odrezala od sveta. In če ne bi bili tako odločni, da sami poskrbijo zase, bi morali, kot se je kasneje izkazalo, čakati na po-

moč od zunaj skoraj teden dni.

Razlog za to so si Ljubenci poiskali sami, in sicer je bil v njihovem ponosu, ki jim ni dovolil, da bi na veliko razglašali svojo nesrečo. Kljub temu pa so z rahlim ljubosumjem spremljali vse dogodke v Lučah, katerim je na roke šla tudi pozornost, ki so jo temu kraju posvetili vsi mediji. In če nečesa ni v časopisih ali na televiziji, se to sploh ni zgodilo, kajne? Zato so bili zelo pogosti (upravičeni ali ne) očitki, da je bilo v Lučah za polovico manj škode kot v Ljubnem, da so imeli v Lučah stalno cestno povezavo prek Črne, pa jih je obiskal predsednik vlade, slovenska televizija, vsi novinarji, le Ljubencev nobeden. Ljubno pa je bilo nekaj dni popolnoma samotni otok brez povezave z ostalim svetom. Šele peti dan, ko so za

silo lahko popravili majhen most prek Ljubnice, smo lahko prišli v središče kraja. Šele naslednji dan pa so tudi ostali mediji odkrili Ljubno, tako da je prva pomoč s helikopterji, kot sem že omenil, prišla šele teden dni po katastrofi. Sedaj je stanje dokaj normalno, za povezavo s svetom pa skrbi vojaški most.

Morda se bo komu zdelo, da skušam podtakniti Lučam nepoštenost in da si skušajo z lastno reklamo pridobiti več pomoči, kot je potrebujejo. To nikakor ne, saj bo še tisto, kar so in še bodo dobili, premalo, da bodo lahko začeli normalno živeti. Želel bi le, da ne bi prišlo do solidarnostne diskriminacije na naših, slovenskih tleh, ko smo do zdaj imeli polna usta kritike, kako naša solidarnostna sredstva trošijo na jugu Jugoslavije. Sedaj je priložnost, da pozabimo na našo, tolikokrat očitano privošljivost (Naj še sosedu crkne krava, če je meni!) in pomagamo tistim, ki so pomoči resnično potrebni. Ampak tokrat resnično po pravici, velja?

FOTOKRONIKA

V Narodnem domu so se zbrali teritorialci in se pogovorili o svojem delu. Nova vlada jih je pogostila, kar v teh zmešanih časih ni nič nenavadnega. Nikoli namreč ne veš, če jih jutri v resnici ne boš bolj potreboval, kot doslej.

V likovnem salonu je bila otvoritev razstave del Marka Kovačiča. Umetnik se ne odmika do tradicionalnega umetniškega predmeta, ampak vspostavlja funkcijo galerijskega prostora. Prostor naseljujejo kipi, poimenovani »sarkofagi«, ki delujejo kot scene.

Celjani tožijo, da imajo mrtvo mesto. V petek je v mesto ob Savinji pritavala skupina bolivijskih študentov in v nekaj minutah s svojo glasbo zapolnila prostor pred Metrojem. In zanimivo, ti štirje Indijanci zagotovo niso prebrali drago plačanih ekspozicij o tem, kako mestnemu središču vrniti – življenje.

Plebiscit: težko se nam piše

Ciril Zlobec nas opominja: »Ob izstopu iz Jugoslavije je treba slovenskemu narodu povedati, da se bo brezposelnost potrojila, da bomo pet ali več let zelo slabo živeli.« Res je, Ciril Zlobec je član predsedstva Republike Slovenije, vendar ob tem ne bi smeli prezreti, da redko kdaj zamudi priložnost, ko se ne bi potkal po prsih, da je najprej in predvsem pesnik. Kaj to pomeni?

Jasno, najprej bomo seveda ugotovili, da Zlobec, vsej njegovi državniški dobrohotnosti navkljub, ni ravno tista najbolj poklicana osebnost, ki naj bi nas v tem prelomnem trenutku opozarjala na povsem praktične ekonomske posledice plebiscita. Jasno je tudi, da bi v tej godlji moralo najprej položiti karte na mizo predvsem gospodarstvo. V nekem pogovoru, ki sem ga imel te dni z direktorjem novomeške IMV Marjanom Anžurjem, mi je le-ta zelo jasno povedal, da bi moralo imeti pri oblikovanju novih znotrajjugoslovanskih odnosov gospodarstvo veliko več besede. Analogno njegovi misli, bi torej lahko dejali, da je zdaj nima. To pa je lahko usodno za razplet jugoslovanske krize. Zakaj?

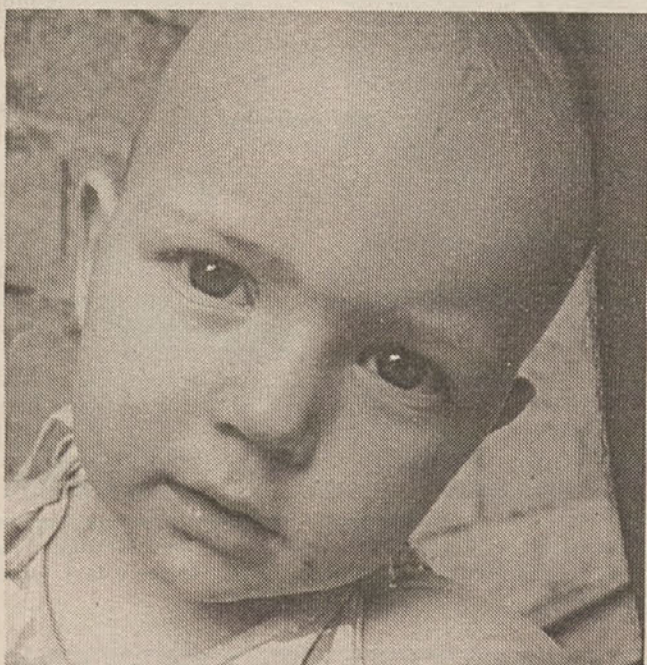
Svojčas so nas učili, da je politika skoncentrirani izraz ekonomije. Z drugimi besedami rečeno, bi moralo to pomeniti, da bi politiki pri iskanju jugo modusa vivendi morali upoštevati interes gospodarstva. Glede na samomorilne (za srbsko gospodarstvo seveda) poteze srbske vlade, glede na povračilno žuganje Hrvatov in konec koncev glede na napovedan slovenski plebiscit, ki ne upošteva niti krčmarja niti njegovega računa, lahko rečemo, da je gospodarski interes pri teh abotnih jugoslovanskih političnih igrah potisnjen na stranski tir. Prav zanimivo!

Da se to dogaja pod peto komunističnega srbskega režima, bi se nekako razumeli, da pa gospodarstvo nima odločilne besede tudi v odkrilju toliko opevane slovenske ali hrvaške demokracije, pa je seveda že veliko težje razumeti. Ali pa tudi ne! Zagata je namreč v tem, da se resnična demokracija kljub vročim željam pač ne rojeva že s samim aktom demokratskih volitev. Če jo gledamo skozi prizmo gospodarstva, bi lahko rekli, da je ta mogoča šele, ko je gospodarstvo resnično ločeno od politike. In če gremo še korak naprej: šele takrat ko politika ne more biti sinonim za (Demosovo) državo, kar se pač dogaja sedaj v Sloveniji.

Novo vprašanje seveda je, kdaj sploh je lahko gospodarstvo avtonomno od politike. Izkušnje nam govore, da šele tedaj, ko so podjetja zvečine v zasebnih rokah. Prav to je namreč mejna točka, kjer se končuje vseobsegajoči vpliv politike na gospodarstvo. V takšnih okoliščinah politika ne more odstavljati nelojalnih direktorjev in na njihova mesta postavljati svoje vernike.

Pri nas pa se dogaja prav to. Slovenska vlada tebi nič meni nič pogojuje pomoč posameznim gospodarskim bolnikom z imenovanjem svojih ljudi na vodilna direktorska mesta. Primerov je nič koliko: Elan, Litostroj, Metalna... Iz tega konteksta pa seveda ne moremo izvzeti niti famoznega zakona o privatizaciji, katerega cilj je po splošni oceni en sam: čimveč družbenega premoženja podržaviti. Ker je jasno, da tega Demos ne počne zato, ker bi si delal utvare, da bo nova slovenska država s tem premoženjem dobro gospodarila, ker se pač država še nikjer in nikdar v svetu ni izkazala kot dober gospodar, ampak predvsem zato, da bi tako imenovanim rdečim direktorjem preprečila »nezakonito« prilaščanje, torej pri vsej zgodbi ne gre za ekonomski, temveč za čisto politični problem. Ali še drugače: gre za politični spopad, v katerem sta gospodarstvo in gmotna blaginja ljudi (državljanov) le sredstvo, nikakor pa ne cilj.

Iz tega lahko dokaj prepričljivo sklepamo, da se Jugoslavija skupaj s slovenskim plebiscitom še naprej fevdalizira in da bomo državljani novih fevdalnih enot (držav) slej ko prej nasrkali kot »žuti mački«.

KOLIKO JE SLOVENCEM MAR NOVA USTAVA

Vlada kroji narodu prisilni jopič

Sedanje gospodarske in politične razmere slovensko vlado silijo, da bi zanimanje naroda usmerila s teh strašujočih tegob. Tudi zato, ker je ta vlada že sokriva težav, ki so se zgrnile nad slovenski narod. Za rešitev lastne kože je izbrala dve skrajni možnosti: na vrata nos pohititi s sprejetjem nove ustave in plebiscit o odcepitvi. Z obema usodnima odločitvama bi se vlada ohranila pri življenju in si pridobila čas za uk vladanja in pridobivanje znanja.

Razprave o osnutku nove ustave Slovencev še niso ogrele. Še več, pretežni del ljudstva se še niso niti dotaknile. Prva posamična opozorila in opombe pa so se že prevesile v medstrankarske razprave in »javne« razprave med širšim občinstvom. Žal so te javne tribune sila slabo obiskane, na njih pa je kot lajnare srečati določene razlagalce, kako vsak po svoje, odvisno od strankarske pripadnosti venomer gonijo svoje videnje in razlago.

Za naš tokratni prispevek k razpravi o novi ustavi države Slovenije smo izbrali mnenja in predloge Neodvisnih sindikatov Slovenije, ki jih je s svojo komisijo zbral Rastko Plohl.

»Osutek nove slovenske ustave je napisan, kar dokazuje voljo in interes večine prebivalcev Slovenije po samostojnosti in svoji državi. Vendar nas pri vsem tem marsikaj moti in podira zaupanje v bližnjo bodočnost in kvaliteto ustave.

Osutek ustave ni takšen kot smo pričakovali. Še posebej nas je presenetila naglica sprejemanja dokumenta, ki bi naj v daljšem obdobju urejal življenje naše družbe. Ponujen mesec dni za ustavno razpravo in sprejetje tega dokumenta se nam zdi občutno prekratek. Prav tako mnogi člani ustave niso v skladu s takimi imenovano svetostjo življenja v preambuli. Nikjer tudi ni poudarka na zaščiti vsakdanjega življenja kot je ustavno zagotovljena pravica do brezplačnega najosnovnejšega zdravstvenega varstva, socialne pomoči, delovne in starostne pokojnine, bivališča in možnosti brezplačnega šolanja itd. Kljub temu, da v ustavnem gradivu jasno piše, da bo nova država tudi socialna, smo se od socialne države tako oddaljili, da se nam obeta prej vse drugo. Ustava zaradi tega postane absurd in je brez prave vrednosti in nam dejansko ničesar ne nudi. Postane celo ovira za human socialni napredek družbe. Služi samo bodočim kapitalistom in politikom. Vprašanje je, če takšno ustavo potrebujemo.

Absurdnost ustave je v pomanjkanju najosnovnejše zaščite družbe. Delavca – temelj bodoče družbe dejansko štiti le malo ustavnih členov, oziroma mu v primeru njegove brezposelnosti ustava ne nudi dostojnega življenja (polovičarstvo). Na primer: bodoče morebitne kršitelje za-

kona štiti 15. čl. ustave (od 17. čl. do 31. čl.), politike imuniteta, kapitaliste možnosti izrednega zasluga in s tem varnost itd. To s človeškega vidika ni razumljivo. Prav tako nova ustava preveč kratki svobosčine državljanov, ko pravice daje in zatem jih ustavni zakon lahko omeji (od 32. čl. do 42. čl.).

Težišče razprave se je po nepotrebnem preneslo na politično področje, kar ni tako bistveno. Svobosčine in ostale pravice brez socialnih pravic nimajo pravega pomena. Demokracija in prazni želodci ne gredo skupaj. Ni tako pomembno ali imamo eno ali dvodomni parlament. Bistveno je, da parlament deluje v dobro ljudi.

Temelj vsake države, še posebej sodobne, je socialno-ekonomski, oziroma cilj je dvig ravni napredka in blagostanja naroda ali družbe in njenih svobosčin. Zaradi razvoja civilizacije so se ljudje organizirali v skupnosti, ki jih imenujemo države. Ustava je osnovni (temeljni) dogovor družbe o njeni ureditvi, načinu življenja in ostalem za neko daljše obdobje. Je ogleda-

pravic in zato ni uporaben. Povedati bi moral katere pravice je možno omejiti.

6. 33. čl. Vsebuje prevelike omejitve. Omejitve bi bile smiselne samo v primeru preprečevanja širjenja nalezljivih bolezni in v interesu obrambe države.

7. 38. čl. V tem členu je med drugim sporno katere podatke o državljanih sme država zbirati.

8. 39. čl. Nadomešča zloglasni 133. čl. KZ. Cenzure in lažne morale ne potrebujemo. Pravic v tem členu se ne sme omejiti.

9. 42. čl. Preveč omejuje svobosčine ljudi. Omejitev je možna samo iz zdravstvenih razlogov. V drugih primerih lahko pride do ponovne vzpostavitve diktature.

10. 48. čl. Državljeni naj imajo pravico do najosnovnejšega brezplačnega zdravstvenega varstva.

Politika je kurba. Zato, ker politiki jahajo narod! Toda politika je deviška, kadar narod jaha politike!

lo družbe in je odvisna od stopnje njene razvitenosti.

Ustava, ki ne omogoča najosnovnejšega humanega življenja državljanov, ne more veljati za sodobno in dolgo-ročno. Vsi vemo kaj pomeni dom in domovina. Naša bodoča država in ustava večini državljanov nikjer ne daje pravice do lastnega doma. Tega »privilegija« ne smejo uživati samo bogati! Delavci imajo pravico, tako kot vsi ostali, do lastnega stanovanja v svoji domovini. Da ne bodo samo delovna sila na prodaj! Takšnega tržnega gospodarstva ni verjetno in nihče predstavljal in ne želel.

Sodobni sužnjelastniški sistem. Ne hvala, tega ne bomo sprejeli. Tej ustavi manjka humanost do ljudi... pravi jo in predlagajo.

1. Slovenska država se naj imenuje samo »država Slovenija«. Ime republika naj se ne uporablja.

2. Iz preambule se naj umakne variantni dodatek o NOB, ker dobi ustava militarističen značaj.

3. 8. čl. V členu naj bodo imenovani samo simboli, katere bo uporabljala država Slovenija. Kakšni bodo, naj odloči javna razprava in referendumski sprejem le-teh.

4. 9. čl. Nesmiselno je z ustavo že vnaprej določiti glavno mesto. Glavno mesto se mora prav tako izbrati na javni razpravi in referendumsko potrditi.

5. 15. čl. Ta člen dopušča preveč omejitev svobosčin in

11. 49. čl. Država je dolžna zagotoviti brezplačno usposobitev invalidnih otrok in drugih težje prizadetih državljanov. Člen se naj dopolni, tako da bo država dolžna državljanom zagotoviti najosnovnejšo socialno pomoč, delovno in starostno pokojnino in za čas brezposelnosti denarno podporo.

12. 51. čl. Člen se naj dopolni s prepovedjo nočnega dela žena in otrok. Glej mednarodne konvencije o delu (MOD). Podrobneje naj to določi zakon.

13. 54. čl. Država je dolžna omogočiti brezplačno šolanje državljanov tudi na srednji in visoki stopnji, ter kriti vse stroške, ki nastanejo v zvezi s šolanjem.

14. 56. čl. Samostojnost v mejah zakona se naj uvede tudi za srednje šole.

15. 66. čl. Podpira se variatna 2.

16. 73. čl. Podpira se varianta 2.

17. 74. čl. Člen se naj dopolni s prepovedjo prisilnega dela. Glej mednarodne konvencije o delu (MOD).

18. 75. čl. Pravica do dela je premalo. Država je dolžna državljanom zagotoviti delo. Prepove se naj kakršnakoli diskriminacija na področju zaposlovanja.

19. 76. čl. Člen je potrebno popraviti, da bo v skladu z mednarodnimi konvencijami. Delavci imajo pravico ustanavljati svoje neodvisne organizacije za zaščito svojih interesov.

20. 77. čl. Delavci imajo pravico do stavke. Način uresničevanja te pravice lahko določi zakon samo za pripadnike oboroženih sil in policije.

21. 78. čl. Država je dolžna državljanom zagotoviti primerna stanovanja. Zasebna stanovanja je možno dati v najem samo v obliki turistične ponudbe in podobno, kar podrobneje predpiše zakon.

22. 80. čl. Državni proračun mora biti javno objavljen in prav tako njegova poraba.

23. 85. čl. Nesmiselno je vnaprej določiti število poslancev v državnem zboru. Njihovo število naj bo odvisno od števila volilnih okrožij. Za manjšino sta dovolj po dva poslanca in za vsako etnično skupnost po en poslanec. Enako velja za varianto 2.

24. 89. čl. Poslancev ne more ščititi imuniteta za kazniva dejanja, ki niso vezana na opravljanje poslanske dejavnosti.

25. 139. čl. Člen se naj dopolni »in deželne skupnosti«.

26. 155. čl. Tudi v primeru sodnikov se ne more uporabljati imuniteta, ki ni neposredno vezana na njihovo delo.

Prosimo za ponovno proučitev smiselne formulacije členov št. 15, 36, 37 in 38.

Avtorja ustave naprošamo, da še enkrat pregledajo svoje delo in se zamislijo nad njim. Ali je res vse tako, kot bi moralo biti in so objubljeni, ali so pripravljeni prevzeti odgovornost za to ustavo in nositi posledice ali uspeh? Prav tako zahtevamo, da javno objavijo imena avtorjev, njihovih sodelavcev in organizacij, ki so sodelovali pri pripravi ustave in kdo je na katerem področju ustave delal. Vsakdo naj imensko stoji za svojim delom, tako kot je delavec v tovarni osebno odgovoren za svoje delo. Menimo, da bomo resnično vstopili v pravno državo in prave medčloveške odnose šele takrat, ko bodo za svoje delo odgovorni tudi pisci nove slovenske ustave.

Želimo še pripomniti, da ima lahko ta ustava, ko bo sprejeta, samo prehodno vlogo in njena uporaba lahko traja največ tri do pet let. Takoj po sprejetju ustave je treba začeti pripravljati novo, bolj temeljito pripravljeno, ki bo v javni razpravi vsaj tri leta.

»Generali« (že) brez vojske

Kaže, da bo držalo reklo: dva Slovence – tri stranke. Stvar lahko obrnemo: veliko strank – malo članov. Če se izognemo matematičnemu seštevanju, ki nam pod črto da Demos, seštevek seveda sploh ne pomeni članske pripadnosti, marveč voljo volilcev, ki bi navsezadnje glasovali za karkoli drugega razen za predstavnik prejšnjega režima. Tako imamo na Slovenskem opraviti s fenomenom, ki se mu reče, da imamo generale brez vojske (tiste, ki bi formalno obstajale), to se pravi, če stvar ironiziramo, da smo že »demilitarizirani«. Med ljudmi bi naleteli na zelo razširjeno mnenje, da sicer »simpatizirajo« s to ali ono stranko, včlanili pa se raje ne bi.

Po zahodnoevropskih merilih (v deželah zahodne Evrope pa še kako iščemo zglede) je močna tista stranka, v kateri je najmanj 2 odstotka aktivnega prebivalstva. Po tem merilu so pri nas stranke celo zelo šibke (v občinah celjskega območja imajo od 20, 40, 60, 100, 210 do 1500 članov – ampak tu SDP, pri čemer je absurd, da so toliko močnejši posamezniki, to je tisti, ki so tako ali drugače postali njihovi vodje. V nobeni zahodni demokraciji se ne bi moglo zgoditi, da bi dobila največ sedežev v vladi stranka s skoraj najmanj članov. Pri nas je tako, morda tudi zato, da bi bil preobrat popoln in toliko bolj presenetljiv (če že številčno najskromnejša stranka nima v svojih vrstah najpametnejših glav, kar je teoretično tudi mogoče).

A tu seveda ne gre za to, da bi silili Slovence, naj se lepo »grupirajo« v stranke, da bodo tako izrazili svojo ideološko politično in drugačno pripadnost. Bolj gre za to, da bi v skladu z opustitvijo enopartijsnosti sami s članarino vzdrževali svoja vodstva, da ne bi, v duhu opuščene prakse, zapravljali denar za morebitno in enotno strankarstvo iz državnega proračuna, torej tudi iz tvojega in mojega žepa, ki imava pravico, da nisva člana nobene stranke. So namreč znamenja, da postaja naša država dražja od prejšnje, to pa utegne biti ob gospodarski katastrofi in kljub suverenosti zelo nevarno.

SOCIALDEMOKRATI ZBOROVALI V CELJU

Brez Demosa so nemočni

Če bi videli simboliko v tem, da je prejšnjo soboto dopoldne sonce pozdravilo zborovanje Socialdemokratske stranke Slovenije v Celju (76 članov in 20 gostov), bi pomislili, da je še narava z nami in se nam ali vsaj programu dobro piše. A vtis bi bil seveda zmoten.

Še najmanj skrb zbujajoče je bil predsednik dr. Jože Pučnik, ki je govoril o odnosu med socialdemokrati in Demosom oziroma opozicijo. Dejal je, da so sicer samostojna stranka, da pa kot taka zunaj Demosa za zdaj še ne bi mogla delovati, saj je dobila le 7 odstotkov glasov sloven-

sodelovati tako s Srbijo kot Mongolijo, seveda na temelju medsebojnega spoštovanja in suverenosti. Takoj po uveljavitvi suverenosti bodo pokazali, za kaj se bodo zavzemali – za nov gospodarski sistem socialnega tržništva, sodelovanje ali soupravljanje, vzpostavitev sindikalnega pluralizma, urejanje ekoloških problemov v luči ekonomske računice itd.

Že težja so bila stališča o lastninjenju, ki jih je predstavil Marko Selan in je po njegovem ključna gospodarska stvar, potrebna takojšnje izvedbe, če hočemo iz krize. Vsa podjetja bi se morala

jemo višek krize, že od 20 do 25 odstotkov! Skrb zbujajoče je, da je brez dela kar 52 odstotkov ljudi mlajših od 26 let. Vlada ni pripravila rešitev, njen zakon o delovnih razmerjih je nesprejemljiv, saj krči nadomestila za brezposelne. Takoj bi morali odpraviti tako imenovano »čakanje na delo«, zakon bi moral zaščititi delojemalce pred samovoljo delodajalca, ko gre za odpušcanje in manipulacije s plačili. Ob tem je pomembno, da se bodo po zakonu lahko v Sloveniji zaposlovali delavci iz drugih republik samo na temelju dovoljenja ministrstva za delo, ki

Jože Pučnik: »Ne morem se spomniti, kdo si že ti?«

skih volilcev. Z opozicijo, v kateri ne vidi več sovražnika, ampak političnega nasprotnika, sicer tudi pravomočno izvoljenega, pa skušajo, kjer je le potrebno, konstruktivno sodelovati. Le do novega socialdemokratskega foruma bodo kritični, še posebej če bi hotel pod fasado socialdemokratske stranke uveljavljati Markovičeve zamisli. Ob tem se zastavlja vprašanje, ali je podpredsednik Živko Pregl, ki ga spoštujemo kot strokovnjaka, še sploh Slovencev. Kaže namreč, da ni obvestil slovenske vlade o tem, da je Srbija zadržala plačilo federaciji v višini 2,4 milijarde dinarjev. Sicer je tudi slovenska socialdemokratska stranka za samostojno državo, ki pa bo pripravljena

v najkrajšem času spremeniti v delniške družbe, pri čemer naj bi vsak zaposleni dobil nakaznico za brezplačni dvig navadnih delnic v vrednosti 24 povprečnih neto plač lanskega leta. Nakaznice bi izdala agencija za lastninjenje, vnovčljive pa bi bile za delnice kateregakoli podjetja. Seveda pa bo problem, ker naj bi delavsko delničarstvo veljalo za tiste, ki zaslužijo več kot tisoč mark mesečno, saj bi ti lahko tudi vlagali.

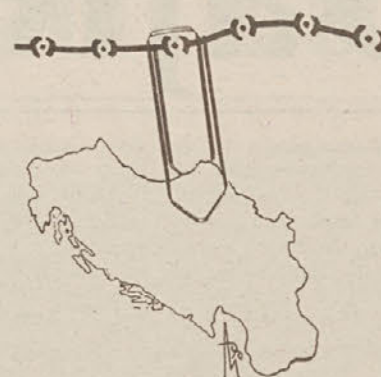
Če bodo seveda imeli kam, bi se človek vprašal ob socialnem programu, kot ga je posredoval Tit Turnšek. Medtem ko je v Sloveniji letos 50 tisoč brezposlenih (6 odstotkov, v zahodni Evropi med 5 in 8 odstotki), jih bo sredi prihodnjega leta, ko pričaku-

ga bo praviloma izdajalo za leto dni, mogoče pa ga bo podaljševati.

Socialdemokrati, kot je nazval Vitodrag Pukl, imajo nekaj pripomb tudi k novi slovenski ustavi, med drugim, da tujcem ni mogoče priznati lastninske pravice do zemljišč in nepremičnin. Sistem naj bo parlamentaren, predsednik voljen na splošnih in neposrednih volitvah, parlament enodomen ali dvodomen ali enodomen s senatom, v njem pa morajo biti zastopane vse stranke. Pravice, svoboščine in dolžnosti državljanov so lahko omejene na najnujnejše, omejitev mora biti natančno določena. Osnovno šolstvo mora biti brezplačno. Itd.

Za nekaj optimizma je poskrbel predsednik zvezne sindikalne konfederacije France Tomšič, ki je povedal, da sindikat od Dickensovih časov 1825 ni bil orodje kakšne stranke. Konfederacija ima že 100 tisoč članov, za SSS pa govorijo, da jih ima 400 tisoč. Če bi konfederacija posegla v Snago, bi prišlo do dialoga, niso pa mogli v afrot proti delavcem. Zato pa bodo šli v bitko zoper direktorja Ljubljanskega potniškega prometa Andreja Ostermana, ker si je omislil samostojni Ravnikov sindikat, šikanira pa članke konfederacije. Pripravljajo kolektivne pogodbe in pravno zaščito članov in nečlanov, v kateri so nekaj bitk že dobili. Pomembno je, da pridemo do sindikalnega pluralizma in da bi več samostojnih sindikatov našlo pot v konfederaciji. Ta se namreč zgleduje po italijansko-francosko-belgijskem kot avstrijsko-nemškem modelu.

Po (kmh...) domovini

Sarajevo: Na volitvah v BiH je vladala precejšnja zmeda. Kaže, da se je ponovila makedonska volilna zgodba in zmešnjava v volilnih seznamih.

Beograd, Bled: Južnoafriški minister za zunanje zadeve Pik Botha je na obisku v Jugoslaviji neuradno obiskal Beograd in Ljubljano. Napovedujejo odmrznitev odnosov med državama.

Pula: »V Sloveniji ste malce nestrpni,« je dejal dr. Franjo Tudman med obiskom v Istri, ko je komentiral napovedani slovenski plebiscit.

Haloze: Več kot tisoč Haložanov je odločno poudarilo, da ne bodo dovolili gradnje odlagališča jedrskih odpadkov.

Ljubljana: Stavka Snage se spreminja v vojno. Neznanci so streljali na avstrijske smetarje.

Beograd: Narodna banka Jugoslavije je zaničala vest, da naj bi v kosovski banki v Prištini ilegalno natisnili 700 milijonov din.

Begunje: V Elanu se je začela kruta faza stečajnega postopka. Štiristo Elanovcev čaka na knjižice.

Sarajevo: Na volitvah so največ glasov dobile nacionalne stranke.

Ljubljana: Plebiscit bo med 15. decembrom in 15. januarjem. Dokončna odločitev bo padla 27. novembra na skupščini Republike Slovenije.

Zagreb: Če bodo JE Krško Slovenci zaprli, bo Hrvaška zahtevala nadomestilo.

Ljubljana: Sandiju Grubeliču, lastniku grosupeljskega zasebnega podjetja Trend, so hoteli zarubiti zasebno hišo.

Maribor: Veliki sodni senat je zaradi enega manjkajočega elementa kaznivega dejanja oprostil deseterico, osumljeno skupinskega posilstva.

Ljubljana: Narok je spet v rokah armade. Predsednik ZIS Ante Marković je podpisal odlok s takojšnjo veljavnostjo, da vprašanja vojaške obveznosti na območju Slovenije ureja neposredno JLA.

Ljubljana: Ob zakonu o RTV so se ponovno razvenele strasti.

Sarajevo: Nacionalne stranke v BiH že posegajo po oblasti. Za predsedstvo republike še naprej s 43,5 odstotka glasov vodi Fikret Abdić iz vrst Muslimanov.

Titograd: Konec je taktiziranja v Črni gori. Razglasili so kandidate za predsednika predsedstva, med njimi ima največje možnosti za zmago dr. Ljubiša Stanković, kandidat Zveze reformskih sil Jugoslavije.

Ljubljana: Republiški poslanci so izglasovali osnutek zakona o plebiscitu.

Beograd: Zvezni izvršni svet je oblikoval ukrepe, s katerimi naj bi povečali likvidnost bank in ljudem omogočili, da nemoteno kupujejo devize.

Ljubljana: Izgube v gospodarstvu so enake petkratni akumulaciji. Slovenija se z lastnim denarjem ne bo postavila na noge.

Ljubljana: Vinko Jelovac, trener Smelta Olimpije zaradi slabih športnih rezultatov ekipe odstopa.

Niš: Na ljudskem zborovanju je Slobodana Miloševića poslušalo približno 200 tisoč ljudi.

Maribor: Teden dni po začetku obratovanja HE Golica – Koralpe v Mariboru opozarjajo, voda iz jezua lahko ogrozi celo njihovo mesto.

Maribor: Kakšna bo usoda primera Grubelič – o ovadbi bodo odločali tudi v štajerski prestolnici.

Maribor: Metalna je s stavko izsilila 13,5 milijona dinarjev iz občinskega proračuna. Trenutno ima v Mariboru blokiran žiro račun 56 podjetij.

Maribor: V eksploziji parilnika križnih navitkov v tovarni Merinka so bile poškodovane tri delavke.

Ljubljana: Sestali sta se delegaciji Slovenije in Hrvaške na vrhu. Želijo do skupnega cilja, vendar po različni poti.

Priština: Albanske stranke pozivajo Albance, naj bojkotirajo volitve, saj bi udeležba pomenila, da so se sprijaznili z odpravo kosovske avtonomije.

Beograd: V odboru skupščine SFRJ menijo, da ni razloga za zaprtje JE Krško.

Zagreb: V javno razpravo so dali osnutek hrvaške ustave. Novo ustavo bi lahko sprejeli že do konca leta.

Sarajevo: V BiH je v nedeljo ponovno volilo okoli 58.000 volilcev.

45 let vulkaniziranja v Celju

VULKANIZACIJA
GORŠIČ JANEZ

Mariborska 54 a
Tel.: 31-401

IZJEMNA PONUDBA GUM:
Michelin, Pirelli, Uniroyal,
Semperit in nalite z enoletno
garancijo.
Popusta ni, ker smo najcenejši.

STEČAJI IN MI

Dajte nam kruh!

Prvikrat se je glas o stečaju slišal na slovenski zemlji, ko je v predmestju Münchna, v Grassau bankrotiral Gorenje Körting. Novinarji z vseh vetrov smo pohiteli tja in ugotovili, da vse skupaj ni nič strašnega. Stečajni stroj je tekel brezhibno, hitro, stečajni upravitelj, vrhunski strokovnjak, je hotel za upnike iztržiti čim več, za delavce je poskrbel sindikat. Nekaj let za tem se je stečaj dogodil na naših tleh – v LIK Savinji. Občinski možje so odločili, dosti je finančnega nereda in poslovne agonije. A tragedije za ljudi in velika škoda na imetju so se tedaj šele začele. Takratna izkušnja nikomur ni bila v po-

duk – vsak nadaljnji stečaj je hujši od poplave.

Tačas teče na Temeljnem sodišču v Celju šest stečajnih postopkov. V stečajne vrtnice so zabredli Gorenje EKO iz velenjske občine, v Celju obnova in KTO, v laški občini Gostinsko podjetje Radeče, v postopku redne likvidacije pa je še Gozdno gospodarstvo Nazarje. Vse stečaje je v skladu z zakonodajo predlagala Služba družbenega knjigovodstva in niti v enem primeru upniki.

Vso stvar potlej prevzame sodišče in njegov stečajni senat. Nato pa se začnejo križi in težave in stečajni oddelek je ves na nogah. Kje najti ste-

čajnega upravitelja! Kličejo na Gospodarsko zbornico, kjer so dolžni poskrbeti za kandidate. Dobijo spisek štirih, a noben ni pripravljen prevzeti naloge. Končno najdejo pripravljenca, hvala bogu, da ga imajo, kdo bi potlej dlakocepil, kaj potlej, če je iz zavožene firme, morebiti pa ima zato več primernih izkušenj. Saj bo nad njihovim delom, kolikor pač dopušča sedanja pičila zakonodaja, tako skrbelo samo Temeljno sodišče.

In tako dobimo v Celju v stečajnem neredu dva upravitelja, na rovaš katerih vedo ljudje povedati tisoč in eno pripombo. Pa ne samo delavci, ki so po stečaju brezpravi

ostali dobesedno goli in bos, brez vsakršne zaščite, brez kruha zase in svojo družino.

Stečaj KTO vodi gospa Ingrid Podlesnik (prej je združevala delo in sredstva nikjer drugje

kot v Obnovi Celje) in očitno pravijo, da niti do kolen ne seže zasebniku in kasneje ustanovitelju uspešnega pozda, odrezanemu Geršaku. V bankrotirani Obnovi je menda še huje – v stečajno sedlo je sedel gospod Dane Senič (zaposlen svojčas v žalski enoti Beograjske banke, kot vemo, propadle banke), ki po nalogu sodišča (?) pridno in kar se da ceneno razprodaja imetje gradbenega podjetja, za katerega danes vodilni celjski možje trdijo, da ni poslovalo nič slabše od vseh drugih gradbenih podjetij in je bil njegov stečaj preuranjen, odločitev nestrokovna.

Osnovno načelo stečaja je vnovčevanje premoženja in poplačilo upnikov. V dolgotrajnih stečajnih postopkih z naključno izbranimi stečajnimi upravitelji na Celjskem je, ko potegnejo črto, še komaj kaj, kar bi lahko vrnil upnikom. Da o delavčevem minulemu delu sploh ne govorimo.

BRATJE Z JUGA STISKAJO PRIMEŽ

Slovinci, kaj stokate, prodajte nam vaše imetje v Srbiji

V zadnjih nekaj dneh v Sloveniji dežujejo poslovne ponudbe iz Srbije. Različna podjetja, institucije in družbenopolitične skupnosti Slovincem ponujajo ekonomsko pomoč. Ponujajo odkup tovarn, skladišč, prodajaln in poslovnih prostorov, skratka vsega imetja, ki ga slovensko gospodarstvo ima v Srbiji, Vojvodini in Kosovu.

Medtem, ko slovenska vlada ne ve več kod in kam, na Jug noče, v Evropo pa ne more, Slobodan Milošević zateguje zanki, ki ju je nastavljal najprej z bojkotom in zdaj s carino slovenskih proizvodov. Po nekaj tednih, odkar je Srbija sprejela »zaščitne ukrepe svojega gospodarstva« v obliki dodatnih uvoznih dajatev, se je otrezil tudi zadnji, najbolj zaplankani slovenski gospodarstvenik, ker se je zavedel, da so Srbi

v najkritičnejših dneh (po zapletu Iraka s svetom) Sloveniji odmerili direktni udarec, da bi jo spravili na kolena.

Na videz nemogoč in protustavni ukrep srbske vlade v začetku spet ni streznil slovenske vlade, da bi srbske nakane v celoti dojele. Danes je že jasno, da zaradi neporavnanih dolgov, neporavnanih računov in bojkota slovenskega blaga, slovensko gospodarstvo poka pod breme-

ni. In Slovenija z njim, kajti nelikvidnost v nobeni drugi republiki ni dosegla tolikšnega razmaha, kot prav pri nas. Zdaj so Srbi izigrali pravo

karto: slovenskim podjetjem ponujajo odkup »nerentabilnih in praznih skladišč, prodajaln, v katerih več nihče ne kupuje, proizvodnih obratov,

ki se drug za drugim ustavljajo«. Srbska ljubezen in skrb je široka: odkupijo vse, premičnine in nepremičnine, zaloge in proizvode, opremo in

zidovje skupaj z – delavci vred! Vrednost in ceno postavljajo oni.

Ni kaj, bratovska ljubezen je neizmerna.

OGORČENJE V TIM LAŠKO

Dvajset par poračuna

Konec oktobra je nekaterim delavcem v laškem TIM-u prekipelo. Za plačo, izplačano pol meseca prej, so prejeli reci in piši 20 PAR poračuna. »Slabše kot nič,« so se upravičeno razburjali delavci in se spraševali, kdo neki se norčuje iz njih.

Kako so v TIM-u prišli do teh absurdnih vsot, smo povprašali direktorja, Jožeta Pušnika. Ta je pojasnil, da so konec prejšnjega meseca izplačevali razliko med plačami, obračunanimi po starem in onimi, obračunanimi po novem pravilniku, ki naj bi izenačil plače na ravni po novem organiziranega, enovitega podjetja. V dvajsetih primerih se je zgodilo, da so plače delavcev ostale enake, oziroma, da je pri njih nastalo le nekaj par razlike.

Smešno nizke vsote so delavce bolj razdražile, kot če bi bili ostali praznih rok. Ob tem pa so se v podjetju še širile govorice o izjemno visokih poračunih vodilnih.

»Pri uveljavljeni avtomatični obdelavi podatkov ni bil nihče posebej pozoren na posamezne seštevke. Tako se je pač zgodilo, da smo izplačali takšne, nesmiselne poračune,« je povedal Pušnik in dodal, da je najvišji izplačani poračun znašal 4.900 dinarjev,

tako da se je njegova plača s prejšnjih 12 tisoč povečala na 16.900 dinarjev. Najnižja plača v TIM-u je posledje 3.800 dinarjev.

Direktor Pušnik je tudi zavrnil trditve, da bi vodstvo kdajkoli skušalo brzdati nezadovoljstvo delavcev z grožnjami z odpusti.

»Nasprotno,« trdi Pušnik. »Čeprav se zavedamo delne prezaposlenosti, skušamo s prestrukturiranjem zagotoviti delo za vse. Seveda pa so tudi zaradi tega plače posameznikov toliko manjše.«

SKLEPNO DEJANJE AGONIJE V BEGUNJAH

Na cesti blizu štiristo Elanovcev

Radovljiški vladi in republiškim ministrom pri izbiri vodilnega človeka, ki bi preostanek propadajočega, do včeraj navzven, cvetočega, a znotraj hudo gnilega podjetja, uspel spraviti nad vodo, sreča očitno ni naklonjena. V prizadevanju, da bi zagotovili nadaljevanje proizvodnje s pogodbo Šport El 2000 – sedanji Elan, so v kratkem času morali izbrskati že četrtega nesojenega Elanovega direktorja in sedaj je Bruno Duger iz Italije, iz Ročina pri Kanalu, tisti, ki naj bi zagotovil denar za nov proizvodni zagon.

Sočasno teče socialna drama Elanovcev in njihovih

družin, zadnja, najbolj kruta plat primera Elan. Na spisku delavcev, ki jim je prenehalo delovno razmerje, je kar 382 zaposlenih, ki zgroženi čakajo, kaj jim bodo prinesli prihodnji meseci, kako bodo preživeli, kako doma nahranili lačna usta. Kje bodo v Begunjah našli drugo delovno mesto, še posebej težji, ki jih je med odpuščenimi dobra polovica.

Na spisku odpuščenih, med tistimi, ki za obstoječo proizvodnjo niso nujno potrebni, so tudi domala vsi vodilni možje Elana. Vrata so zaprli direktorjema Aljančiču in Lampiču (tega je, kot se še dobro spomnimo, z velikim

pompom imenovala vlada), financer Koder, za proizvodnjo zadolženi Maks Vrečko, Peter Petriček, Tone Jeglič, Ivanka Peternej in še kdo iz bivšega Elanovega vrha.

Nekateri niso čakali na odpust, ampak so sami dali odpoved. Tako Boštjan Gaser iz tekmovalne službe, Silvo Poljanšek iz marketinga, Blaž Jakopič iz splošnega sektorja.

Še dva moža sta bila v Elanu odveč. Milan Lakota, ki je bil nekaj časa na čelu mladih izobražencev v podjetju in Jure Vogelink, dolgoletni Stenmarkov serviser in pred odpustom zadolžen za tekmovalno službo.

V CELJU KONČNO ŠTAJERSKA BANKA OBRTI IN PODJENTIŠTVA

Ni Krumpakova banka

Jeseni je skupina daljnovidnejših podjetnikov pričela v Celju uresničevati zamisel o ustanovitvi banke, kakršno potrebuje obrt in podjetništvo. Sedemindvajset delničarjev je ustanovilo Odbor ustanoviteljev Štajerske banke obrti in podjetništva d. d. Celje in izvršbo prepustilo izvršilnemu odboru. Kot ustanoviteljski kapital so razpisali delnice v dinarski protivrednosti 6 milijonov DEM. Še pred iztekom razpisnega roka za prodajo delnic je izvršilni odbor Odbora ustanoviteljev banke ugotovil, da so nastopile takšne objektivne okoliščine, zaradi katerih je potrebno razpisni rok podaljšati za mesec dni.

Kaj se je zgodilo, kje so trčili na prepreke, pojasnjuje Mirko Ulaga, koordinator projekta ustanavljanja Štajerske banke obrti in podjetništva.

Nova doba: — Na mednarodnem obrtnem sejmu v Celju je večina ljudi, ki ste jih anketirali, menila, da obrtniki in mali podjetniki nujno potrebujejo banko, namenjeno izključno obrti in malemu podjetništvu. Banko z dejavnostmi, ki smo jih pogrešali pri drugih bančnih ustanovah, denimo, odobravanje kreditov na temelju premoženja in nepremičnin, dajanje poroštev za tekoče poslovanje in razvoj, investicijsko bančništvo. Takrat se je zdelo, da bodo v hipu razgrabili vaše delnice. Kaj se je v resnici zgodilo?

Mirko Ulaga: »V sredini naše najintenzivnejše propagandne akcije je udarila katastrofalna poplava. In v hipu smo izgubili sogovornike na vseh ravneh (obrniki, podjetniki, občine, republika), ki so se prvenstveno ukvarjali s sanacijskimi deli po poplavi. Drugo škodo, ne boste verjeli, so nam napravili strankarski prepri, strankarske zdrahe, ki gredo tako daleč, da nekdo iz ene stranke noče imeti ob sebi delničarja iz druge stranke. Vlada popolno nezaupanje.

Na splošno s prodajo delnic nismo nezadovoljni, je pa res, da prodaja terja svojo strokovno obdelavo in čas. Zanimivo je, da gre v Celju prodaja najslabše. To želimo popraviti z razgovorom na nevtralnem območju. Povabili bomo slovenskega ministra za trg Maksa Bastla in republiškega ministra za obrt Viktorja Brezarja, ki bosta skupaj s predsednikom celjske vlade Mirkom Kranjcem in predstavniki banke pojasnili zasnovo, vlogo in prednosti Štajerske banke obrti in podjetništva.

Nace Krumpak je samo delničar

Nova doba: — V čem pa je poleg tega, da bo banka v upravljanju obrtnikov in podjetnikov in bo torej finančno podprla njih, še prednost ustanovljene banke?

»V Štajerski banki obrti in podjetništva ne bo preza-poslenosti, kar je značilno za obstoječe banke, ne bo imela v sebi tako imenova-

nih črnih lukenj, kar ji že v začetku zagotavlja pogoje za uspešno poslovanje. V njej bo vgrajen mehanizem, da noben od delničarjev v njenem upravljanju ne bo imel več besede, kot v obsegu maksimalnega deleža petnajstih odstotkov ustanovnega kapitala.«

Nova Doba: — Kolikšen je za zdaj v delnicah prodani ustanovni kapital?

»Ocene kažejo, da je zbrana približno polovica razpisanega kapitala, pri čemer v vsoti ne upoštevamo deleža Republike Slovenije in treh slovenskih bank, ki so že izrazile pripravljenost za delničarstvo v tej banki. Verjetno pa tudi kakšne tuje, vendar za zdaj z njimi še potekajo razgovori, kajti tuji bančniki hočejo sprčo negotovega položaja pri nas imeti 51-odstotni, to je večinski delež.«

Nova doba: — Do 14. decembra vas čaka še trdo delo z obrtniki in podjetniki. Kakšne zadržke imajo pri nakupu delnic?

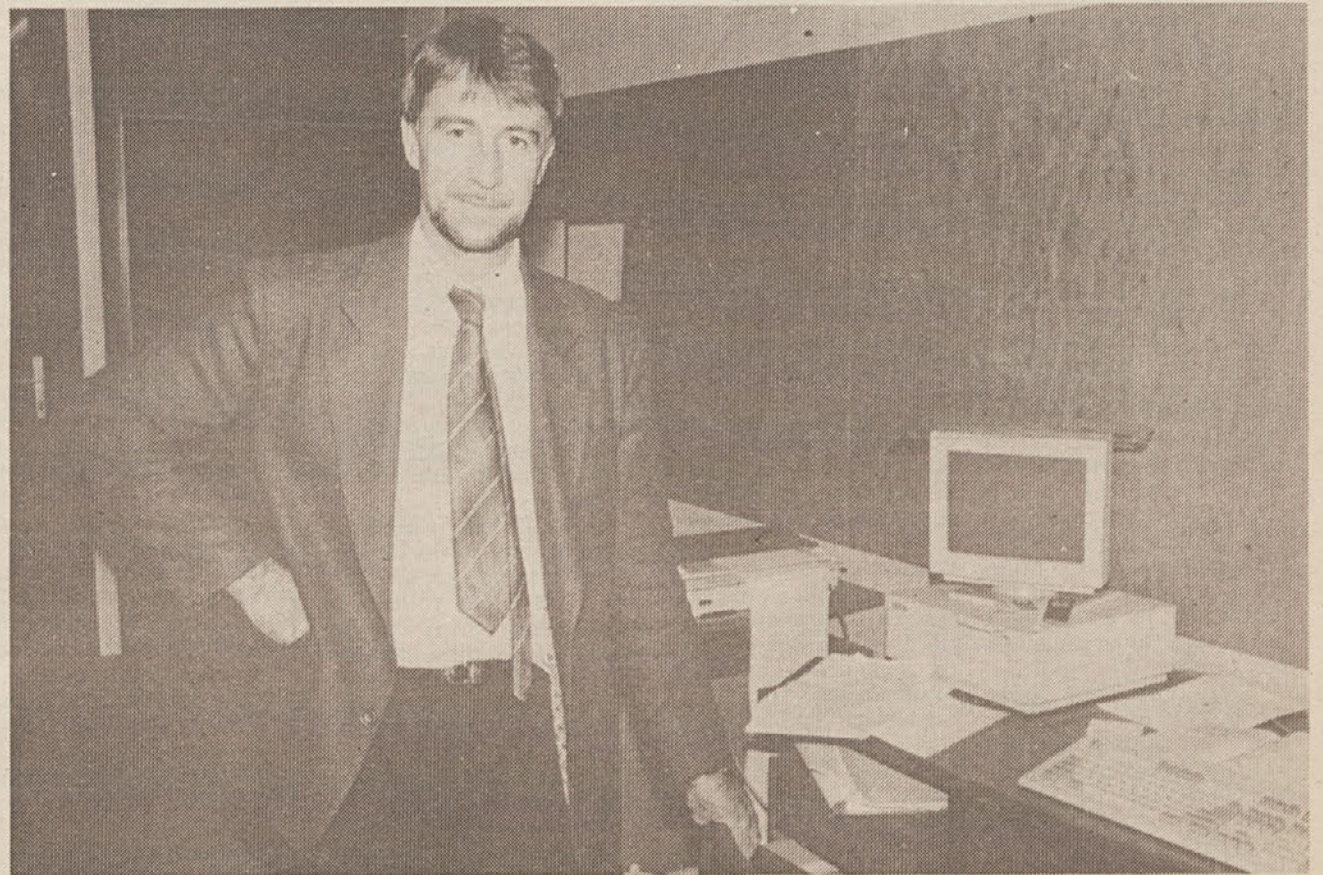
»Ljudje so danes silno nezaupljivi in težko je prodajati delnice banke, ki je še ni. Razumljivo je, da oni

Kaj so redne, kaj prednostne delnice?

Redna delnica je vrednostni papir, ki zagotavlja upravljanje v banki, pri tem pa nosi vse rizike vrednostnega papirja (povečevanje, zmanjševanje). Prednostna delnica nima glasov pri odločanju, pač pa nosi fiksne donose oziroma profit na glede na nihanje profita. Lastnik prednostne delnice ima prednost pri izplačilu dobička.

Vse delnice Štajerske banke obrti in podjetništva bodo imenske in jih bodo lastniki lahko prodajali banki ali na trgu vrednostnih papirjev, na borzi. To je trajni kapital, ki ga ni možno potegniti ali dvigniti iz banke, možno pa je delnice prodati, spremeni se lastnik, kapital pa ostane v banki.

in tudi drugi občani, ki lahko postanejo delničarji, v času, ko ljudje množično derejo v banke in panično dvigujejo denar, ponudbo pričakajo z določenimi za-držki. Računamo, da bo kasneje šlo lažje. Z obrtniki

in podjetniki smo v tesnih stikih, razposlali smo 7600 animacijskih gradiv, zainteresirani so, da bi vložili denar in imeli besedo v upravljanju banke v skladu s specifičnimi potrebami obrtništva in podjetništva.«

Nova doba: — Slišali smo tudi drugačna mnenja. »Ne, v banko YU Stipa ne grem, pognali bodo moj denar in lahko se obrišem zanj...«

»Že večkrat sem poudaril, da je bila tu na začetku storjena huda napaka. Res je zamišljal zrasla v YU Stipu in v glavi Naceta Krumpaka, vendar je ustanavljanje banke vseskozi vodil pose-

stva ni Krumpakova banka. Banko ustanavljamo na profesionalen način in tisti, ki so bili med pobudniki, v banki ne bodo imeli nič večje besede kot drugi delničarji, ki še prihajajo, pač glede na višino vloženega kapitala.«

Lastni depozitni račun

Nova doba: — Če prav razumemo, poslovanje banke je povsem ločeno od poslovanja YU Stipa in podjetnikov okoli Naceta Krumpaka?

»Z YU Stipom v tej fazi sodelujemo, ker po zakonu ni več podjetij in še manj bank v ustanavljanju, na čisto poslovnih osnovah. Potrebujemo pravni naslov, da lahko naročamo adaptacijska in druga dela. V finančnem smislu je banka povsem samostojna z lastnim depozitnim računom, ki smo ga v celjski podružnici Službe družbenega knjigovodstva odprli 12. oktobra letos.«

Nova doba: — Napovedovali ste, da bo banka začela poslovati v začetku prihodnjega leta. To še drži?

»Zaradi podaljšane prodaje delnic premikamo napovedano ustanovno skupščino banke za kakšen teden, dva, nekje do konca leta 1990, poslovati pa bi začela nekoliko kasneje, vendar mesec ali dva v življenju banke nič ne pomeni.«

Nova doba: — Ste z adaptacijskimi deli v pritličju in v prvem nadstropju starega poslopja SDK že pričeli?

»Nekoliko se je zapletlo s prekinitvijo bo predaji lastništva med starim in novim lastnikom, vendar so zdaj stvari rešene. Pripravljeno imamo vso dokumentacijo, posegi niso posebno veliki in računamo, da bo vse na red do odprtja Štajerske banke obrti in podjetništva.«

Nova doba: — Minimalni ustanoviteljski kapital banke je 20 milijonov dinarjev ali 2,86 milijona nemških mark. Vi ste razpisali 6 milijonov DEM rednih delnic in 10 milijonov DEM prednostnih delnic. Po kakšnem izračunu ste določili takšen znesek?

»Izračunali smo, da je 6 milijonov DEM tisti znesek, ki omogoča profitabilno poslovanje banke. V Evropski gospodarski skupnosti, v katero želimo, bo morala imeti banka v letu 1992 ustanovitveni kapital v višini 5 milijonov ecu-jev, kar je približno 10 milijonov DEM in banka name-rava v drugi izdaji delnic doseči ta cenzus in postati banka po merilih EGS.«

Kdo je lahko komitent

Nova doba: — Komitent vaše banke mora izpolnjevati določene pogoje. Katere?

»Za zdaj je najvažnejše merilo to, da komitent ne more postati podjetje, ki ima več kot dvesto zaposlenih (kar je sedanji cenzus drobnega gospodarstva). Je pa delničar lahko vsak, ki ima denar. Kasnejša merila bodo stvar upravljalске strukture, gotovo pa bo

med njimi tudi kriterij poslovne uspešnosti.«

Nova doba: — Koliko resnice je v trditvi Emila Bizjaka, direktorja Štajerske hranilnice Maribor, da ste Celjani mariborski banki ukradli ime?

»Štajerska banka obrti in podjetništva bo po obliki delniška družba z ustanovitvenim kapitalom, ki ga zahtevajo predpisi za ustanovitev prave banke. Gre torej za pravo banko, ne pa za eno imed oblik drugih finančnih organizacij, kamor isti zakon uvršča hranilnice. Trajni bančni kapital je bistveno višji, kot ga zakon zahteva za hranilnice. Pridobitev statusa prave banke pomeni, da za dinarske hranilne vloge in tekoče račune občanov jamči Narodna banka Jugoslavije, za hranilne vloge v tuji valuti in za depozite na deviznih računih pa jamči federacija, kar za hranilnice ne velja. Poleg vsebinske različnosti obeh organizacij, Štajerske hranilnice d.o.o. Maribor in Štajerske banke obrti in podjetništva d.d. Celje gre tudi za povsem različni imeni. Direktor Bizjak je hotel ali nehote uporabljal samo del imena naše nove banke, kajti polno uradno ime je Štajerska banka obrti in podjetništva, d.d. Celje.«

KDO SE SKRIVA ZA MIRKOM JURIĆEM

Kot Srb sem ogrožen!

»Zahtevajo šolo in vrtec za srbske otroke!« Pod tem naslovom je beograjska Politika prejšnji teden objavila članek o zaskrbljenosti pripadnikov srbskega naroda in pravoslavne cerkve v Sloveniji nad svojo »usodo« po morebitni odcepitvi oz. osamosvojitvi »dežele«. Kot konkreten dokaz »brezpravnosti srbskega življa« v Sloveniji pa avtorja D. D. in V. M. navajata »neuspešno prizadevanje celjskih Srbov za ustanovitev srbohrvaške šole in vrtca v mestu ob Savinji«. Ker problem doslej ni bil znan (vsaj širši) celjski javnosti, smo ga skušali osvetliti.

Najprej se spomnimo, kaj je zapisala Politika. Avtorja pišeta, da je pred kratkim ustanovljeno kulturno-umetniško in prosvetno društvo »Vuk Stefanović Karadžić« iz Celja od občinskih organov zahtevalo ustanovitev srbohrvaške šole za 221 otrok in vrtca za 268 malčkov. Peticijo s to zahtevo je po besedah predsednika društva Mirka Jurića podpisalo 1421 državljanov, kar pa je menda le petina vseh, ki so zainteresirani za rešitev tega problema.

»Kljub vztrajnosti Mirka Jurića, ki je pol leta domala vsak drugi ali tretji dan trkal na vrata občinskega komiteja za izobraževanje, pa zahtevane šole niso odprli na začetku tega šolskega leta,« piše Politika in nadaljuje:

»Vse, kar imajo celjski Srbi, ki na tem območju živijo že od 15. stoletja, sta dva prostora, ki so ju pred kratkim dobili v napol podrti hiši... Pravoslavni verniki nimajo niti cerkve... Brezpravno srbsko prebivalstvo je zato sprožilo pobudo, naj se ob plebiscitu o osamosvojitvi Slovenije in ob razpravi o novi slovenski ustavi jasno opredeli njegov položaj...»

Ker papir prenese marsikaj, zlasti pa tisti, na katerega tiskajo Politiko, smo želeli stvari preveriti pri Mirku Juriću, torej tistem, ki ga beograjski časopis citira.

»Mali šefi«

Najprej nas je seveda zanimalo, zakaj je lahko z ome-

njenega sestanka društva Vuk Karadžić poročala samo Politika. Zakaj nanj nismo bili povabljeni tudi celjski novinarji? Mar Jurić in člani njegovega društva ne zaupajo slovenskim medijem, da bi verodostojno prenesli javnosti probleme, na katere so opozarjali na tem sestanku?

Jurić: »Ni tako! Z novinarji Politike se poznamo že od prej in so prišli na naš sestanek. To, da nanj nismo povabili drugih novinarjev, pa je zgolj naša nerodnost. Kot novoustanovljeno društvo se pač nimamo takšnih izkušenj pri tovrstnem komuniciranju z javnostjo. Ne gre za to, da slovenskim glasilom ne bi zapu-ali. Je pa res, da nas je prizadel članek v Delu, češ da smo si Politiko izbrali za nekakšnega svojega advokata. To ni res!«

ND: Pojdva po vrsti! Na sestanku ste govorili o brezpravnosti Srbov v Celju in širše v Sloveniji. Lahko naštežete nekaj konkretnih primerov, kako čutite to brezpravnost?

Jurić: »Najprej tole: vse kar bom povedal, bom povedal v svojem imenu kot Mirko Jurić in ne kot predsednik društva Vuk Karadžić, čeprav vem, da enako stvari čutijo in o njih razmišljajo tudi mnogi drugi moji rojaki v Sloveniji.

Trdim, da smo Srbi, pa tudi drugi neslovenci v Sloveniji ogroženi! To čutimo tako na delovnih mestih, kot na področju šolstva, kulture in verskih pravic, pa tudi pri vsak-

danjih opravkih. Prideš, na primer v trgovino, govoriš v svojem jeziku, pa te že vsi gledajo postrani. Občinska uradnica te, ko prideš urejat papirje, mimogrede prekrsti iz Jurića v Juriča. To so drobne stvari, ki pa jih je veliko in človeka prizadenejo.

ND: Malce bolj konkretno, prosim, o tistih »večjih« stvareh, na primer o težavah na delovnem mestu.

Jurić: »Mnogi se kljub dokazanim sposobnostim v službi uveljavljajo veliko težje samo zato, ali pa tudi zato, ker so neslovenci!«

ND: Povejte kakšen konkreten primer!

Jurić: »Primerov je precej, a ne bi želel govoriti o konkretnih imenih, ker ne želim, da bi kdo imel v službi še večje težave. Pritiski so prehud. Mnogi Srbi se na primer ne upajo včlaniti v celjski odbor Srbske demokratske stranke, ker se bojijo posledic v službi in v širšem okolju. Enega člana odbora so na primer v Novi vasji pretepli!«

ND: Je to prijavil policiji?

Jurić: Ne vem natančno, vendar ne verjamem da je prijavil, ker bi lahko imel posledice v službi!«

ND: Kdo izvaja vse te pritiske na vas?

Jurić: »Moram poudariti, da je velika večina Slovencev poštena, do nas dobra, nas sprejema za povsem enake in nam tudi z razumevanjem prisluhne. Probleme povzročajo nestrpni posamezniki, primitivci. Takšni pa se najdejo skoraj povsod in na različnih položajih. Kar lahko takšni »mali šefi« napravijo, tudi pamet ne more popraviti!«

ND: Kaj pa tisti »veliki šefi«, republiški politiki? So tudi republiška vodstva prispevala k nestrpnosti, o kateri govorite?

Jurić: Tudi oni so delno krivi za to! Medrepubliške

»Očitki iz Politike ne držijo!«

Predsednica občinskega sekretariata za družbene dejavnosti v Celju Irena Ferlež je takole odgovorila na trditve Mirka Jurića, zapisane v Politiki:

»Očitki o ignorantskem odnosu do želja po srbohrvaški šoli in vrtcu v mestu so popolnoma neupravičeni! Gospod Jurić se je prvič oglašil na sekretariatu s takšno pobudo 29. junija letos, kot predstavnik iniciativnega odbora društva Sava za Celje. S seboj je prinesel zvezek z anketo, ki naj bi utemeljevala potrebo po srbohrvaškem pouku in vrtcu. Moram poudariti, da ni šlo za nikakršno peticijo, temveč za nekakšen seznam neslovenskih družin oz. njihovih članov, od enoletnih otrok do odraslih oseb, brez podpisov. Podpisan je bil le Jurić sam kot sestavljalec ankete. Že na tem prvem sestanku sva se lepo pogovarjala. Sežnanila sem ga z zakonskimi možnostmi za uresničitev njihove želje in da ni nikakršnih zakonskih ovir, da pa pobude nikakor ne bo mogoče uresničiti že z novim šolskim letom.

Zato sem mu omenila enostavnejšo možnost: fakultativni pouk srbohrvaščine na osnovnih šolah, ki je prav tako brezplačen in ga je razmerom lahko organizirati. S to možnostjo se Jurić ni strinjal in je vztrajal pri odprtju srbohrvaške šole. Predlagala sem mu, naj skušajo prek ljubljanskega društva Sava takšno pobudo sprožiti na ravni cele Slovenije. S takšnim dogovorom sva se tudi poslovila.

V času, ko se nisva videla, smo na sekretariatu pridobili tudi mnenje republiškega ministrstva za šolstvo. Le-to je potrdilo, da ni zakonskih ovir za ustanovitev srbohrvaške šole in vrtca, če so izpolnjeni pogoji, ki jih določa republiški zakon o osnovni šoli. (Zagotovljeni pro-

stori, oprema, učbeniki, učiteljski kader in denar za izvajanje pouka – op. ND). Ob naslednjem obisku je Mirko Jurić povedal, da z vodstvom Save v Ljubljani niso našli skupnega jezika in da bodo v Celju sami peljali akcijo naprej. Zato so septembra ustanovili svoje društvo Vuk S. Karadžić in 22. oktobra smo na sekretariat prejeli njihovo prvo uradno prošnjo za ustanovitev šole in vrtca.

Že v prvih dneh novembra smo jo obravnavali na koordinaciji občinskega izvršnega sveta in znova poudarili, da ni nikakršnih zakonskih ovir, da pa je treba na ustrezen način ugotoviti dejanske potrebe oziroma resnični interes staršev za šolo in vrtec v srbohrvaščini. Te dni smo že pripravili posebne vprašalnike, ki jih bodo lahko zainteresirani starši dobili na vseh osnovnih šolah in vrtcih. Na podlagi njihovih odgovorov bomo ugotovili dejansko zanimanje, ovrednotili stroške in pripravili konkreten predlog za organizacijo pouka in vzgoje v srbohrvaščini. Obtožbe Mirka Jurića, da se ne zmenimo za pobude njegovega društva oziroma da nismo doslej nič naredili za njihovo uresničitev, so torej neupravičene,« pravi Irena Ferlež.

spore so spolitizirali in nezaupanje prenesli tudi v medčloveške odnose med nami, navadnimi ljudmi. Zaostritev odnosov med Slovenijo in Srbijo čutimo na svoji koži tudi Srbi v Sloveniji!«

ND: Kako?

Jurić: V stvareh, ki sem jih že omenil!

Strah pred asimilacijo

ND: Na sestanku društva Vuk S. Karadžić ste zahtevali

jasno opredelitev statusa Srbov v novi slovenski ustavi. Zakaj se tako bojite nove ustave in življenja v morebitni odcepljeni Sloveniji?

Jurić: Bojimo se, da bomo izgubili svojo narodnostno in kulturno identiteto. Zato zahtevamo v ustavi enake pravice kot jih imata italijanska in madžarska manjšina v Sloveniji! To pa so pravice do srbohrvaških šol in vrtcev, kulturnih ustanov in jezika, pa tudi pravica do pravoslavne cerkve. Srbi živimo na slovenskem ozemlju že od 15. stoletja, ko so naši predniki branili Slovence pred Turki. O tem pričajo srbske vasi v Beli krajini. Zato smo upravičeni do teh stvari. Da pa bi jih res dobili, naj se jih zapiše v ustavo.

V nasprotnem primeru bomo obsojeni na asimilacijo. Intelektualci in premožnejše srbske družine bi že nekako same poskrbele za ohranjanje kulturne in narodne identitete svojih otrok, nikakor pa tega ne bi zmogli manj izobraženi starši in socialno šibkejšje družine, kakršnih je tu večina. Zato moramo imeti potrebne ustanove. V nasprotnem primeru bodo naši potomci že čez dva, tri rodove, pozabili na svoje pokorlo.

Svojo šolo in vrtec!

ND: Pojdva po vrsti! Najprej o šolah in vrtci, o čemer ste že dali pobudo na občino,

kjer pa se do nje, kot vi trdite, obnašajo ignorantsko.

Jurić: »To je res! Prvič sem se šel o tem na občino pogovarjat že marca ali aprila letos, ko je bil na komiteju za družbene dejavnosti še magister Vlado Kuštrin. On in njegova sodelavka, katere imena se ne spomnim, sta imela do nas in naših želja zelo nekorekten odnos. Počutil sem se kot nekakšen berač s ceste. Stvari so zavlačevali dokler ni šel gospod Kuštrin v pokoj, do njegovega namestnika pa nikakor nisem mogel. Vedno sem ostal pred zaprtimi vrati. Gospa Ferleževe, ki je komite prevzela pozneje, je bila do mene veliko bolj prijazna, že ob mojem prvem obisku se je pogovorila z mano. Imel pa sem občutek, da naše pobude ne jemlje preveč resno. Najprej nam je predlagala fakultativni pouk srbohrvaščine, na kar pa nisimo mogli pristati.«

ND: Zakaj ne?

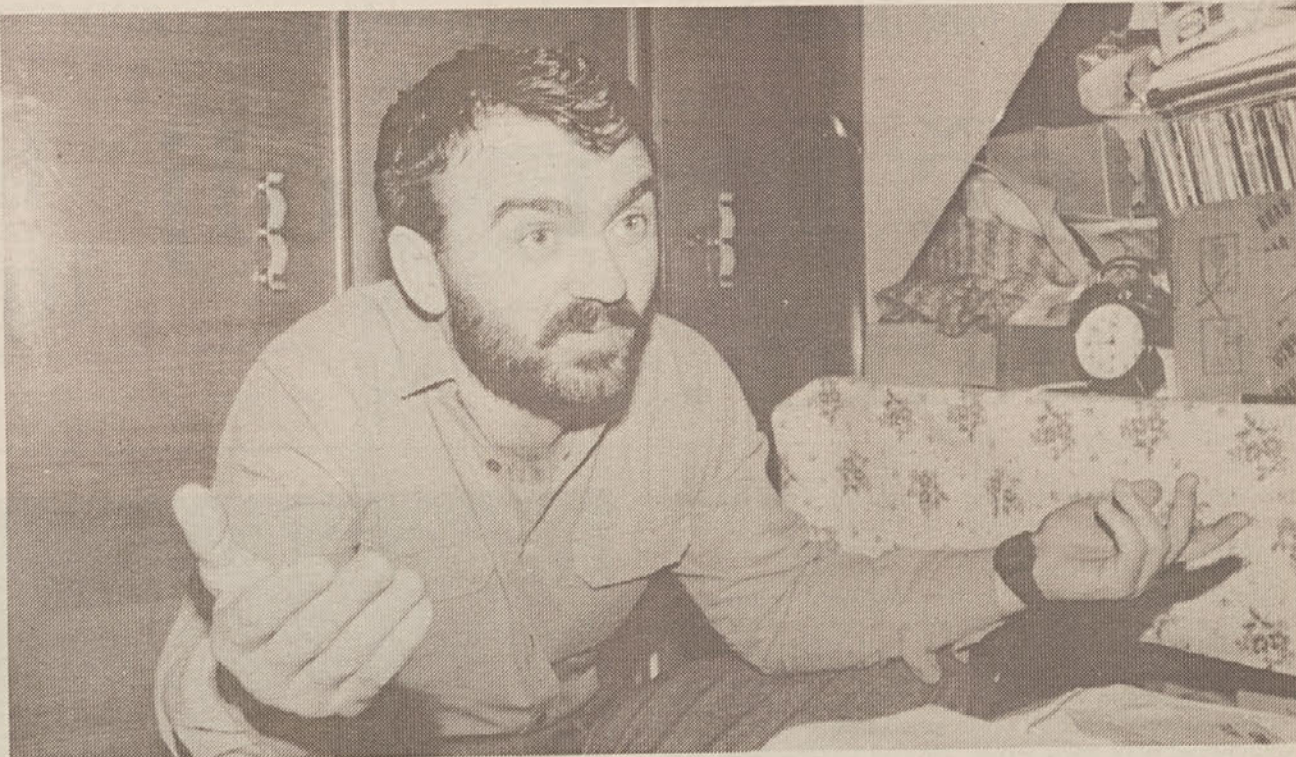
Jurić: »Hišo moraš začeti graditi pri temeljih. Dober temelj za vzgojo otrok pa sta lahko le vrtec in potem šola. Že naša prva anketa je pokazala, da je zanimanje staršev zelo veliko in da bi bilo otrok

V Celju spet pravoslavni božji hram?

ND: Zahtevate tudi ustavno ureditev statusa srbske pravoslavne cerkve in njenih vernikov v Sloveniji.

Jurić: Srbi smo zgodovinsko vezani na cerkev, ki nam je skozi stoletja razvijala in ohranjala kulturno in nacionalno identiteto. Povojna komunistična oblast je nasilno ločila cerkev od kulture in s tem ogrozila tudi našo identiteto. Pred vojno je v Celju stala pravoslavna cerkev, tam, kjer je zdaj spomenik na Šlandrovem trgu. Med vojno so jo porušili, za nadomestilo pa smo šele zdaj dobili prostore za parohijo in naše kulturnoumetniško društvo na Mariborski.

Hvaležni smo Zavodu za planiranje in izgradnjo, da nam je dodelil vsaj te prostore, toda to nikakor ni pošteno nadomestilo za porušeno cerkev. V kratkem bomo na občino poslali zahtevo, da nam dodelijo nadomestno lokacijo za novo pravoslavno cerkev. Kjerkoli v Celju, samo da jo dobimo. Ne terjamo nič no-

raj nobene ponudbe kulture in razvedrila po našem »oku-su« in interesu. Človeku, ki dela tu 20 let in več, grozi popolna odtujitev od lastne kulture. Naše društvo skuša zapolniti to vrzel. Trenutno imamo 20 članov, ki delujejo v različnih sekcijah, kot so glasbena, folklorna, dramska, šahovska itd. Društvo ni enonacionalno, samo srbsko. Večina članov smo res Srbi, toda odprti smo tudi za pripadnike drugih narodov, sodelovati pa nameravamo tudi s slovenskimi društvi, nastopati po vsej Sloveniji, povsod, kamor nas bodo povabili.«

ND: Omenili ste že težave s prostori.

Jurić: »Res smo imeli veliko težav, preden smo dobili prostore na Mariborski 2. Na stanovanjski skupnosti so nam sicer z razumevanjem prisluhnili, a odgovor je bil, da nimajo nič primerne. Napotili so nas na firme, ki imajo razne prostore, pa jih ne rabijo in bi jih lahko dale v najem. Toda mi smo novo društvo brez denarja. Veliko nam je pomagal tudi Niko Pirtošek z občine z nasveti in lepo besedo. Prostore, sicer slabe, a vendarle, nam je potem poiskal Zavod za planiranje in izgradnjo.«

Jurić: »Večino denarja zberemo sami, s članarino in prostovoljnimi prispevki, veliko nam je pomagal pop Mladen Jović. Tu pa se spet pojavlja problem, ki sem ga omenil na začetku: Finančno so nas pripravljene podpreti številni srbski intelektualci iz Celja in okolice, ki pa si tega ne upajo narediti, vsaj javno ne, ker se bojijo morebitnih posledic v službi. Nekateri nam tako denar darujejo kot anonimneži, drugi pa si niti tega ne upajo. Bojijo se pritiskov že prej omenjenih posameznikov v okoljih, kjer delajo.«

ND: Lahko vsaj tokrat poveste kakšen konkreten primer?

Jurić: »Raje ne. Sem že prej razložil, zakaj.«

ND: Človeka je groza, ko vas posluša. Je okolje res tako nedemokratično in nestrpnost do vas, Neslovencev?

Jurić: »Žal res! A samo zaradi posameznikov. Velika večina Slovencev je dobrih. Žal pa izjeme delajo nepopisno škodo nam vsem skupaj. Samo vprašajte se, zakaj se srbski intelektualci nasploh tako malo vključujejo v vsa naša prizadevanja in aktivnosti, o katerih sva govorila doslej! Pravim vam, da zato, ker se bojijo za službe in doseženi status. Pritiski so hudi!«

Kako vi te stvari čutite na lastni koži?

Jurić: Delam v Hotelu Pošta v Zdravilišču Rogaška Slatina. Tisti, ki nimajo ustrezne izobrazbe in se priljubijo kot tisti, ki se želi izobraževati in na ta način napredovati. To čutim na lastni koži! Plačevali so študij takšnim, ki sami sploh niso nameravali študijati. Meni pa so komplicirali, ko sem prosil, naj me spustijo za en dan na izpit na fakulteto za turizem in gostinstvo v Opatiji, kjer sem vpisan v drugi letnik. Mnogi so mi sicer pomagali in vsa čast jim toda vsi niso takšni.«

ND: Zato ker ste Srb?

Jurić: Ni važno. Bom raje tiho.«

ND: Se imate sami za do-brega delavca?

Jurić: »Mislim, da sem. Ne dovolim pa, da bi moje delo kritiziral nadrejeni, ki gre med službo domov in si piše ure.«

ND: Mi pa smo slišali malce drugačno mnenje o vas. Vaš poslodavca nam je včeraj povedal, da vas niso videli v službi že od lanskega aprila! Da ste bili enkrat na bolniški, pa na rednem dopustu... Zdaj ste menda izkoristili že vse »možnosti« in bi se morali javiti na delo. Pa vas še vedno ni!

Jurić: »Res sem v bolniški že 19 mesecev. Imel sem zlomljeno nogo. Poškodba se mi je zakomplicirala in še

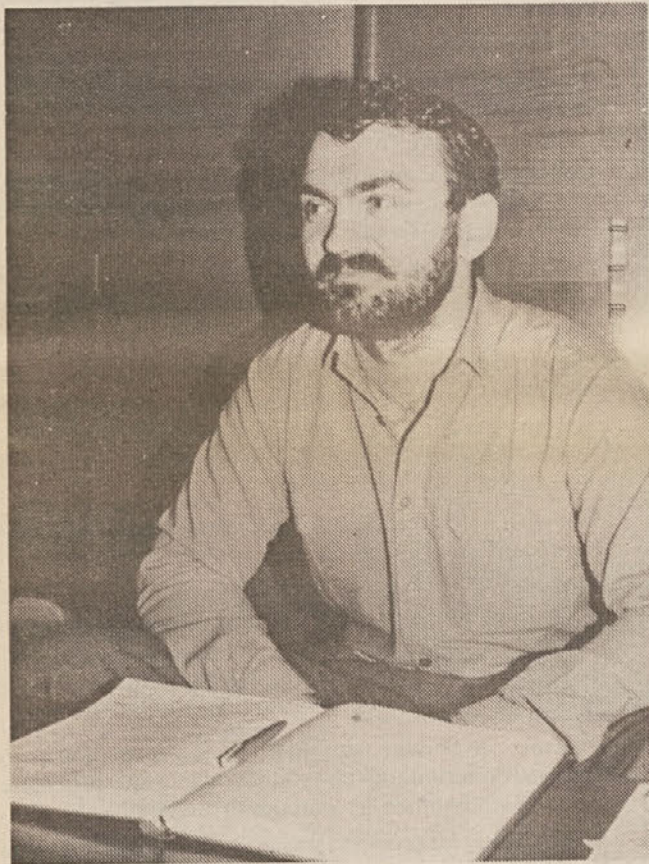
zdaj ni dobro. Ravno včeraj sem bil spet pri ortopedu. Moja odsotnost z dela je upravičena. Za vse imam papirje!«

ND: Se bojite, da boste po vsem tem, kar ste povedali, dobili delovno knjižico?

Jurić: Dopuščam možnost, da jo bom dobil, a se tega ne bojim! Če jo bom dobil, jo bom zaradi tistih »malih šefov«, o katerih sem govoril prej. Toda, še enkrat poudarjam, večina ljudi je dobrih. Tudi v Zdravilišču Rogaške. Glavni direktor Darko Bizjak, ki mu je vseeno, ali si Srb, Slovenec, Bosanec... in ocenjuje ljudi po tem, kakšni delavci so, se je pripravljen pogovarjati. Z ženo Anico, prav tako zaposleno v Zdravilišču, se morava iskreno zahvaliti kolektivu, ki nama je tako pomagal ob sedanjih poplavi, ki nama je uničila vse v stanovanju. Tudi ta pomoč je dokaz, da je večina ljudi dobrih!«

ND: Mirko Jurić, pomagajte mi potegniti črto pod tale pogovor!

Jurić: »Rad bi rekel samo še tole: Odkar sem pred 12 leti prišel v Slovenijo, se zavedam, da se moram jaz prilagoditi novemu okolju. Toda, če čutim, da so ogrožene nekatere moje pravice, potem moram na to opozoriti in pravice zahtevati! Ponosen sem, da sem skušal prebiti ta debeli led, pa četudi bo na koncu izpadlo, da sem dvignil samo nekaj prahu!«

dovolj za celo šolo in malčkov za en cel vrtec.«

ND: Že na prvem sestanku so vam povedali, da ni zakonskih ovir, da pa so problem ustrezni prostori, financiranja itd.

Jurić: »Kar zadeva financiranje, ne bi smelo biti večjih problemov, saj za šolstvo in otroško varstvo plačujemo tudi vsi zaposleni Srbi in drugi neslovenci. Vemo, da ni denarja za gradnjo novih objektov in tega tudi ne zahtevamo. Predlagamo pa, da za pouk in varstvo v srbohrvaščini v mestu določijo eno obstoječo šolo in vrtec. Starši bi potem vozili tja otroke iz cellega mesta.«

ND: Neslovenci otroci bi bili potem ločeni od svojih slovenskih vrstnikov. Ali ne bi imeli vaši otroci v tem primeru še večje težave pri vključevanju v okolje in obratno: ali ne bi potem to okolje njih še težje sprejemalo medse? Se ne bojite segregacije?

Jurić: »Tudi to je možno, a ni potrebno, da bi bile to etnično čiste šole. Lahko bi bili tudi posamezni srbohrvaški oddelki na »slovenskih« šolah.

vega, temveč nadomestilo za tisto, kar nam je bilo odvzeto, to je zemljišče. Gradili pa bomo cerkev sami, s svojim denarjem in pomočjo od drugih. Denar nam že obljublja rojaki in pravoslavna cerkev iz Las Vegasa, New Jersey, Detroita in Avstralije.«

S kulturo h koreninam

ND: Čas je že, da spregovoriva tudi o vašem nedavno ustanovljenem Kulturnoumetniško-prosvetnem društvu Vuk Stefanović Karadžić.

Na nedavnem sestanku ste sprejemali tudi že prej omenjene zahteve, ki so politične. Ste torej društvo ali politična stranka?

Jurić: »Nismo politična stranka! Že naše uradno ime pove, da smo društvo, katerega namen je negovati in širiti kulturno dediščino in prosveto. Kot takšni se seveda ne moremo izogniti vprašanju, ki zadevajo kulturno in nacionalno identiteto naroda in moramo jasno povedati stališča o tem.

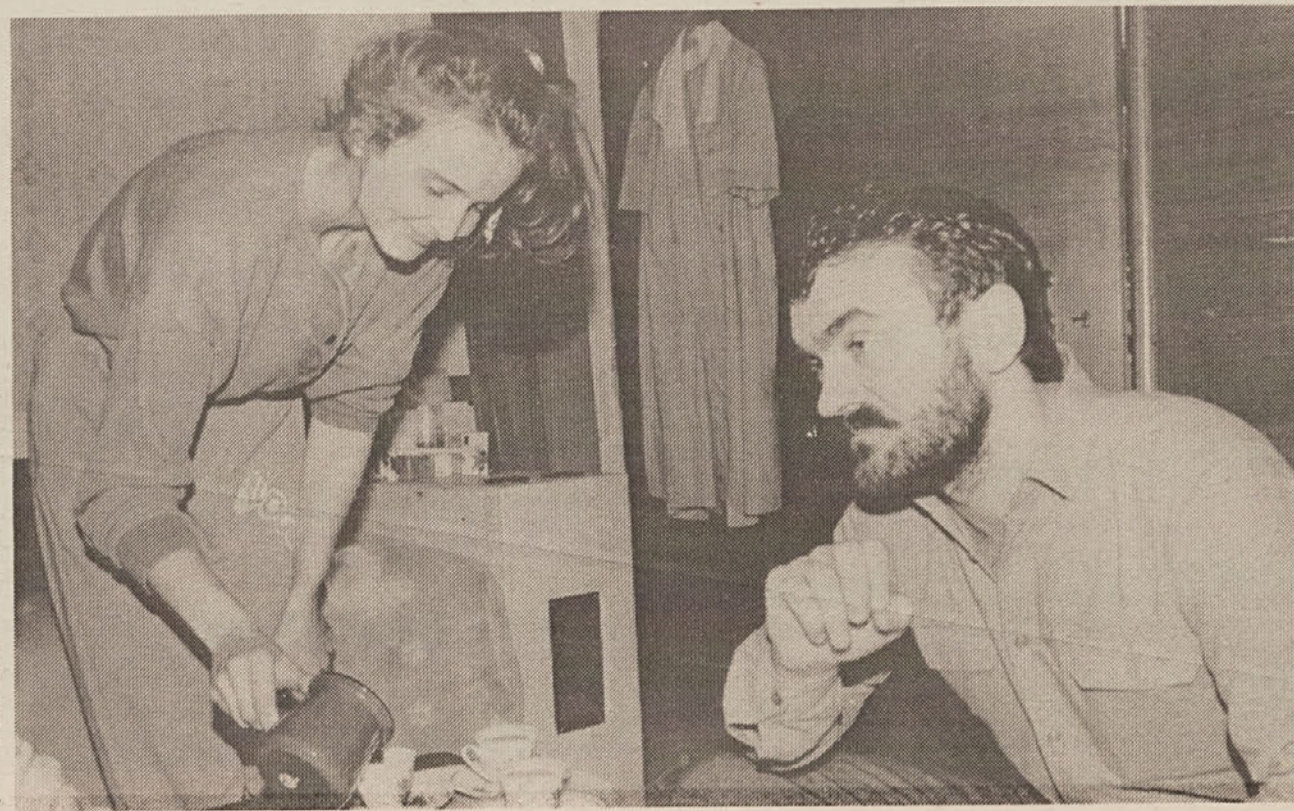
Neslovenci nimamo tu sko-

Spet pritiski?

ND: Kako pa se vaše društvo financira?

Prebijanje ledu

ND: Prav je, da spregovoriva tudi o vas samih, Mirko.

VELENJSKA OBČINA JE DOBILA NOVO VLADO

»Več luči, bolj glasno...«

Skoraj kot mojster Goethe v znamenitem predsmrtnem vzkliku je poslanec socialistov v velenjskem parlamentu **Martin Budna** na zadnjem zasedanju prosil: »Luč, več luči!« Pa je ni dočakal. V domala konspirativno razsvetljeni skupščinski dvorani se govorci tudi slišali ni prav dobro. Če se ne vidijo dovolj dobro in tudi slišijo ne, je nemara to eden izmed razlogov, da se zastopniki v tem telesu zastopanih lokalnih strank, doslej niso uglaseno pogovarjali. Če je v novoizvoljenem predsedniku velenjskega izvršnega sveta Franju Bartolcu še kaj tehnične žilice (mladi Šoštanjčan je inženir strojništva), se bo reda v občinski hiši zagotovo najprej lotil v dvorani. Da se mu ne bi zgodilo kot njegovemu predhodniku Todorju Dmitroviću, ki ga je iz nje odneslo po komaj polletnem vladanju. Že res, da tehnika ni bila kriva, toda vsaj to možnost je že treba imeti, da nekoga na jasnem in glasno prepričaš v svoj prav.

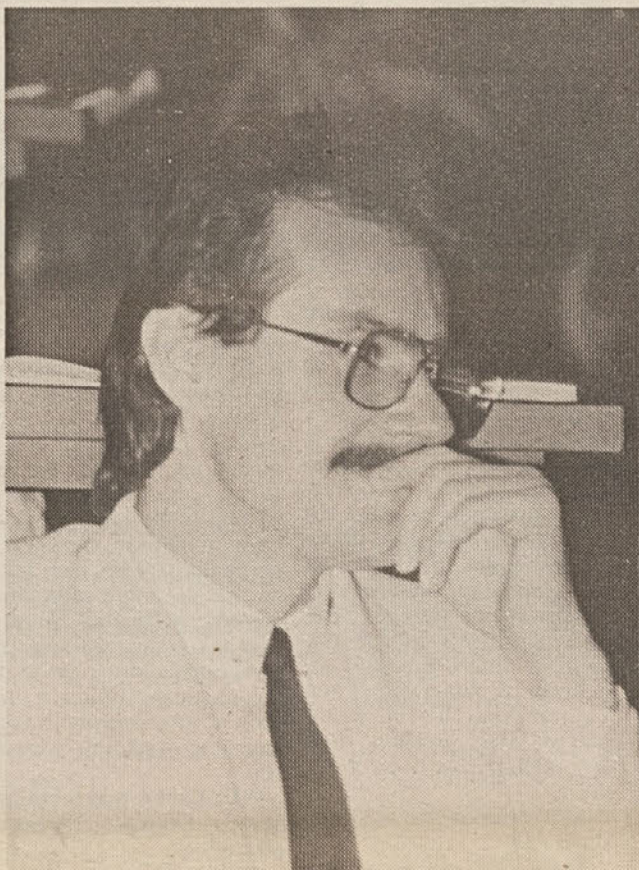
Franjo Bartolac je prejšnji konec tedna to prvič kljub vsemu storil in izvoljen je bil za predsednika izvršnega sveta skupaj z ekipo, ki jo je predlagal. Pod njim bodo v vladi sedeli **Viktor Robnik** (skrbel bo za gospodarstvo), **Viktor Brglez** (za ljudsko obrambo), **mag. Slavko Hozjan** (za družbene dejavnosti), **Marko Jeraj** (za občo upravo), **dr. Vladimir Korun** (za notranje zadeve), **Igor Meh** (za finance in drobno gospodarstvo), in **Emil Šterbenk** (za varstvo okolja).

Volilo je 57 poslancev. Za predlagano listo jih je glasovalo 46 ali 80,7 odstotka, proti njej 10, en listič pa je bil

neveljaven. Člani nove vlade so triumf takoj kronali še s podpisovanjem slovesne izjave, kar prejšnji vladi menda po nerodnosti vodstva skupščine ni uspelo storiti. Pa tudi to ni bilo krivo, da je morala oditi.

»Mnogi me sprašujejo po strankarskih barvah vlade, moram pa reči, da jo je zelo težko orisati. Smo široko koalicijska ekipa s sredinsko usmerjenostjo,« je povedal **Franjo Bartolac**. Kaj da to pomeni, je najprej zanimalo poslanca Stranke demokratične prenove **Srečka Meha**. V vladi ni prenovitelj, če ravno jim je mandatar ponudil podpredsedniško mesto. Gladko so ga zavrnili, ker da se v temeljnih programskih črtah, kot si jih je zamislila nova izvršna oblast, preveč razhajajo. Sredinska usmerjenost pa naj bi pomenila to, da vlada ne misli zagovarjati nikakršnih skrajnosti. **Franjo Bartolac** je napovedal – in večini poslancev je bilo to na moč všeč – da se mislijo pogajati s parlamentom in da ne bo prav nič tragično, če se ob posameznih ponujenih rešitvah ne bodo »našli«.

Socialisti so bili mnenja, da je v programu, ki je pripravljen le v obrisu, podrobnosti pa naj bi izdelali v treh mesecih, zaznati premalo pripravljenosti za korenito spreminjanje razmer. **Martin Budna** pa je novega predsednika tudi pozval, naj pove kaj več o tem, s kakšnimi dosedanjimi delovnimi dosežki se lahko pohvalijo novi člani vlade. Pritegnili so mu vsega trije delegati in z biografijo, kot jo poznamo in še ne tako davnih časov, ni bilo nič. Fantje, so rekli, naj se dokažejo od sedaj naprej. Priložnosti za to

Franjo Bartolac: za zdaj še miren smehljaj.

pa bo več kot dovolj. Najprej v spopadu z zapleti v stanovanjsko-komunalnem gospodarstvu, pa s shiranim šaleškim gospodarstvom in s prepotrebno reorganizacijo občinske uprave. Le-to naj bi po besedah **Franja Bartola** opravili raje spotoma, postopno in ne na mah, kot so se v dobro zasedenih občinskih pisarnah bali in se še bojijo mnogi »nadštevilni.«

Dovčerajšnji šef vlade **Todor Dmitrović** je v skupščinsko zgradbo minuli petek vstopal z iskreno željo, da je

zadnjič. Prav lagodno se v njej ni počutil menda že od prvega dne svojega kratkotrajnega mandata, ko je napovedal, da bo to funkcijo opravljal neprofesionalno, nazadnje pa ga je po spornem povišanju cen komunalnih storitev in stanarin naskočil še sindikat. Čeravno je bil prepričan, da ta v parlamentu nima kaj iskati, se je nazadnje le prepričal, da v njem lahko tudi kaj naredi. In je! **Todor Dmitrović** pa je poslancem ob slovesu položil na srce tole: »Želim, da bi novi vladi bolj zaupali, kot ste prejšnji.«

IZ REGIJE

Slovenske Konjice: Neodvisni sindikati ne bodo podprli sodobnega sužnjelastniškega sistema, kot ga ponuja nova ustava.

Celje: Inšpekcijske službe so ugotovile, da je strupene snovi, ki jih je načela poplava, voda močno razredčila.

Nazarje: V Glinu imajo hude težave z oskrbo. Na začasnem dopustu je okoli 300 delavcev.

Žalec: Juteks hoče s finalnimi izdelki v Evropo 1992.

Slovenske Konjice: V Dravinjskem domu je proizvodnja padla za 15 odstotkov. Bremenijo jih zlasti neplačani računi.

Ljubljana: Štiriindvajsetega novembra so se v kulturnem domu zbrali predstavniki 54 društev Zveze kulturnih organizacij občine Celje.

Celje: Celjske kegljavke so še vedno brez poraza na vrhu prvoligaške lestvice.

Celje: Bo mesto dobilo šolo in vrtec s srbohrvatskim jezikom? Uradno pobudo so dobili oktobra od celjskega društva **Vuk Stefanović-Karadžić**.

Vojnik: Tamkajšnja psihiatrija želi postati zavod.

Nazarje: Zgornjesavinjski lesarji in gozdarji opozarjajo na težave zaradi moratorija na sečnjo.

Žalec! Znana ilustratorka **Marjanca Jemec** – Božič je v občinski matični knjižnici obiskala svoje male bralce.

Celje: Na obisku v Celju sta se mudila graški župan **Alfred Stingl** in jugoslovanski generalni konzul v Gradcu **Vladimir Rajh**.

Rogaška Slatina: Steklarna **Boris Kidrič** je v Beogradu odprla ekskluzivno prodajalno v hotelu najvišje kategorije **Hyattu**.

Celje: Stranka demokratične prenove je organizirala okroglo mizo o demilitarizirani Sloveniji. Ugotovili so, da je vojska energetska in ekološka potratna.

Šentjur: Šentjurski poslanci so se v razpravi o novi ustavi zavzeli za enodomni parlament.

Celje: Upokojenci so ogorčeni nad dosedanjim in nameravanim urejanjem pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Šentjur: Zaradi možne lokacije odlagališča nizkoradioaktivnih odpadkov v Brezah v laški občini protestirajo tudi v sosednji šentjurski občini.

Slovenska Bistrica: Kostroj postopno zmanjšuje odvisnost od usnjarske industrije.

Mozirje: V podjetju **Elkroj** ugotavljajo, da je voda odnesla dvoletni izvoz. Ujma je poškodovala skoraj vseh 455 strojev.

Velenje: Na skupščini so poslanci izvolili nov izvršni svet.

Velenje: Svobodni sindikati se reorganizirajo. Po novem naj bi ukinili občinske sindikalne svete in ustanovili območne organizacije svobodnih sindikatov.

Celje: Nekaj mesecev po stavki so se razmere v Prevozništvu znova zaostrile. Razlog nezadovoljstva so tudi tokrat slabe plače.

Slovenske Konjice: Konjiški prenovitelji so razpravljali o privatizaciji podjetij, v goste so povabili predsednika slovenske vlade v senci dr. **Emila Milana Pintarja**.

Rogaška Slatina: Celjsko podjetje **PTT** bo priključilo v omrežje novo vozliščno centralo.

Celje: Na Trgu V. kongresa so začeli z rekonstrukcijo plinovoda in z razširitvijo **PTT** omrežja. Dela bodo predvidoma končali do srede decembra.

Celje: Prenovitelji so pripravili okroglo mizo o demilitarizirani Sloveniji. Spet je bila slaba udeležba.

Radeče: Zagorelo je v radeški papirnici. Požar je uničil proizvodno linijo papirja za denar in vrednostne papirje.

Arja vas: Proizvodnja mleka v Hmezadovi mlekarni se normalizira.

Nazarje: O Gozdnem gospodarstvu **Nazarje** še nič ni določenega. Narok na sodišču se je končal brez končne odločitve o usodi 330 zaposlenih.

Celje: Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih je organizirala tradicionalno športno srečanje, 6. Štravsov memorial.

Velenje: V hotelu **Paka** je bilo tradicionalno srečanje zbiralcev značk, znamk, starega denarja in drugih raznovrstnih etnografskih predmetov.

Celje: Na drugi seji se je sestala komisija za pripravo predlogov za vrnitev neupravičeno odvzetega premoženja. Obravnavali so 275 vlog.

Velenje: Gibanje za vseslovenski svetovni kongres dobiva vse več privržencev tudi v velenjski občini.

Todor Dmitrović je pospravil za sabo, župan **Pankrac Semečnik** pa mu je ponudil roko v slovo.

PRISPEVEK K BIOGRAFIJI USPEŠNEGA
POSLOVNEŽA V TREH SLIKAH

Jože Volfand je že v Evropi

Na celjskem podjetniškem nebu in širše je kot komet zažarela nova zvezda. Jožeta Volfanda so Celjani doslej poznali kot nesojenega učitelja in spoznali kot zagnanega vikarja in gauleiterja boljše vizma, urednika lokalnega časnika, čelnega juristika SZDL, kot odgovornega urednika Dela, v tistem sestopu iz Ljubljane pa se je zdaj pojavlja kot uspešen podjetnik.

Iz Rdečih Revirjev med zvezde Titove mladine

Jožefu Volfandu so, to lahko z gotovostjo trdimo, nekateri Celjani krivični. Mnogo Celjanov. Jože je kot mokronosec prišel iz Rdečih Revirjev na celjsko učiteljske ne zato, ker bi bila to šola, kjer je primanjkovalo zdrave in klene moške sile z že vnaprej zagotovljenim ravnateljskim mestom, temveč, da bi vse svoje sile vložil v napredek podeželskega šolstva.

Zgolj slučaj je bil, da se je zaljubil v sestro predsednika mladine, in da je ta v Jožetu odkril navadnemu občanu zastarte sposobnosti. Moža, po katerem je Celje v tistem dinamičnem razvoju hlatalo. Zato bodi bogu in Zvonetu Perliču hvala, da sta poleg Franca Ribiča odkrili tudi Jožeta Volfanda. Jožetovo razodetje je bilo prava erupcija prefinjene kadrovske politike in znanja: glave so letele levo in desno, Božič pri Radiu, Krumpak pri RSC Golovec, dosledno in pošteno, male in velike, brez pardona, da ne naštevamo vseh.

Jože Volfand je, to večina njegovih kritikov ni nikoli cenila, bil dosledno principien lider stranke na oblasti. Brezmišlost do razrednih sovražnikov in razumno sprejemljiv do idej, ki so vse do letošnje pomladi pljuskale iz rdeče zvezde vodnice. Podprt zdaj s Francetom Setincem, zdaj z Zvonetom Draganom in spet s kadrovikom Marincem, up in nada Cirila Ribičiča starejšega in nekoliko manj po meri Franceta Popita-Jokla, zato pa že skoraj ljubljani sin Lidije Šentjarc in pokojne Pepce. To je razumljivo, saj je Jožetova možnost in po drugi strani izredno mehka nežnost v ravnanju s tem spolom, njegova, rekli bi, največja odlika.

Ko so drugi padali, je Jože pograbil za barjak

Zdrti Celjani z nekaterimi borci na čelu (Stane Kokalj je bil najverjetneje zaslepljen) niso dojeli zdravih smernic v prestrukturiranju mesta ob Savinji in širše. Preobrazba in prenova je tekla v vseh smerih: prave ljudi na pravo mesto, v tovarne, opero in teater, pevski zbor in filharmonijo. Jože si je najudarnejši slogan za tiste dni izposodil kar od velikega vožda Dolfeke, sicer tudi pleskarja Hitlerja, »Clovek! Delo! Kultura!« in pozneje ali včeraj, ko je Štajerski obrtni banki pro-

dal za mastne denarce drugega: »Naredite mi to deželo spet (Hitler v Mariboru: »nemško«) Jože pa, kot veliki dušebrižnik: »bogato!«, festival domačega filma, sto plastik v mesto, sončni park, žal prostor ne dovoljuje naštevavanja v podrobnosti...

Zgoraj zapisano samo v grobem kaže široko razgledanost Jožeta Volfanda, ki je medtem našel čas še za študij culukafrov in zabutih pigmejcev, ki so po Afriki in za njegovega, zdaj že nekdanjega svaka Perliča, poceni vlačili

les za slavno Slovenia Boa in LIK Slavinjo Celje. Razumljivo, da je Jože kot zemljohodec s skrajnim odporom vzel podarjen denar, ki so ga delavci celjske industrije za njegova popotovanja zbirali. Enako prizadet, skoraj užaljen je sprejel tudi dele, rekli bi posamezne kose različnega pohištva za svoj vikend in za druge potrebe, kot tudi razkošno kadrovske stanovanje v sosesčini samega Štefana Korošca. To stanovanje je tudi zato pustil svoji razvezani ženi, sam pa se utesnil pri Delu v Ljubljani in kot podnajemnik pri materi samohranilki, kot zaščitnik, ker so jo tiste dni po krivem obtožili, da je pisala neke parole proti določenim osebam.

In prav v zvezi s stanovanji, bi usodna krogla skoraj predrla junaške prsi prvoborca in reformatorja, vsestranskega učitelja Jožeta Volfanda. Ob že ustaljenem načinu razdeljevanja kadrovskega stanovanja so razredni sovražniki zagnali vik in krik in ker ga niso, Jožeta, mogli zadeti na barikadah socialističnega napredka, ki je pri nekaterih že kazal znake komunizma, so ga skušali zrušiti tu in zdaj. K sreči je pred Jožeta nastavljal svoja prsa Tone Stopar. S tem je Slovenijo obvaroval, da bi izgubila vsestranskega

moderatorja in skoraj vsakodnevnega voditelja okroglih in drugih miz pri televiziji. (Mimogrede, Jožetov sobojevnik Bernard Strmčnik, ki se je enako uspešno boril za samoupravljanje in televizijski ekran, Jožetu ni segel niti do kolen, čeprav je danes doktor znanosti, Jože pa samo sociolog.)

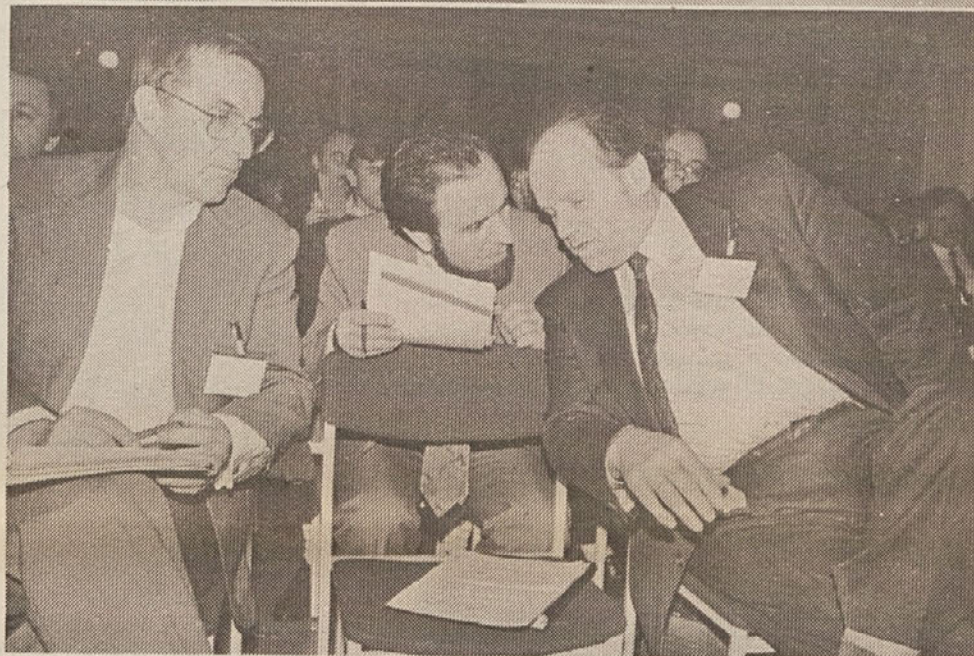
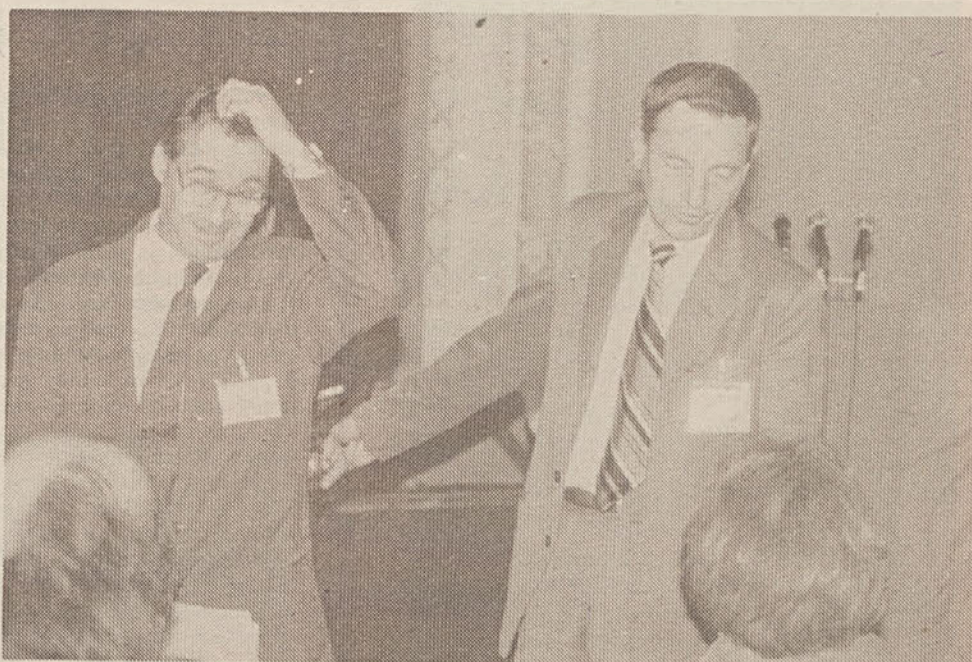
Jože Volfand kot prvi Celjan v Evropi

Tisti, ki so v Celju mislili in pričakovali, da bodo tega neustrašnega borca, Jožeta Volfanda, po vsem tem in s tem zabili do kolen v zemljo, so se spet enkrat uštel. Jože Volfand je zablestel kot odgovorni urednik Dela in uspešno krojil javno mnenje slovenskega naroda.

Slovensko pomlad je s svojim prefinjenim sluhom in vohom zaznal že, ko so drugi šele tratili čas v Roški, tvezili v Cankarjevem domu in žlobudrali pred volitvami. Jože je že zdavnaj zaznal, na lastni koži ugotovil, kaj je to tržno gospodarstvo. Zato in samo zato je v Celju ustanovil podjetje Fitness inženiring, d. o. o., na Kraigherjevi 7. Kako širokega srca je, že dovolj pove podatek, da je sprejel ponudbo Naceta Krumpaka, ki ga je pred leti brenil iz direktorskega stolčka, da deluje pri njem, ima tesne stike z njegovo tajnico, da Krumpakovi delavci zbirajo oglase za Jožetove edicije, stare razglednice in sortirajo spominke, ki jih bo Jože ponudil v prodajo v najelitnejšem ostanku starega mestnega obzidja, v Vodnem stolpu. Spodaj boš med gledanjem starih razglednic in med poslušanjem ciganske violine lahko kušal izbrana Štajerska vina...

Pred tem pa je z enim zamahom razburkal zatočnost tega starega mesta ob Savinji: enkrat na mesec sprejme v hotelu Evropa predsednika predsedstva, rojaka Drnovška, drugič čeblja z vojnim ministrom Janšo, zdaj pa razmišlja, če bi sprejel Tudmana in Kučana naenkrat in skupaj. Da se vsi trije malo pogovorijo, kako in kaj, Celjani pa ob savinjskih rebrih in cesarskem mesu za 150 dinarjev po glavi, to slišijo. Če pride še gospod Peterle, bo 115. obletnice sodelovanja s Hrva ti Jože zapečatil s »Celjsko listino«. Gospod Tudman in gospod Peterle nikoli doslej in nikoli več ne bosta imela takšne sreče, da bi njun pogovor krmaril najuspešnejši poslovnež, ki mu je domovina tako draga in Celje z njo. Organizatorji tega zgodovinskega srečanja dveh v stari Evropi se komaj porajajočih novih držav, si res niso mogli izbrati celovitejše in vsestranske uspešnejše osebnosti, kot je Jože Volfand, direktor Fitness inženiringa, d. o. o., zdaj še izdajatelj kataloga božičnih daril in reklamnih prospektov, jutri pa spet neustrašnega vojnega dopisnika...

Socialdemokrati so zborovali...

RES JE ...

– da je Miro Gradič, gospod, od vseh celjskih političnih veljakov gotovo največ med svojimi volivci. Vsak dan ga opazujemo v kakšni gostilni, kjer z enako mislečimi zavzeto obravnava tekoče zadeve.

– da je Vitodrag Pukl skoraj eno uro zamudil na konferenco Slovenskih socialdemokratov v Celju, na kateri je imel koreferat o novi slovenski ustavi. Prisotni so ga kljub temu morali poslušati.

– da France Tomšič še vedno »farba« javnost, kako je njegova »neodvisnost« nadstrankarska, hkrati pa v svojstvu sindikalnega aktivista sodeluje na konferencah socialdemokratov.

– da so v soboto ob polnoči iz Beograda sporočili pocienitev bencina. Toda od Beograda do avstrijske meje je skoraj šeststo kilometrov in pomislite, koliko črpalk. Tistih nekaj par bodo vrnil v ponedeljek.

– da je Anton Rojec, župan celjski, ob nedavnem obisku graškega župana pohitel z dokazovanjem, kako gre v resnici za isti narodni prostor. To je takole utemeljil: »... tu pite, ich haben alte Tajče house, ist name OF haus, ist morgen ...«

– da je Marjan Osole, obe vesti, da je eden med dvema, ki bosta imela brezplačni vstop in članstvo v hiši radosti obljubil, kako bo na enak način v isto hišo prišel tudi našega odgovornega.

– da je Sinjo Jezernik, novopečeni lastnik dveh trgovin in restavracije v »T« v sredo bil viden na tržnici, kjer je skrivaj jedel – pečenico pri konkurenci.

– da so si v občinski upravi občine Šmarje pri Jelšah izposodili Novo dobo in jo fotokopirali. Ni pa znano, ali za sprotno uporabo ali za arhiv. Poslali smo jim en brezplačni primerek.

– da je Mirko Paj, tajnik krajevnega skupnosti Pod gradom, svojo pisarno preselil iz gostilne Francelj k Irmi. Uradije po potrebi tudi dopoldne.

Kralj z napako

Najbrž ni nihče pričakoval, da se bo še pred zadnjim rojstnim dnevom Jugoslavije republika Slovenija spremenila v monarhijo. S tem dogodkom seveda ne ciljam na močne politične in gospodarske klane, ki zdaj bolj kot kdajkoli obvladujejo situacijo. Zadeva z monarhijo je namreč resna ravno toliko, kolikor ji verjamete. In med drugim je res tudi to, da se je potomec Celjskih grofov **Anton I. Drogenik** prejšnji teden oklical za slovenskega kralja. Ne glede na to, da še dokazno dokumentacijo o potomstvu dopolnjuje, je že določil ministre, ki ga bodo prenašali na procesijah. Kramberger naj bi dobil resor za humor in ledvice. Sicer pa ni povsem jasno, kako bo ukrepala disciplinska komisija pri bokarski zvezi, kajti znano je, da je bil Ulihov potomec bokser. Pri vsej stvari je še najbolj sumljivo to, da kralj Tone, ni ne vem kako človekoljubna visokost. Če bi se kdaj udeležil kakšne krvodajalske akcije, bi ne le pokazal svoj human nos, ampak bi bil že pred pojavom demokracije zavoljo modrih levkocitov nominiran za prestol (ali pa za sovražnika države). Kakorkoli že, Jože Zupančič in Vitodrag Pukl ne bosta edina rojaka, ki igrata skupščinski poker. Provincia bo vrnila udarec, kralj Tone pa monarhijo. Še dobro, da v času Celjskih grofov ni bilo televizije in so fantje v terminu, ko zdaj

gledamo Dnevnik, počeli stvari, ki s pojavom nekega Toneta sedaj kapljajo na dan. Za Toneta in morda še za nekatere bi bilo nemara cenejše, če bi si grofje delali evidenco okoliških deklic, ki so padle pod težo miru in nenasilja. In ko že ravno omenjam televizijo, je po drugi strani spet škoda, da si je Ulihr izmislil, saj bi tako vedel, kakšna je situacija v Beogradu, kjer so ga, kot je znano, ubili. Karadordevič, ki so jo pravočasno ucvrli proti Londonu, se zdaj kregajo, kateri nečak je kralju Petru večkrat umil noge.

Črnogorci, ki so znani po tem, da pretiravajo, kjer ni treba, so svojemu Nikoli pred časom polomili kosti preden so ga zagrebeli na Cetinju. S Hrvati je stvar bolj jasna. Ker se še ni našel kakšen blaznež, ki bi se izdajal za potomca spolnih izpadov kralja Tomislava, so na dan privlekli bana Jelačića in ga z mečem vred postavili pred dejstvo: pazi na Beograd. Kolikor je znano, so se po bratskih monarhijah bolj ali manj poklicani sami ubadali z arheologijo in iskali sledove izginule folklore. Slovenci pa se tako soočamo z dejstvom, ki je bil še pred časom razlog več za naše strumno pljuvanje proti jugu. In pojavil se je kralj, ki je za določene institucije že kar zanimiv primer. Če za trenutek odmislimo kraljevo

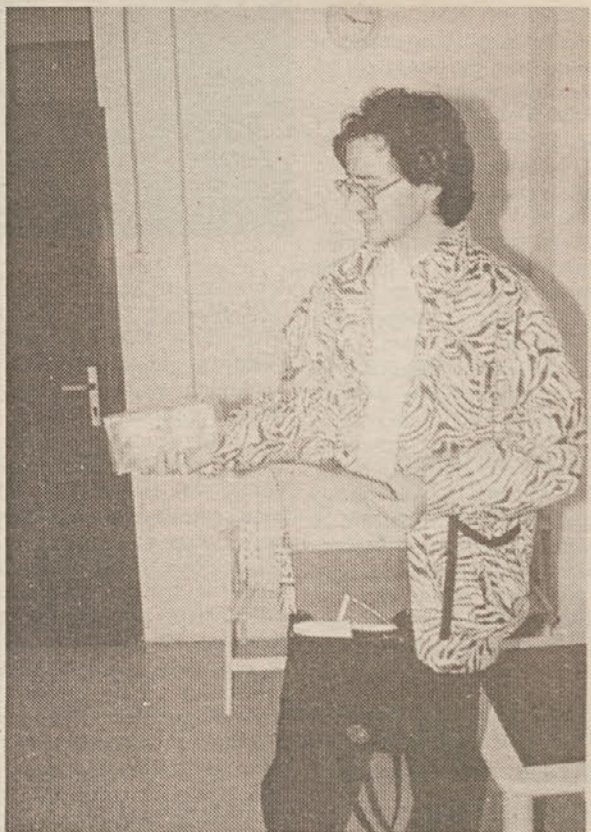
domnevno vladavino v prisilnem jopiču z žezlom in riti, je po drugi plati sistem parlamentarne monarhije (seveda z zdravo pametjo na čelu) pretkana finta za vstop med tiste, ki so se pred kratkim v Parizu najbolj trkali po prsih. Za nekatere izmed njih so namreč doma navijali legalni predstavniki davne oblasti. Če so se žežla kresala, je vprašanje, jasno pa je, da so jih spet valjali po rumenem tisku, iz katerega bralec vsaj zve, da še obstajajo. Kot rečeno, na zahodu kraljevska tradicija obstaja tudi zaradi tega, ker bi v nasprotnem primeru odpravilo večino kuloarnih časopisov. So hrana za debile in problem zase. Pri nas pa bolj ali manj upravičene kraljeve naslednike najprej politično dotočemo, potem pa si vsako pleme zase poišče ali postavi odgovarjajoč lik, ki naj bi opozarjal na korenine, ki so mitološkega, boleznega ali dnevnopolitičnega značaja. Za tretjo možnost, ki se pojavi sama, pa je značilno, da jo v najboljšem primeru napotimo k psihologu. Kako bo parlament potrdil za kralja **Antona I. Drogenika**, je v tem trenutku precej nevarno razmišljati, kajti lahko se zgodi, da bo na odločki za duševno politično bolestin prejel pristal kdo, ki se zaenkrat še trudi razvozlati barvo glasovalnih gumbov. Da pa je vsak svoje domisljivo kralj, ni potrebno dokazovati. Mar ne, Vaša Visokost?

KDOJE VIDEL REPUBLIŠKE INŠPEKTORJE?

Plavali so v Opatiji

Po zasluženih praznikih so se vsi republiški inšpektorji na čelu z načelnico Metko Hiti-Macarovl namesto v poplavljeni Celje odpravili v Opatijo. Tamkaj so na jugoslovanskem posvetovanju modro razpravljali o preprečevanju nalezljivih bolezni. Ni šment, da jim vse to kasneje, deset dni po poplavi, ne bi koristilo v celjski bolnišnici.

Koncert za poplavljenice

Bolje je imeti dve ljubici kot dve domovini.

Svet je tako majhen, da te še Milica takoj najde.

Človek je zmožen vse prodati, celo svobodo.

Bežite v gozdove, doma razsaja kuga – korupcija.

Pankrac Semečnik, velenjski župan: »Čujte vi! Tako ne gre! Vsakih štirinajst dni ne bom menjal vlade!«

HUMORESKA (Raz)-barvarna za direktorje

Človek, ki hoče dandanes v Celju postati podjetnik, je v velikanski zadregi. Ker tu še ni kakšne svetovalne agencije, mora pravzaprav sam pogruntati, kaj bi mu utegnilo nesti zlata jajca. To pa seveda ni preprosto. Zdaj imate namreč že za vsakim vogalom kak butik ali malo trgovino z mešanim blagom. Optike, denimo, ne bi odprli, saj je optikov tudi vedno več, a to, če smo odkriti, je kar dobro, saj bodo poskrbeli, da bodo ljudje vse stvari bolje videli.

Človek bi pravzaprav brez kakega tveganja odprl barvarno s posebno komoro za hitro razbarvanje. Česa takega v Celju, niti v republiki še ni, obeta pa zelo veliko dela. Na takšno misel so me napejlili direktorji nekaterih velikih podjetij. Eden od njih me je zaupno vprašal, kaj menim, kako bi se znebil tiste razvpite zoprne barve. Dodal je, da bi se vpisal med Neodvisne, ampak mu je nerodno, ker je bil odvisen. Pa se je pojavil direktor velikega sozda, ki je štirinajst let, kot je rekel, živel v zablodi, ko je bil partijski sekretar, namesto da bi bil že takrat lepo neodvisen. Tretji direktor velikega podjetja je menil, da ni nič narobe, če se, preden ga snamejo, preprosto razglasi za neodvisnega. In ravnatelj šole je tudi tu. Zatrdil je, da je bil neodvisen celo že takrat, ko je imel partijske funkcije, torej v času, ko so bili vsi prepričani, da je popolnoma odvisen. Itd. Da ne omenjam v. d. direktorja, ki je že imel svinčnik v roki, da bi se vpisal v Slovensko demokratično zvezo, ampak je ugotovil, da je bolje, če gre med Neodvisne.

»Ja, dragi moji,« sem rekel, »kar vsi bi radi med Neodvisne? Vsi pa ne morete biti neodvisni, če ste bili prej odvisni? Koliko članov bo pa šela ta stranka? Kaj bodo pa rekli, veljaki drugih strank? In če bi se že vsi radi znebili tiste osvoražene kričice barve, nič lažjega. Pridite v barvarno s posebno kamoro za hitro razbarvanje. Pridite vsi rdeči direktorji, zanesljivo in učinkovito vas bomo razbarvali! Postali boste lahko snežno beli, da boste že od daleč vbideti povsem nedolžni in neodvisni!«

Epigram Moji Republiki

Nihče ne vrže jo s tečajev. Če le pri nas ne bo lakajev

FOTOREPORTAŽA

Danes si, jutri te ni

Med najbolj tragične usode slovenskega političnega življenja sodi Ivan Kramberger, dobitnik z Negove. Dobrega pol leta po kandidaturi za predsednika države Slovenije je utonil v pozabo. Zlikovci so mu ubili še – opico. Zdaj spet sam tava po državi in skuša ljudem povedati, da ...

NI RES ...

... da so gasilci, ki so ob poplavi reševali v Jurčičevi ulici, Janezu Goršiču pozabili vrniti čoln maestral 18. Obdržali so ga za primer nove poplave v isti ulici ...

– da je Jože Zupančič, eden največjih celjskih spreobrnjenec, pred leti, kot zagrizeni boljševik v pehanju za mesto ravnatelja na celjski gimnaziji, spodenel Gustava Grobelnika. Grobelnik je sam odstopil.

– da Željko Cigler, predsednik celjskih prenoviteljev nič ne dela. Vsake toliko časa skobla okroglo mize. Zal je med avtocesto in ustavo toliko praznega prostora.

– da celjski zlatarji niso mojstri. Ko je prezahteven Japonec trdil, kako razstavljeni prstan ni popolnoma okrogel, ga je mojster odnesel v delavnico in čez čas prinesel nazaj. Japonec se je vdal in zdaj priznal, da je prstan popolnoma okrogel.

– da ima direktor celjskega Potrošnika 26 tisoč dinarjev mesečne plače in direktor Merxa kar 50 tisočakov, če jih ima predsednik vlade samo 22 tisoč.

– da je Darko Končan postal direktor tovarne ur v celjski Zlatarni zato, da bi vedno vedel, koliko je ura – medtem so mu namreč tovarno dobesedno odnesli na Madžarsko.

– da je Miro Gradič tudi po petim prošnikom obljubljal isti prostor v Rdeči hiši. Devetico je obljubljal devetim in odmeril desetemu.

– da je Zvonko Perlič, zadnji direktor LIK Savinja Celje, zdaj uspešni podjetnik, kupoval nedograjeno igrišče za tenis v Zagradu. Po desni strani ga je prehitel neki partizan.

– da je v Slovenskem ljudskem gledališču od vseh 64 zaposlenih samo 16 igralcev. Borut Alujevič je (u)pravnik.

– da so pri celjski Komunalni izplačali pomoč po poplavi tudi tistim, ki stanujejo v petnajstem nadstropju.

– da so v petek pozno zvečer odstavili Marjana Dreva v Emo. Tokrat na izsiljeni sestanek ni bilo glavnega – ministra Bastla.

ZMAGOVALCI SEDLI V TOPLA GNEZDECA

Niso vsi zavračali buržoaznih komod

Grad Lemberg, razkošna vila Lanovš, graščina v Socki, graščina Prešnik. Na celjski občini pri Vlasti Sterle listamo po kupu vlog za vrnitev neupravičeno odvzetega premoženja, med katerimi so tudi razkošna stanovanja, nekdanja polna dragocenih predmetov, umetnin, lepega pohištva. Mnogo stvari so zmagovalci v euforiji uničili, razbili, razdejali, se znašali nad krhkimi predmeti (saj vemo, kaj se je zgodilo z najsijajnejšo evropsko zbirko steklenine grofa Attemsja na podčetrskem gradu) kot nad najhujšimi sovražniki. Vendar vsi niso zavračali buržoasnega udobja, sedli so v topla gnezda in celo menili, da je to samo po sebi umavno.

V celjskem Zgodovinskem arhivu, kjer desetletja delajo v nemogočih razmerah in sam čudež je, da so uspeli ohraniti domala vso dokumentacijo povojnih let, se v zadnjem letu, dveh po zaslugi vztrajnih posameznikov izostruje slika ne le zaplemb, razlastitev, nacionalizacij, ampak tudi samosvojnega početja, okoriščanja in barabij.

Ne smemo posplošiti. Nekateri so bili prepričani, da delajo zgodovino, da so snovalci novega časa in so vse do pičice dokumentirali, zapisali, vodili zgledno korespondenco. In prav temu, pravi zgodovinar mag. Milko Mi-

kola, se imamo zahvaliti, da danes po šestinštiridesetih letih točno vemo, kdo je kaj počel in kakšne grehe si je naprtil.

— Kaj se je torej dogajalo z imetjem v zaplenjenih hišah in nacionaliziranih graščinah?

»Z zaplenjenim imetjem in z imetjem oseb, ki so bile izseljene med okupacijo, je upravljala komisija za upravo narodne imovine (KUNI), ki so jo ustanovili 20. februarja 1944 v Črnomlju, ko je bilo tam prvo zasedanje SNOS. Organizacijsko je bila povsem centralizirana, sedež je imela v Ljubljani, svoje upravne organe pa na ravni okrožij in mest,« pojasnjuje mag. Milko Mikola.

»Tako, ko je bilo imetje zaplenjeno, jo je uprava narodne imovine prevzela v za-

časno upravljanje. Postavila je svojega začasnega upravnika, ki je ob prevzemu moral narediti natančen popis imetja, tudi nepremičnin. Ti zapisniki s popisi imetja so ohranjeni v večini primerov za celjsko območje v Zgodovinskem arhivu Celje, »zatrjuje zgodovinar Mikola.

Za posamezen predmet, za sliko, kos pohištva lahko izbrskajo, v čigave roke je romal. Za tiste seveda, ki so počakali na popisovalce, kajti dokumenti pričajo, da so marsikje prišli v prazno, prepozno, že jima je OZNA pospravila premoženje.

— Kaj so v komisijah poleg počeli z zaplenjenimi premičninami?

»KUNI je imel pravico, da je nepremičnine in premičnine v skladu s posebnim po-

Po sledi ene izmed tragičnih zgodb

V celjski zgodovinski arhiv je v začetku septembra prispelo pismo z naslednjo vsebino:

[illegible]

Za tiste, ki ne veste, tovarišica Emilija Gabrovec – Lenka je bila po vojni visoka partijska funkcionarka.

»Moja družina, moj oče Ernest Jungdorfer, roj. 29. 5. 1909 v Stayerju v Avstriji (od svojega 7. leta dalje je živel v Sloveniji), moja mama Anica Jungdorfer, roj. Celar v Kranju 9. 8. 1908, in jaz Marjeta Jungdorfer, roj. 1. 7. 1939 v Ljubljani, por. Muck, smo živeli v Celju v vili vdove po notarju Burgerju, mislim, da je sedanja Kersnikova 6. V mesecu januarju 1946 smo bili sredi noči vrženi na cesto, dobesedno goli in bosi, pregnani v Avstrijo. Zaplenjeno nam je bilo vse premočeno premoženje sorazmerno velikega stanovanja, kot mi je znano iz razlogov nemške narodnosti.

Prosim vas, da me o zadevi informirate in se vam vnaprej
zahvaljujem.◀
Muck Marjeta, dipl. iur.
61000 Ljubljana

Brisebarre, dne 5. júlia 1935.

o p i s

vseh zaplenjenih in odpeljanih stvari iz vile Abel, po OZNA Celje in Trbovlja

Dne 27. maja 1945 je OZNA iz Celja prišla z manjšim avtomobilom in odpeljala živež in perilo. V kolikor se je dalo ugotoviti je bila količina odpeljane živeža sledeča:

- 40 kozarcev vložnega sadja, 170 komadov juja vložnih, 10 kg masti, 5-6 kg slanine, 8-9 kg suhega mesa, par kozarcev vložnega drobnega mesa, 3 stekl. šampanja, 3 steklenice vina, 2 steklenici ločeno staro slivovico in 5 stekl. ribizlovega vina. Perila je bilo 3-4 velike kosce, c. vrednina njih ni znana.

Dne 29. maja 1945 je OZNA iz Celja odpeljala pohištvo cele spalnice razen mize, 2 postelji kompl. z žimnicami, pernicami, obojami, blazinami, 2 veliki preprogi iz spalnice, 2 preprogi (tekuša) iz tujaške sobe, 3 preproge iz gornje sobe, 4 moške očke, vsa posteljnino iz tujaške sobe in od tam tudi žimnici iz dveh postelj.

19. maja 1945 donesla je OZNA Celje odpeljala šivni stroj, popoldne pohištvo iz sprejemne sobe in 4 moške plahte iz kletke preproge.

20. 4 Trbovlje je odpeljala vse dragocene slike, ki so predstavljale razne znanke snimke in oljnat (srdje), 1 starinsko sliko, slike vrednosti, iz jedilnice jedilni pribor (Alpaka), pohištvo dvakrat, sofo, fotelo, vitrino in starinsko pohištvo iz tujske sobe.

Natimnnejša ugotovitev ni bila mogoča, zato naprošeno sodišče obvesti, da v tej stvari posredujejo, ker so dopolnjene stvari bile last tovarne stekla Kristnik. Po izjavi tovariša Jerabičnika, referenta za narodno inovino, lastnega odbora Kristnik, je izjavil, da se omenjeni funkcijonarji OZNA tudi niso pustili legitimirati, češ, da to ni potrebno, ker so člani OZNA.

slovníkom tudi prodajal.«

– Bi lahko rekli predajal?

»Reciva prodajal pod narekovajem. Prodaja je bila vprašljiva, saj je iz dokumentov razvidno, da so imeli prednost pri nakupu vrednejših nepremičnin in premičnin funkcionarji, oblastniki.

Ohranjeni pa so tudi dokumenti, ki pričajo o velikih nepravilnostih in zlorabah, v zvezi z upravljanjem narodne imovine, zlasti s strani OZNE in jugoslovanske narodne armade,« ve povedati mag. Milko Mikola.

In tako s starimi orumene-
limi listi prihajajo na dan
stvari, o katerih smo včasih
smeli le šepetati. Še malo prej
udoben baročni stol postaja
vir nelagodja, slika, malo-
marno obešena na steni, ne-
varna priča, razkošno oprem-
ljena soba zastrašujoča
zanka.

Za tiste, ki so bili čisto na vrhu, še ni bojazni. O njih noben knjižni molj ne bo našel vrstice zaznamka. Ali pa?

MUZIKA JE
BIZNIS

Kdo bi še pred nekaj leti stavil, da bosta Burt Bacharach in Hal David dajala navdihnjenja s svojimi komadi tudi današnjim glasbenim izvajalcem? Sicer smo pa v tej rubriki že veliko govorili o zlorabljanju preteklosti v sedanjosti. Zato vas današnja tema gotovo ne preseneča. Skladateljsko — tekstopisni duet iz Amerike je sicer najbolj uspeval sredi sedemdesetih let (z Dionne Warwick, Houstonskimi simfonikarji), potem pa sta se dečka skregala.

Ampak današnje zanimanje zanju sega v njuno še bolj rano obdobje. Kdo ju zdaj snema? Po vrsti: Sybil, The Troggs, Deacon Blues, Napalm Death...

Berti in gospa

Sicer so se pa glasbeni biznismeni zdaj spravili še nad enega, dosti starejšega skladatelja. Cole Porter mu je ime (vprašajte ata in mamo), po zaslugi Jugotona pa je dvojna plošča s sodobnimi predelavami njegovih komadov istočasno izšla tostran in onostran evropsko angleškega kanala. Zadeva je dvojna, imenuje se Red Hot And Blue, izkupiček (vsaj del avtorskih in izvajalskih pravic) pa je namenjen boju proti AIDS-u. Zadeva je zanimiva že zato, ker se lahko na lastna ušesa prepričate, da je muzika človeštva že vsaj sto let povsem enaka, spreminjajo se le aranžmaji. Obenem lahko z enim nakupom nabavite kar kupček uspešnic, ki jih zdajle vrte stotine anglosaksonskih radijskih postaj (Iggy Pop, Debbie Harry, v bodoče tudi U2, Pogues in še kdo). Če imate seveda višji standard in čas za skok čez mejo pa si seveda Red Hot And Blue lahko omislite na kompaktnem disku. Ker je na zadnji plošči kar recni 78 minut muzike, pa si mimogrede zastavimo še vprašanje: koliko muzike pa sploh na CD gre. No ja, najmanj 78 minut, bi rekli. Resno. Večina »dolgih« CD-jev premore okoli 75 minut glasbe, izdelali pa so že tudi več kot 80 minutne ne da bi zvok z njih kaj trpel. Tu nekje pa je tudi meja. Razen... Razen, če ni muzika že tolikšen biznis, da bo konkurenca še močnejša. Potem si bodo že Japonci izmislili kako na ploščo spraviti še več.

FRED FACT in prijatelji

NEZNANI

CD
DAVID BOWIE
— Chameleon Chronicles
Vol. 1
JOHN LENNON
— The Lost Lennon Tapes Vol. 1, 2, 3
PINK FLOYD
— Rhapsody In Pink
MOTHERS OF INVENTION — Trick Or Treat

LESTVE LP

Hiša ljubezni v našem domu

1. BLACK CROWES — Shake Your Money Maker
2. TRAVELING WILBURYS — Traveling Wilburys Vol. 3
3. HAPPY MONDAYS — Pills n' Thrills And Beliches
4. PIXIES — Bossanova
5. LED ZEPPELIN — Led Zeppelin
6. GORAN BREGOVIĆ — filmska glasba
7. JOSE CARRERAS, PLACIDO DOMINGO, LUCIANO PAVAROTTI — In Concert
8. Različni — Red Hot And Blue (tudi Jugoton)
9. THE HOUSE OF LOVE — The House Of Love (tudi PGP RTB)
10. JIMI HENDRIX — Cornerstones 1967 — 1970

Spet za nekaj mesecev živ

KONCERTI

KLJUB Celje:
28. 11. LOOD Nizozemska Dom sportova Zagreb:
7. 12. EROS RAMAZZOTTI Orpheum, Haus Der Jugend Gradec:
29. 11. ARCUS ENSEMBLE
Napoved koncerta
V sredo, 28. 11. ob 21. uri v KLJUB:
LOOD (Nizozemska)
Lood (izg. loud) pomeni po nizozemsko svinec. LOOD so težji od sinca. SWANS na metalnem tripu? Pevec z obrazom filmskega igralca in držo cestnega razbojnika. Nekaj naslovov: TOT IST TOT, ROTTEN FLOWER, MR. ROLLINS.
»...It's adorable. And sweet. Heavy sweetness. LOOD plays LOUD.«

ZA VEDNO
Z NAMI

Pred 5 leti
UB 40 — Don't Break My Heart
Pred 10 leti
ADAM AND THE ANTS — Dog Eat Dog

Včasih smo znali poslušati

Pred 15 leti
JOHN LENNON — Imagine
Pred 20 leti
WHITE PLAINS — Julie
DO Ya Love Me
Pred 25 leti
TOYS — A Lovers Concerto

GLASBENI
VIDEO

Ta teden za vse, ki nimajo sladkorne:

1. STEP EY STEP — New Kids On The Block
2. THE VIDEOS 2 — Jason Donovan
3. HIGH ON EMOTION — Chris De Burgh Live From Dublin
4. KYLIE — ON THE GO — LIVE IN JAPAN — Kylie Minogue
5. GOING TO CALIFORNIA — Tears For Fears
6. NOW DANCE 902 — THE VIDEOS — različni
7. THE GREAT PERFORMANCES: THE MAN AND THE MUSIC — Elvis Presley
8. THE GREAT PERFORMANCES: CENTER STAGE — Elvis Presley
9. ROCKING ALL OVER THE YEARS — Status Quo
10. FOREIGN AFFAIR — Tina Turner

Poglej, Elvis Pelvis!

LOKALISTI

PLOŠČE, KASETE CD:
IT'S NOT FOR SALE, 7" EP, Nikdar nazaj, Front Rock MKC Maribor

Eni izmed boljših akterjev letošnjega Novega Rock-a predstavljajo štiri komade na črnem vinilu (Smej se, Nikdar nazaj, Ko dan se začne, Zaman). Če vas zanima kako zveni laški HC na plošči, se obrnite na naslov: FRONT ROCK — MKC Maribor, Orožnova 2, 62000 Maribor ali pa direktno na: Miloš Radosavljevič, Rimska cesta 4, 63270 Laško

KAMERA — Zabavna oddaja TV Sarajevo. Edina stvar, kateri se boste na sam dan republike lahko režali.

KNJIGE

Hvaležno živi: Fantje, bi nehali špilati? Saj pišejo o nas kot o pokojnih!

KAVA OB
MUZIKI

1. FLOYD BAR — Šalek Velenje
2. ZOOM — Šoštanj
3. AS — Kersnikova Celje
4. sprejemamo predloge
5. sprejemamo predloge

TV

NE GLEJTE

TV Slovenija 1: TELESKI — Pripravimo se na smučanje. Tudi če pozimi ne boste na vojski, na smučanje niti pomislili ne boste.

GLEJTE

TV Slovenija 1: SKRITA

PIVO OB
MUZIKI

KLJUB Celje:

Sreda, 28. 11. izmenjani koncert LOOD Nizozemska
Sobota, 1. 12. Plesni večer
Torek, 4. 12. Country
KLJUB, Video film

TREND

1. PALL MALL Filter
2. CAMPARI + Orange Juice on rocks

DVESTO
LET
PEKINŠKE
OPERE

Peking: Od 20. decembra do 12. januarja bodo v počastitev 200-letnice pekinške opere pripravili festival, na katerem se bo zvrstilo 42 oper, 37 v pekinškem stilu, ostalih pet pa bo predstavilo druge stile kitajskega tradicionalnega teatra. Pripravili bodo tudi simpozij o razvoju te gledališke zvrsti, razstavo kostumov, mask in drugih z opero povezanih predmetov.

zavarovalnica triglav
KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOSTNič ni tako varno, da ne bi
potrebovalo zavarovanja

Poplave, ki so 1. 11. 1990 prizadele širše celjsko območje, predvsem pa občine Celje, Laško, Mozirje in Žalec, so na zavarovanem premoženju povzročile precejšnjo škodo. Škode so krite z več zavarovalnimi vrstami. Zavarovanec je lahko uveljavljal odškodnino, če je imel sklenjeno eno ali več naslednjih zavarovanj:

Stanovanjsko zavarovanje: pri tem zavarovanju so zavarovani stanovanjski in osebni predmeti (vsebina stanovanj). S stanovanjskim zavarovanjem so zavarovani tudi deli zgradbe (podne, stenske in stropne obloge, kot npr. parket, itison, lesne obloge itd., plesk in slikarija), **če je bilo to posebej dogovorjeno v polici.** Stanovanjski predmeti in deli zgradbe so na enak način zavarovani tudi v vikendih.

Požarno zavarovanje: s tem zavarovanjem so krite škode zaradi poplave in zemeljskega plazu, **če je bilo zavarovanje za ta riziko dogovorjeno v polici za požarno zavarovanje.** Predmet tega zavarovanja so, odvisno od dogovora v polici, gradbeni objekti, oprema in zaloge.

Zavarovanje živali: s tem zavarovanjem so krite škode na živalih, ki so navedene v polici.

Polni avtomobilski kasko: s tem zavarovanjem so krite škode na zavarovanih vozilih. Za te škode ni odbitne franšize.

Zavarovanje živil v zamrzovalnikih: s tem zavarovanjem so krite škode na živilih v zamrzovalnikih zaradi poplave in zemeljskega plazu kakor tudi zaradi prekinitev električnega toka.

Zavarovanci zasebnega sektorja so do 22. 11. 1990 prijavili Zavarovalnici Triglav 3.620 škod in sicer 3.049 iz stanovanjskega zavarovanja, 209 iz požarnega zavarovanja, 350 iz zavarovanja avtomobilskega kaska ter po 6 škod iz zavarovanja živali in zavarovanja živil v zamrzovalnikih. Od tega je bilo že izplačanih 2.111 škod v skupnem znesku 72,6 milijona din, okoli 1.000 škod pa bo izplačanih še do konca meseca novembra. Poprečno izplačana odškodnina znaša 34.412 din.

Ugotavljamo, da so pri požarnem zavarovanju objekti slabo zavarovani ali pa sploh ne oziroma nimajo zavarovanega dodatnega rizika poplave, zato odškodnine v glavnem niso pokrile dejanske škode. Pri stanovanjskem zavarovanju pa so pri zavarovanjih, sklenjenih ali preurejenih v letu 1990, odškodnine v glavnem pokrile dejansko škodo, medtem, ko imajo starejša zavarovanja, ki niso bila sklenjena z valorizacijo z začetkom zavarovanja v letu 1989 ali še prej, zelo nizke, včasih kar simbolične zavarovalne vsote.

Različne oblike zavarovanja ne morejo preprečiti naravnih nesreč in raznih nepredvidljivih nesrečnih okolišči, lahko pa omilijo posledice teh dogodkov. Če želite skleniti novo ali preurediti obstoječe zavarovanje, se obrnite na najbližjega zastopnika ali predstavništvo, lahko pa se zgledate tudi na sedežu Zavarovalnice Triglav območne skupnosti Celje v Celju, Mariborska 1.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV
KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

V PRIPORU SO ŠTIRJE OBTOŽENI

Krvavi konec laškega mesarja

Ta teden naj bi izrekli sodbo četverici, obtoženi za umor oziroma sodelovanje pri umoru Jožeta Karlatca iz Laškega. Na zatožni klopi so 23-letni Aleksander Karlatec in njegovo dekle, 21-letna Natalie Furek, oba iz Laškega ter Franc Karlatec iz Zadobrovo, obtoženi, da so v sotorilstvu zagrešili umor ter 51-letna Stanislava Karlatec iz Laškega, bivša žena umorjenega, obtožena, da je pri umoru pomagala.

Umor, ki se je zgodil 23. junija na Karlatčevem vikendu na Planini na Pohorju, je med Laščani dvignil veliko prahu. Karlatec, lastnik mesnice, je bil v domačem kraju znan meščan. Zaradi vzne- mirjenosti so obtoženo četr- tvorko vse do konca sojenja obdržali v priporu.

Po obtožnici naj bi usodnega dne Aleksander, Natalie, Stanislava ter hčerki Jožeta Karlatca, Gida in Julija šli v počitniško hišico, da bi pos- torili nekaj stvari. K delu so pritegnili tudi neko slikoples- skarko. Delo jim je šlo dobro od rok vse do takrat, ko se je na vikendu pojavil (kasneje umorjeni) Jože Karlatec. Ta je ob svojem prihodu začel vpiti in zmerjati, grozil je, da bo vikend razbil in zažgal, »tuje ljudi« pa nagnal. Pomir- ril ga je šele sosed. Kasneje se je Jože Karlatec še enkrat razburil, a ga je sosed spet pomiril.

Z vikenda sta najprej odšli Karlatčevi hčerki, za njima pa še Aleksander in Natalie. Stanislava naj bi ju prosila, da se vrneta na vikend, češ da jo je strah. Aleksander in Nata- lie naj bi med potjo v dolino

razmišljala, da je Stanislava nemara res v nevarnosti, zato sta se odpeljala v Zadobrovo h Karlatčevemu bratu Fran- cu. Razložila sta mu, kako in kaj in ga prosila, naj gre z nji- ma v počitniško hišico. Pre- den pa so se odpeljali na Po- horje, naj bi šli še v Laško po pištolo in sekiro.

Pištola, sekira, nož

Ko so se pripeljali na Plani- no, naj bi avtomobil pustili kakšnih 500 metrov od viken- da. Aleksander naj bi po bal- konu splezal v zgornje nad- stropje in v spalnici naletel na Jožeta Karlatca. Spoprijela sta se, dokler Aleksander ni sprožil pištolo in Jožeta ustrelil v obraz. Jože Karlatec je padel vznak, vendar se je še branil, Aleksander pa naj bi ga s pištolo še nekajkrat uda- ril po glavi. Takoj zatem sta v spalnico prišla Franc Karla- tec in Natalie Furek. Prvi je Jožeta večkrat udaril s topo- riščem sekire, slednja pa je po žrtvi udarjala s sekiro. Medtem je šel še Aleksander po kuhinjski nož in z njim devetkrat zabodel Jožeta Karlatca. Ta je hudim ranam kasneje podlegel.

Stanislava Karlatec naj bi bila medtem v spodnjih pro- storih počitniške hišice. Za- govarja se, da je sicer slišala ropot, da je potem opazila Natalie in Aleksandra s krva- večjo roko, da je celo pobrisa- la kri, vendar da ni vedela, za kaj gre. Po izjavah drugih za- slišanih pa naj bi Stanislava Aleksandru izročila kuhinjski nož.

Po dogodku se je trojica: Aleksander, Natalie in Franc

odpeljala v Zadobrovo, na Francov dom, kjer naj bi sku- rili oblačila in toporišče, Aleksander in Natalie pa sta na poti v Laško v Savinjo od- vrgla nož, pištolo in sekiro.

Obtožena Natalie Furek je v zagovoru zanikala, da bi žr- tev napadla s sekiro. Pri do- godku naj bi posredovala le, da bi ubranila Aleksandra. Tudi Franc Karlatec zanika

nekatero navedbo v obtožni- ci, Aleksander pa je v svojem zagovoru povedal, da je bil med dogodkom skrajno raz- burjen in zmeden. Vsi zani- kajo, da bi dejanje naklepali.

Oče je bil grobijan

Sodišče je med postopkom ugotovilo tudi to, da so v — sicer precej premožni Karlatčevi družini — vladali

neurejeni odnosi. Hčerki Gi- da in Julija sta povedali, da je bil oče grob in nasilen, da je svojo ženo večkrat pretepal.

Aleksander Karlatec je po- kojnega Jožeta celo tožil za ugotavljanje očetovstva, saj naj bi bil njegov in ne bratov sin.

Stanislava in Jože Karlatec sta se sicer ločila že pred tre- mi leti, vendar premoženja še

nista uspela razdeliti, najbolj sporna pa naj bi bila prav po- čitniška hišica, v kateri se je odigrala krvava drama. Na- njo je bil Jože Karlatec iz ne- pojasnjenih razlogov še pose- bej navezan, zato ga je tudi razkačilo, ko je sorodnike za- lotil pri preurejanju.

Pred izrekom sodbe bo moral svoje mnenje podati še izvedenec, nevropsihiater.

VIŠJE SODIŠČE V CELJU

Burič bo moral v zapor

S sodbo Višjega sodišča v Celju se je prejšnji teden končal več kot tri leta dolg kazenski postopek proti od- govornim za nesrečo, ki se je pripetila 28. februarja 1987. leta zjutraj, ko se je v Železarni prevrnila po- novca s 50 tonami vroče ta- line. Žalostna bilanca ne- sreče: pet mrtvih, dva huj- ranjena in ogromna gospo- darska škoda.

Medtem, ko je sodišče že prej obsodilo delavca Sre- čka Kosa, ki je odrezal varo-

valno ponovce, in delovo- djo Alojza Mramorja, so se tokrat pred sodiščem zago- varjali še 41-letni Alojz Bu- rič (vodja oddelka elektroob- ločnih peči v Železarni), 40-letni Pedro Ezeget (topi- lec) in Gojko Manojlovič, vodja tozda Jeklarna.

Prvostopenjsko sodišče je Manojloviča oprostilo, Bu- riča in Ezegeta pa obsodilo zaradi hudega kaznivega dejanja zoper splošno var- nost. Alojza Buriča na leto

dni zapora, ker kot vodja oddelka elektroobločnih peči ni zagotovil, da bi la- hko uporabljali samo očišče- ne ponovce in da so delavci dlje časa ponovce preveč polnili. Zaradi tega je tudi prišlo do spremembe težiš- ča ponovce in do nesreče.

Pera Ezegeta je prvosto- penjsko sodišče obsodilo na kazen sedem mesecev za- por, pogojno na dve leti, ker je preveč napolnil po- novce.

Oba sta se na sodbo pri- tožila; Buričovo pritožbo smo v grobem predstavili že v prejšnji številki, vendar pa je senat višjega sodišča obe pritožbi zavrnil kot neutem- eljeni in potrdil kazni, ki jih je izreklo prvostopen- sko sodišče.

Tako se je po dobrih treh letih končal kazenski postopek, ki je bil zaradi obširnih izvedeniških mnenj in pričevanj, precej zapleten, pred- vsem pa tudi drag.

PRVA ŽRTEV MAKEDONSKIH VOLITEV

Morilec ni Albanec

Umor predsednika gostivarskega odbora Socialistične stranke Makedonije je pretresel makedonsko politično sceno. Predsedstvo socialistične stranke je dejanje ime- novalo brutalen in nasilen napad albanskih nacionali- stov in separatistov. Morilec, zasebni prevoznik Šeraf Zuli, pa ni Albanec, ampak Turk. In ni šlo za politični motiv, ampak za zasebni spor pod vplivom alkohola.

Streli iz kamiona

V miličniški patrli na cesti Beograd-Zagreb je miličnik Novaković ustavljal terensko vozilo iranske (teheranske) registracije, vendar se to ni ustavilo, temveč nadaljevalo z vožnjo proti Zagrebu. Mi- ličnik je krenil za njim, dohi- tel kamijon blizu Županje, te- daj pa so začeli iz kamijona streljati. Miličnika so zadeli v roko, v prsi, avto dobesed- no preresetali.

Po streljanju je kamijon odpeljal dalje, se nedaleč stran ustavil, dva moška s pu- škami sta na cesti ustavila av- to ljubljanske registracije in odpeljala v neznano smer. Voznik parkiranega kamijo- na, 36-letni Moktar Nazdik Bin Yan iz Tabrisa je pove- dal, da sta ga na področju Srbije dva oborožena moška prisilila, da ju je peljal in mu prepovedala, da bi na poziv miličnika vozilo ustavil.

KAKO SO DIREKTORJU PREPRODAJALI OPEL OMEGO

Merxova avto – šola

Celjski Sozd Merx (zdaj sestavljeno podjetje) si je že pred pol leta omissil službeni avtomobil opel omega GLS. Približno 300 tisoč dinarjev so takrat odšteli zanj, z davki vred pa so v nov avto vložili približno 370 tisoč dinarjev. Pa je poslovodni odbor pred časom sklenil, da tako dobrega avtomobila ne potrebujejo, pač pa bi jim prišel prav kakšen manjši avtomobil, da bi odprli avto-šolo. V teh časih, ko je denarja vse manj, pride prav vsak dinar. Tudi tako velikemu podjetju kot je Merx.

Poslovni sekretar Merxa Anton Rožman je tako dobil naročilo, da spelje posel in oplo proda Avtotehniki za dve Renaultovi petici. Tovar-niška cena obeh petic bi bila 189 tisočakov, za toliko pa naj bi prodajali tudi oplo s klavzulo da Avtotehnika zaposli tudi šoferja tega avtomobila.

Kasneje so se v sestavljenem podjetju premislili in na-

ročili samo eno petico in še enega golfa. Ker je bila cena tako večja, so Avtotehniki odprodali še zastavo 128 za 41 tisoč dinarjev (kar je po mnenju nekaterih nekoliko previsoka cena).

Tako je bil sklenjen posel, pri katerem sta imeli obe stranki korist – sestavljeno podjetje Merx je dobilo dva avtomobila za svojo avto-šolo, brez odpravnine se je zne-bilo šoferja, ki ga niso več potrebovali, Avtotehnika pa je dobila poceni oplo in šoferja, ki so ga potrebovali.

Toda, potem se je začel lov na oplo. Sprva naj bi se pogo-varjali, da bodo oplo kupili za potrebe Avtotehnike, očitno pa je zadeva hitro šla v pozabo. Takšna ugodna priložnost pač ni za podjetje, še posebej, če so zadaj ljudje, ki bi se s takim avtom z veseljem vozili in imajo (ali pa tudi ne) denar.

Tako je direktor Avtotehnike Alojz Selič takoj začel vrtati za krediti in jih tudi najel – skupaj z ženo. Toda,

o poceni oplo se je začelo govoriti tudi na sestavljenem podjetju Merx in eden izmed njihovih delavcev (ki ni ravno pri koritu in je vedel za to veriženje) je okrog 15. oktobra s položnico plačal 189 tisočakov Avtotehniki za avto, ki so ga sicer medtem varno skrili v garažo, da se le ne bi pokazal kakšen nebodigatreba (beri: kupec).

Toda na oplo se je medtem že »vsedel« direktor Alojz Selič in do začetka novembra realiziral kredit ter dodal še nekaj gotovine.

Razen delavca, ki je vplačal po položnici 189 tisočakov, bi tako lahko vsi sklenili dober posel (če odmislimo, da je bilo Merxu vseeno, da je v pol leta zgubil pri avtomobilu polovico njegove vrednosti oziroma cene), toda spet se je vmešal tisti »če«.

Alojza Seliča in Antona Rožmana je bojda že zaslišala celjska policija in o imenitnem gospodarskem poslu bo še govora. Vse kaže, da tudi na sodišču.

Razdejanje na slovenskem pokopališču

Od boga pozabljeno, kot sredi najhujše divjine, je slovensko pokopališče na Golovcu v Celju. Pokopališka služba noče imeti z njim ničesar, veliki občinski načrti s spominskim parkom so ostali v predalih. Spomeniki, mnogi med njimi zgodovinsko zaščiteni, so na milost in nemilost prepuščeni razdejanju.

Poskusa umora ni bilo

Višje sodišče je potrdilo sodbo Temeljnega sodišča v Celju, ki je 33-letnega Antona Hodaka iz Loga pri Rogatcu obsodilo za kaznivo dejanje hude telesne poškodbe in za kaznivo dejanje lahke telesne poškodbe.

Obtoženi Hodak je 25. ok-

Bordel v borčevskem domu

Po odprtju prve javne hiše v Banjaluki, so po tistem tamkaj v bližini postavili na noge še eno in sicer kar v spominskem domu borcev in mladine, prav v tistem, ki so ga pred dobrimi desetimi leti s prostovoljnimi delom zgradili pridni Glamovčani. Kasneje so imeli v njem krčmo in nazadnje javno hišo. Zaradi racije so ob obljubljanu radost.

Dotedanji najemnik je prostore prepustil dvema podjetnežema, ta dva sta uredila dva budoarja, iz Romunije pripeljala tri dame in načrtovala popestritev ponudbe z mladimi Čehinjami. Cena za posebne storitve je bila od 50 do 100 DEM.

Ženske v Glamovčanih in Trnu so zagnale vik in krik, miličniki so posegli vmes, vse najprej poslali k sodniku za prekrške, Romunke pa čez mejo napodili domov.

tobra lani v stanovanju pretepel svojo ženo Kristino in jo pri tem lahko telesno poškodoval. Pol meseca kasneje, 12. novembra, jo je hudo poškodoval, ko jo je na regionalni cesti v Rogatcu zabodel v trebuh. To se je zgodilo potem, ko jo je na silo hotel zvleči domov. Za obe kaznivi dejanji so Hodaku dosodili enotno kazen eno leto in en mesec zapora. Temeljno sodišče pa ga je prostilo obtožbe, da je poškodoval Viktorja Tepeša, ki je ob omenjenem dogodku, 12. novembra, pri-

skočil na pomoč Kristini Hodak.

Na sodbo so se pritožili tako javni tožilec kot zagovornica obtoženega in tudi obtoženčeva žena. Višje sodišče je zavrnilo pritožbo javnega tožilca, da gre za poskus umora in ne za dejanje hude telesne poškodbe, kot neutemeljeno. Prav tako pa je kot nesprejemljivo zavrnilo pritožbo obrambe, da je Hodak ženo zabodel iz malomarnosti, torej nenamena. Pritožba obtoženčeve žene pa je bila vložena prepozno.

Brzostrelke po domovih?

Po Sloveniji se je kot blisk razširila vest, da imajo aktivni vojaški starešine v strahu zase in svoje družine doma ob pištolah tudi avtomatsko orožje. General Ivo Tominec je to obtožbo odločno zanikal. Nobenega avtomatskega orožja po stanovanjih ni, vse starešine pa so oborožene s pištolami.

NLP SO VIDELI V MEDJUGORJU

Za Marijo še vesoljci

Vesoljci so si za srečanja tretje vrste očitno izbrali prav našo ljubo domovino. Najprej so jih pred časom opazili nad Zagrebom, zdaj so se preselili nad Medjugorje. Prebivalci so videli svetleči predmet elipsaste, nepravilne oblike in najprej menili, da se je po desetih letih, kar se je nad istim hribom prikazala Marija, spet dogodil čudež. Po obiskih na Hrvaškem in v Bosni je čas, da pridejo vesoljci na obisk še v Slovenijo.

Spoštovano uredništvo!

Prosim, da objavite moj odgovor na pismo bralke, ki je bilo objavljeno v 2. številki Nove dobe na 18. strani pod naslovom »Izpod odrskih luči čez lužo, na Havaje, nazadnje pa v galerijo na Prekorje.« Lepo Vas pozdravljam!

Spoštovana ljubiteljica likovne umetnosti

Dolžan sem odgovoriti na Vaše pismo, pod katerega pa se žal niste podpisali s polnim imenom in mi je po svoje neprijetno odgovarjati neznani osebi. A ker gre za občutljivo temo, ki zadeva moj osebni novinarski ugled in ugled časnikarske hiše Dela (ne vem sicer, zakaj niste svojega pisma poslali Delu, saj je bil prispevek, ki Vas je pripravil h kritičnemu pisanju, objavljen v Delu in ne v Novi dobi), moram odgovoriti, da ne bi v javnosti ostale nepojasnjene nekatere Vaše trditve, ki žal nimajo argumentirane podlage, ampak bolj hudo jezo, ki pa je navadno slab razsodnik.

Jureta Cekuto sem obiskal na njegovem novem domu in v galeriji predvsem zato, ker je pripravil za javnost novinarsko konferenco in sem se, kot je to v navadi, odzval vabilu. Tudi sicer bi ga, slej ko prej obiskal, ker me zanima, kaj dela. Obiskal sem ga tudi zaradi tiste novinarske radevednosti, ki je dolžna javnosti kdaj pa kdaj razgrniti življenje in delo tistih ljudi, ki so sestavina javnosti same, to pa Jure Cekuta je, ne glede na to, kaj pravi o njegovem delu slovenska likovna kritika.

Če ste pozorno prebrali mojo reportažo, bi lahko ugotovili, da v njej ni šlo za likovno kritiko, ampak za reportažo o tem, kaj dela, s čim se trenutno ukvarja in kakšni so njegovi načrti. Zato je bil prispevek tudi objavljen na reportažni strani, kjer so zanimivosti in ne na kulturni, kjer je stalna rubrika s ocenami. V prispevku sem tudi izrecno omenil, da so mnjenja o njegovem likovnem delu deljena in torej ni šlo za nobeno kovanje v zvezde in ne kritično hvalisanje.

Doslej sem pisal že o mnogih likovnih umetnikih in to afirmativno. Vašo pritožbo na kritiko likovnega dela Rudija Španzla v Delu, boste morali nasloviti na kakšen drug naslov, kajti jaz je nisem napisal, ne v Delu, ne kje drugje. Rudija Španzla tudi osebno zelo cenim, čeprav nisva osebna prijatelja.

O osebnih koristih pa tole: to ni bil prvi očitke, kajti znano je, da je slovenski likovni prostor poln klanov in skupin, pa če človek zapiše le vrstico o tem ali onem, hočeš nočeš pristane na prepihu tovrstnih očitkov. Osebno se nikoli nisem okoriščal na račun mojega novinarskega dela, prej sem imel zaradi tega težave – tudi takšni očitki so del tega. Okoriščati pa se tudi ne morem, vsaj z načinom mojega pisanja ne, pa tudi nočem se, kajti potem se ne

bi mogel več podpisovati s polnim imenom.

Drago Medved,
Celje, Skapinova 1

Radon v Celju!

Radon, radioaktivni žlahtni plin izhaja iz uranovega (U 238) in torijevega (Th 232) niza radionuklidov (Ra 226, Ra 228), ki so v določeni meri naravne sestavine rudnin, poleg radioaktivnega kalija (K 40) in še nekaterih.

Naravna sevanja prihajajo tudi iz vesolja. Tako je človek v popolnoma naravnem okolju izpostavljen naravnim sevanjem iz zraka preko dihal

in kože ter hrane in vode preko prebavil. Zaprt bivalni prostor (kjer ni zračenja), pa lahko količino radioaktivnega žlahtnega plina poveča.

Zemeljsko naravno ozadje sevanja, pa je odvisno tudi od rudninske sestavine tal (na Pohorju in Škofjeloškem hribovju je tega sevanja veliko več kot v Celjski kotlini ali Zasavju).

Vsak dodatni vnos tehnološko predelanih naravnih radionuklidov v neko okolje pa je dodatno breme sevanja za ljudi in vse živo v tem okolju. Jakost sevanja se meri v »becquerelih« (Bq). Bq je število razpadov radionuklidov v sekundi. Števila razpadov posameznih radionuklidov se za oceno jakosti sevanja seštevajo. Tako seštevamo npr. naravno sevanje, sevanje po Černobilski nesreči, sevanje pri rentgeniziranju, sevanje na delovnem prostoru itd.

Radon – 222 (Rd – 222) ima razpolovno dobo 3,8 dni, nato med ostalimi razpade tudi na dva kratkoživa biološko izredno aktivna polonija (Po – 218) z triminutno življenjsko dobo in Po – 214 z nekaj 10 mikrosekund dolgim življenjem. Biološka aktivnost radona in njegovih potomcev se odraža v genetskih in bolezenskih spremembah pri ljudeh v obliki genetskih okvar in sprememb ter v obliki rakastih učinkov, kot so rak na dihalih, rak na kosteh, levkemija itd. Pogostnost negativnih učinkov radona na ljudi, pa je v okoljih kjer je naravni obrambni sistem ljudi prizadet še z drugimi strupi (kot npr. težke kovine, selen, PCB in njegovi razkroji itd) še veliko večja, posebno pri kritičnih kategorijah ljudi kot so otroci, bolniki, starejši, nosečnice itd.

V Celju je glavni dodatni vir tehnološko predelane sevanja radionuklidov dejavnost Cinkarne Celje, zgradbe grajene iz Effe opeke, gnojenje z gnojili »nitrofoska« ter del pitne vode iz Vitanja (za jetje pri Krenkerjevi žagi), zračni tokovi iz Trbovelj, zračni tokovi iz Šoštanj, de-

javnost Štorske Železarne ter kislá voda iz Radenc.

Cinkarna Celje je uvozila in še uvažá naravno radioaktivno rudo ilmenit skozi 20 let v količini okoli 1,5 milijona ton. Prav tako je skozi to dobo uvažala iz Rudnika Bora pirritno rudo z zelo sumljivimi nihanjem radioaktivnosti v prav toliki ali večji količini. Njena tehnologija je takšna, da del radioaktivnosti izhlapeva vključno s titanom v zrak, del te radioaktivnosti odplavlja odpadna voda, velik del pa se za stalno nalaga v tekoče jezero in deponijo na grobišču Teharje. Del radioaktivnih pirritnih ogorkov, (nekaj sto tisoč ton), pa je med ostalim vgradila v pregrado Za travnikom. Iz teh deponij radon stalno izhaja. Cinkarna je prav tako svoje radioaktivne platnene filtre in radioaktivne gumijaste obloge zažigala na svojem dvorišču, radioaktivni koncentrirani pepel pa odlagala v tekočo deponijo »na stalno zalogo«. Pri vsem tem moram opozoriti, da so vsi njeni bivši in sedanjí vodilni in strokovni kadri visoko kvalificirani in da se svojih početij vse skozi zavedajo, vendar zavest o »boljši pripadnosti« in finančne stimulacije so v njih zastrle vsako tudi najbolj osnovno moralno odgovornost.

Effe opeke, ki so delane iz velenjskih pepelov so bile ekonomsko in modno odkritje takratnih »strokovnjakov in institucij«. Tudi tu je Cinkarna imela svoj delež v taki meri, da je svoje delavce, ki so dobili kredite za hiše prisilila, da so to opeko kupovali. Tragično je to, da se »inovativnost« in »znanstvenost« dvakrat valijo na hrbte ljudi v ekonomskem in zdravstvenem smislu.

Način in priporočila dolgotrajne uporabe »nitrofoskala« se zelo ujema z izdelavo Effe opeke in proizvodnjo v Cinkarni. V vseh primerih se je znanost in strokovnost bolj približevala socialističnim ciljem kot pravi znanosti in pravi strokovnosti.

Za zajetje pitne vode iz potoka Hudinja v Vitanju pa ni kriva »Komunala Celje«, saj se Republiški upravi za jedrsko energijo v času Černobilske nesreče še sanjalo ni, da Celjani pijejo tisto, na kar so skozi dolge dni (sicer prepoznano) vendar alarmantno opozarjali, da je deževnica in površinska voda zelo močno radioaktivna. Na radon iz področja Pohorja pa se ni do danes še nobeden spomnil.

Zračni tokovi iz Trbovelj in Velenja prenašajo radon z ozirom na vetrove zelo različno, odvisno od smeri zračnih tokov. Brez-veterja in inverzije pa so usodne za vse tri doline, najbolj pa za Celje.

Železarna Štore uvažá staro železo iz vseh koncev. Pravtako iz Sovjetske zveze in Krškega. Evidenca dobave je namerno ali zaradi površnosti netočna ali je ni. Analize plinov pa so pokazale Černobilsko in naravno radioaktivnost. Verjetno so tudi njihova strašansko malomarno urejena odlagališča stalni izvor radona in drugih radioaktivnih žarčenj.

Prodajalci kisle vode iz Radenc bi lahko ugotovili koliko litrov kisle vode smo popili. Dejstvo pa je, da ima radenska kislá voda 40 krat več radona kot rogaška kislá voda.

Ne bi se spuščal v oceno ogroženosti, kajti naša nuklearna stroka v vseh slovenskih institucijah je povezana v nuklearni lobij. Njihove znanstvene ocene so me namreč prepričale, da je najboljše biti »neverni Tomaž« in iskati resnico po svoji poti in drugje.

Na koncu bi rad poudaril dejstva, da v Celju spuščamo v zrak poleg radona še vsaj 23 strupenih snovi lastnega znanja in prav tako dobivamo dodatke od drugod. Po jakosti radioaktivnega sevanja smo bolj ogroženi kot okolica JE v Krškem. Slovenija je 3 do 4 krat bolj zastrupljena od Švedske, mi pa smo marsikje na prvem mestu v Sloveniji. Namenjeno nam je bilo poleg Slovenske državnosti nositi še breme mrtvaškega križa. Vse skozi nasedamo kemijskemu, jedrskemu, medicinskemu, gradbenemu, kmetijskemu in ekonomskemu lobiju, ki je bil vzgojen po merilih materializma in strokovne zvišenosti.

Janez Črnej
Društvo za varstvo okolja
Celje

Čistoča kot vir zapravljanja

S pronicljivostjo, ki smo se je sicer nadejali od koga z občine, je občan Mirko Tomaž Krajnc pravilno ugotovil, da je 172 plus 173 samo 345 milijard in ne 355 kot smo nameroma napačno sešteli. Zdaj samo še čakamo (s celjskimi davkoplačevalci vred), kdaj bo kdo ne samo kot občan, ampak tudi kot pomemben funkcionar sešel ena in ena in nepravim ljudem povedal, da našega bornega občinskega proračuna ne gre frčkati kar tja v en dan.

Je pa naša »napaka« rodila vsaj en odmev na občinsko »racionalizacijo«. Če se ne bi »ušteli«, o groza, morda niti tega ne bi bilo.

UREDNIŠTVO

Popravek

V prejšnji številki so na tej strani med pismi v tiskarni Dela grdo izmaličili priimek Pavla Bukovca. Prizadetemu se opravičuje odgovorni urednik.

TV Manipulator

Vihar ogorčenja, ki ga je v slovenski prostor zaneslo poročanje ljubljanske televizije s prvega zasedanja novega parlamenta in žolčne polemike, ki so ogorčenju sledile, še bolj pa naglica vladajoče koalicije pri krpanju novega zakona o RTV, vse to še enkrat jasno dokazuje močan vpliv tistih teorij, ki vidijo v medijih, zlasti televiziji, predvsem sredstvo manipulacije in politične indoktrinacije.

Dobra stara teza o manipulaciji, ki izhaja iz sicer nesporne ideološke dimenzije medijev, je tako fascinantna, da so jo brez razmišljanja posvojili tudi vsi novi politični subjekti v Sloveniji. Pri tem so kar nekako prezrli dogajanja v bližnji slovenski preteklosti (npr. volitve), ko tudi očitna pristranskost ljubljanske televizije starim oblastnikom ni pomagala, da bi se obdržali na oblasti. Prezrli so proces demokratizacije vzhodne Evrope, prezrli so resnico, da je za marsikaterega (slovenskega) politika bolje, če se čim manj pojavlja v medijih. Skratka, prezrli so dejstvo, da stoji teorija o manipulaciji na bolj ali manj majavih temeljih, ker potiska uporabnika (gledalca) v vlogo marionete, s katero ustvarjalec medijskega programa zavestno manipulira, pa tudi dejstvo, da podcenjuje množico konzumentov, ki jim je dodeljena le vloga nemočne žrtve.

Kljub vprašljivosti takšnega razumevanja medijev ima teorija o manipulaciji še vedno precejšen vpliv, o čemer smo se lahko prepričali ob zadnjih cirkuških predstavah v parlamentu. Njen vpliv se sicer ne kaže v samem programu emitiranja, temveč predvsem v t.i. medijski politiki, o kateri je naenkrat veliko govora tudi pri nas. Iz teze o manipulaciji izhajajoče zahteve po »preciziranju« vloge slovenske televizije glede na novo politično situacijo dokazujejo, da sodi v osnovno psihološko izobrazbo vsakega slovenskega profesionalnega in amaterskega politika (starega in novega kova) tudi stereotip, da ima opraviti z množico idiotov, s katerimi lahko po mili voli manipulira. Prepričanje, ki se ga trdovratno držijo vsi politični subjekti na Slovenskem, da lahko televizijo izkoristijo za okrepitev svojih pozicij moči, pa izhaja iz iluzije o programu, po kateri naj TV ljudem sporoča samo »objektivnost«, »človeškost«, »informacijsko različnost« in »politično pluralnost«.

Seveda je iluzija o programu bolj ali manj lastna le političnim subjektom, bistveno manj pa konzumentom medijskega programa. Zagovorniki teorije o manipulaciji namreč pozabljajo, da gledalcev ne zanimajo smernice zakonodajalca in jih niti najmanj ne mučijo iluzije o programu. Gledalec TV ni naivni in nedolžni konzument, ki se spričo subtilnih metod zavajanja ne zaveda, da z njim manipulirajo. Nasprotno. On je tisti, ki manipulira z medijem in mu vsiljuje svoje želje. Kajti, če se ta ali oni politični veljak predolgo časa slihi za govorniškim odrom, ga gledalec v trenutku kaznuje s pritiskom na gumb.

ki bodo prodajali novi tednik v večjih krajih na celjskem območju.

Zainteresirani naj se oglasijo po telefonu 24-545 ali 28-951 ali pa pošljejo pismeno ponudbo na naslov: Nova doba, Gubčeva 4, Celje.

SKUPNI LOTO HRVAŠKE IN AVSTRIJE

Astronomski dobitki

Ratificiranje pogodbe med Loterijo Hrvaške in Avstrija Lotom sodi med najpomembnejše evropske poslovne dogodke. V ekonomsko — finančnem sodelovanju dveh držav gre za prvi primer praktičnega razbijanja drugače vselej prisotne tako imenovane valutne državne pregrade. V novi Loto, verjetno že od 1. januarja naprej, bodo igralci enakopravno vplačevali v dinarjih in v šilingih, tako pa bodo glede na uradni tečaj izplačevali tudi dobitke. Takšen finančno — denarni aranžman pravzaprav napoveduje enega od modelov, ki bi jih lahko uporabljali v Evropi 1992, zanimiv pa je tudi zato, ker sta ga sklenili državi, ki nista članici Evropske skupnosti.

Gre za enega najpomembnejših poslovnih dogodkov v zadnjem času na področju regije Alpe-Jadran. Avstrija Loto, ena največjih evropskih državnih organizacij za igre na srečo, se je predtem že po-

vezala z Madžarsko, vendar tam igralci vplačujejo v šilingih, z vključitvijo hrvaškega trga pa je ta avstrijska poslovna hiša na čelu z enim najpomembnejših avstrijskih poslovnežev dr. Leom Wallnerjem stopila na prag uresničevanja nadvse ambicioznega poslovnega načrta. Izgrajevati začnejo zelo močno loto tržišče na področju Alpe-Jadrana, vključiti pa namerava Čehoslovaško, Furlanijo-Julijsko krajino, Veneto, Lombardijo, Južno Tirolsko, Bavarsko in Slovenijo.

Ker so pohiteli, bodo imeli prednost v pričakovanem bodočem sistemu evropskih ali evropskih loto iger, države, vključene v avstrijski sistem, pa veliko denarno korist. V tej najpopularnejši igri na srečo posamični dobitki znašajo tačas tudi nekaj deset milijonov šilingov in lep kupček tega gre v državni proračun. Lani je avstrijski loto državi izplačal okoli 3,5 milijard dinarjev taks.

Prihod avstrijskega lota na hrvaški trg pomeni tudi prihod Casinos Avstrija, ene najuglednejših takšnih hiš na svetu, imajo jih že v štiridesetih državah, vodi pa jo prav tako dr. Leo Wallner. Avstrijski casino nosi s seboj niz pomembnih investicij v tako imenovano industrijo prostega časa in v elitni turizem. Eden najpomembnejših Wallnerjevih poslovnih partnerjev, tovarna Alpha — Novomatic, je v Zagrebu že odprla svoje predstavništvo in verigo prodajnih mest ter igralnic, tem pa bodo najverjetneje sledila še druga vlaganja.

V tem smislu je zanimiva najava o skorajšnjem podpisovanju dogovora o gospodarskem sodelovanju Avstrije in Hrvaške na ministrskem nivoju, načrt protokola je že pripravljen, podprt pa je s konkretnimi pričakovanji številnih podjetnikov, da bi investicije zavarovali tudi s političnim dokumentom.

PO SVETU

Pariz: Začela se je konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi. Na njej naj bi pokopali hladno vojno.

Moskva: Sovjetski predsednik Gorbačov je pred poslanci zveznega parlamenta razgrnil sveženj ukrepov, ki naj bi stabilizirali razmere v državi.

Rim: Papež Janez Pavel II. je v Vatikanu sprejel Gorbačova. Srečanje je trajalo uro in 10 minut, nadaljevalo pa se bo ob obisku poveljarja rimskokatoliške cerkve v Moskvi.

Pariz: Spor v delegaciji SFRJ na konferenci v Parizu. Dr. Dimitrij Rupel je pripravil svojo tiskovno konferenco.

Bagdad: Sadam Husein se je odločil, da bo izpustil vse nemške državljane, zadržane v Iraku in Kuvajtu, okoli 160 ljudi.

New Delhi: V večjem delu Bangladeša, tudi v glavnem mestu Daki in največjem pristanišču Čitagong, so opozicijske stranke organizirale vsesplošno stavko.

Celovec: Čeprav avstrijska zakonodaja prepoveduje videoigre, ki propagirajo naciizem, so vedno bolj razširjene.

London: Britanski premierki Margaret Thatcher ni uspelo, da bi jo v prvem krogu ponovno izvolili za voditeljico konzervativne stranke. Thatcherjeva ni dobila absolutne večine.

Nairobi: Londonska organizacija za varstvo človekovih pravic v Afriki je obsodila sudansko vojaško vlado, da ji ni mar usoda

prebivalstva, ki mu zaradi slabe letine grozi lakota.

New York: Petinštirideset kongresnikov hoče s tožbo preprečiti ameriškemu predsedniku Bushu, da bi napovedal Iraku vojno brez posveta s kongresom.

Pariz: S slovesnim podpisom Pariške listine za novo Evropo se je v francoski prestolnici končalo tridnevno vrhunsko zasedanje Konference o varnosti in sodelovanju, na katerem je sodelovalo 34 evropskih držav, ZDA in Kanada.

Varšava: Walensa posluša hvalo in grajo. V predsedniški kampanji se slišijo tudi ostri očitki, da je voditelj Solidarnosti neodgovoren.

Dunaj, Budimpešta: Židje so spet postali grešni kozli. Na Madžarskem je zadnje čase precej protisemitskih izpadov, vprašanje pa je, ali so načrtovani ali ne.

Rim: Italijanski gospodarstveniki opozarjajo, da devetdeseta leta ne bodo posnetek bogatih osemdesetih. Težave imajo v Fiatu, Olivettiju in Pirelliju.

New Delhi: Indija je bila konec minulega leta tujini dolžna blizu sedemdeset milijard dolarjev.

Moskva: Blizu 80 tisoč sovjetskih fantov je odklonilo služenje vojaškega roka. Med tistimi, ki bi morali jeseni v vojsko in nočejo izpolniti svoje dolžnosti, jih je največ iz Ukrajine.

London: Margaret Thatcher se je po več kot enajstih letih oblasti odločila, da bo odstopila.

Kairo: Bush bo vztrajal, dokler se Sadam Husein ne umakne. Med svojo zalivsko turnejo je obljubil kuvajtskemu emirju, da bo Kuvajt osvobojen.

Moskva: Predsednik Mihail Gorbačov predlaga moratorij na sklepe zveznih republik.

Rim: Predsednik Cossiga se v razpletanju »operacije meč« (trajne paravojaške organizacije) boji novih odkritij. Vse več je dokazov za protiučustnost akcije.

Peking: Predstavniki ameriške organizacije za varstvo človekovih pravic in veleposlaniki štirih nordijskih držav so prvič obiskali tibetanske zapore.

Buenos Aires: Carlos Menem bo pomilo-stil člane vojaške hunte.

CELEIA

Mlekarstvo, sirarstvo in čebelarstvo, p.o. Arja vas
63301 Petrovče — Jugoslavija
Telefon (063) 776-411, Teleks 33857 CELEIA YU
Hmežad

ZELENA DOLINA

blagovna znamka, ki jo dobro poznate.

Celeia, mlekarstvo, sirarstvo in čebelarstvo vam v sodelovanju z Agrosserto iz Gradca nudi izredno bogato ponudbo mlečnih izdelkov. Jogurti vseh vrst, pudingi, sadne skute, mleko v raznih pakiranjih so vaša zdrava vsakdanja prehrana. Za gurmane nudimo prek 60 vrst sirov, ki vam popestrijo vsakdanji obrok. Med in medni izdelki pa so nepogrešljivi v domači lekarni.

**Zahtevajte izdelke Zelene doline,
ne bo vam žal, saj to je Evropa!**

Poština plačana v gotovini

1127/19

Cena 1.50 Din

NOVA DOBA

POGLED V ZGODOVINO CELJSKEGA ČASNIKARSTVA

Narodni list ni bil po volji oblasti

Domovino je nasledil Narodni list, ki je izhajal od 1906. do 1914. leta, skoraj deset let, najprej kot poltednik, nato trikrat na teden, pa zopet poltedensko, nazadnje pa je bil tednik. Njegov nastanek je spodbudila ustanovitev narodne stranke na Štajerskem, to je stranke mladih radikalnih liberalcev, ki jo je vodil dr. Ivan Dečko, po njegovi smrti pa dr. Vekoslav Kukovec. Celje je bilo takrat središče napredne slovenske narodne misli, ki se je seveda manifestirala tudi v tisku. Je pa res, da marsikak časopis ni bil deležen javne podpore in da tudi ustanovitvi Narodnega lista tedanja oblast ni bila naklonjena. Tako ga je najprej vzela pod streho krška Zadruga tiskarna, potem ga je tiskala Zvezna tiskarna v Celju in na koncu učiteljska tiskarna v Ljubljani. Tudi lastniki so se menjavali: najprej je bil to konzorcij, potem Narodna založba in nazadnje odvetnik dr. Vekoslav Kukovec.

Takšne spremembe so seveda pomenile tudi spreminjanje koncepta, čeprav so uredniki Andrej Sever, Vekoslav Špindler in Janko Lesničar nekako ohranjali kontinuiteto. Leta 1914, to je pred začetkom prve svetovne vojne, je Narodni list prinašal tudi prilogo Mariborski glasnik – glasilo mariborskega narodnopolitičnega društva.

Narodni list, ki ga moramo uvrstiti med starejše politične časopise v Celju, je bil sooblikovalec dokaj razgibanih političnih in družbenih razmer. Spodbujal je razprtije med tako imenovanimi slogaši in oblastnimi prvaki, zbranimi okrog Domovine. Slogaši so bili namreč ostri in zagrizeni nasprotniki vseh tistih, ki so se zavzemali za boljše življenjske razmere štajerskih Slovencev. Pomembno vlogo pri tem je odigral dr. Korošec s svojim radikalnim političnim katolicizmom, ki so ga iz Maribora zanesti tudi v Celje in je pridobil tako Dečka kot Kukovca ter njune somišljenike. Katoliški radikalizem se je spopadal z radikalnim liberalizmom, ki ga je zastopal Narodni list. Značilno je, da je mariborske katoliške Slovence navduševal dr. Schmiederer in pisava »südösterreichische Stimmen«, potegovali so se za naklonjenost nemških katoliških gospa, prostor za svoja zborovanja pa si raje poiskali v nemškem mojstrskem društvu kot v slovenskem Narodnem domu. To je že samo po sebi kazalo narodnostno deformacijo.

Ni čudno, če se je Narodni list boril zoper klerikalizem in je s klerikalnimi časopisi vodil zelo ostre polemike, saj je ta ideologija po njegovem zlorabljala vero za politične cilje. Bralcem je dopovedoval, da je pomemben lastni slovenski družbeni, gospodarski in kulturni napredek. Prizanašal ni tudi dvomljivi strankarski politiki. Posebno narodno noto časopisa bi lahko videli tudi v njegovem pozivu javnosti k bojkotu neslovenskih trgovcev, v tem, da je v mnogih prispevkih bičal trboveljsko premogokopno družbo (ta, kot znano, je bila nemška), ki »hoče vsakega rudarja za svoj dobiček izmzgati do konca«. Seveda tudi Narodni list ni ušel strogim očem cenzure. Ob krvavih dogodkih septembra 1908 so se na njegovih straneh pojavile bele lise s pojasnilom »zaplenjeno«. Ugasnil je z izbruhom prve svetovne vojne.

NOVA DOBA JE VZDRŽALA NAJDLJE

Časopis, ki je na svojih straneh ohranil tako rekoč celotno obdobje med obema vojnoma v Celju, saj je izhajal od 1918. do 1941. leta, torej najdlje, je bila Nova doba. V začetku je sicer skušala nadaljevati politično zapuščino Narodnega lista, vendar je že po letu 1919 postala glasilo Jugoslovanske demo-

kratske stranke oziroma Pribečevičeve samostojne demokratske stranke kot vseh zelo pisanih reakcionarnih političnih koalicij, ki so bile na sceni do šestojanuarske diktature. Je pa, in to ji moramo šteti v dobro, tudi kljubovala nasilnemu režimu. Že ta opredelitev pove, da je bil to časopis, ki so ga najbolj pregnetale družbene razmere. Na začetku je bila poltednik, nato je izhajala trikrat tedensko, pa zopet poltedensko in nazadnje kot tednik. Njeni uredniki so bili Vekoslav Špindler, Milan Četina, Janko Lesničar in Rado Pečnik.

Sicer je Nova doba programsko proklamirala »vero v silo in bodočnost troedinega naroda, politično svobodo in združitev troimenega naroda« (Srbov, Hrvatov, Slovencev). Poglavitne cilje je videla v gospodarski in socialni pravičnosti, napredu v gospodarstvu, političnem in kulturnem življenju. V svojih prispevkih se je ukvarjala s političnimi, kulturnimi, religioznimi, obrambnimi vprašanji. Opozarjala je, da hromi napredek Celja na področju zasebne pobude predvsem strah podjetnikov pred rizikom, v javnih podjetjih pa da večino problemov rešujejo po načelu politične netolerantnosti.

Nova doba je dovolj prostora namenjala celjskemu turizmu. V zapisih je, na primer, opozarjala, da celjska mestna občina popravlja ceste na vseh koncih in krajih brez načrta in doslednosti, »kot da bi mesto razkopale granate«. Po nesrečni poti v mestnem parku divjajo košerari, ki jih je treba prijeti. S poti mimo kopališča ob Savinji je videti, kako se »kaluža vsa nemška inteligenca na splavu, ki je pritrjen z moškega kopališča k ženskemu. Miren človek se med to drhaljo niti kopati ne upa.«

Značilno je, da so usodni dogodki oktobra 1918. leta močno vplivali na uredniško politiko in jo v resnici tudi spremenili – začela je namreč zagovarjati koristi jugoslovanske buržoazije in podpirati reakcionarno slovensko meščanstvo. Tako je prikrmarila do leta 1941. do krvavih dni druge svetovne morije, ki jih je v nekaterih prispevkih že kar napovedala (o smislu trpljenja, o tem, da bodimo ponosni in odločni itd.). Z zatonom Nove dobe je bilo po mnenju zgodovinarjev v Celju konec časnikarskega razcveta.

Poleg političnega tiska so v prejšnjem stoletju v mestu ob Savinji izhajali tudi drugi časopisi, bilo jih je več, kot kdajkoli kasneje. Omenimo **Popotnika**, ki sta ga urejala učitelj Jakob Lopan in profesor Mihael Žolgar, obravnaval pa je družinska, šolska in vzgojna vprašanja. Izhajal je od 1880. do 1882. leta.

Leta 1889 pa je tiskar Dragotin Hribar začel izdajati **Ilustrovani narodni koledar**, ki je bil prvi literarni almanah. Njegov urednik je bil Janko Lesničar, v njem pa je sodelovala vrsta slovenskih književnikov in kulturnih delavcev. To, kar je bil Koledar Mohorjeve družbe preprostu slovenskemu ljudstvu, to je Ilustrovani koledar pomenil slovenskim izobražencem. Izšlo je 21 letnikov, le 1902. leta almanah ni zagledal belega dne. Z njim si je Celje ustvarilo sloves slovenskega kulturnega mesta.

V Celju je izhajal tudi družinski mesečnik **Mladika** – vse od 1928. leta do 6. aprila 1941. Leta 1922 je bil poskus, da bi izdajali mesečnik **Zarja**, leta 1934 pa **Književni glasnik**.

Prihodnjič:
Od Svobodnih glasov in Republikanca
do dijaškega tiska

Izhaja vsak petek ob 17. // Naročnina znaša mesečno po pošti 5 Din, v Celju z dostavo na dom po raznašalcih 5-50 Din, za inozemstvo 10 Din // Uredništvo in uprava: Celje, Strossmayerjeva ul. 1, pritličje, desno // Telefon št. 65 // Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.666 //

stop v dotičnem okraju. Če je okr. zastop razpuščen in postavljen gerent, jih voli gerentov sosvet. Predsednika namestnik je okr. šol. nadzornik, ki je član okr. šol. sveta. — V mestih z lastnim občinskim statutom gre mestnemu šolskemu svetu področje okr. šol. sveta. Predsednik je župan ali gerent oz. komisar, postavljen po vladi; člani se imenujejo kakor za okr. šolski svet. — Upamo, da se naši okr. šolski sveti nemudoma preustroje ter potem energično v roke vzamejo rešitev vprašanja nemških šol, kjer še po nepotrebnem obstoje.

K pozivnemu razglasu, s katerim se pozivljejo letniki 1895 do 1899 v aktivno vojaško službovanje, se pojasnjuje, da je iz javnih ozirov, oprostiti vojaške službe vse železniško, poštno in brzojavno osebje ter v rudnikih zaposlene rudarje.

Raz posojilničnih hiš v Vojniku plapolale so dne 27. dec. slovenske zastave v znak, da se je prekoračil prvi milijon hranilnih vlog. Precej starejša tukajšnja nemška posojilnica je v likvidaciji.

Za koroško legijo prostovoljcev se dobrovoljci pridno oglašajo. Zglasilni urad je v belgijski vojašnici (objekt II, I. nadstr.) v Ljubljani.

Dobrega sodarja in kolarja rabijo za Slovenjgradec in okolico, seveda Slovenca. Natančni podatki se dobe pri obč. uradu v Slovenjgradu.

Območje ljutomerskega okraj. glavarstva se je razširilo začasno na vse zasedene kraje od Špilja do Radgone na severni strani Mure ter na zasedeno Prekmurje.

V Rogatcu priredi na dan sv. Treh Kraljev rogaški Narodni svet velik shod po rani maši v prostorih šolske telovadnice.

Na svojo ženo streljal je v prepiru v jezi 73-letni mizarski mojster Ivan Jančič na Teharjih. 76-letna ženska je 28. dec. vsled ran umrla. Jančič se je javil sodišču.

Stoletnico smrti Valentina Vodnika, prvega slovenskega pesnika, obhajamo 8. tm. V smislu odredbe poverjeništa za uk in bogočastje se naj ta dan v šolah praznuje s šolskimi slavnostmi. Pouk se po slavnostih nadaljuje.

Shod JDS v Žetalah se vrši v nedeljo 5. tm. po rani maši. Govori g. dr. Gvidon Sernec iz Celja.

Predsednik Wilson se je mudil minoli teden na Angleškem. Povsod so ga najslovesneje sprejemali. V Londonu ga je na kolodvoru sprejel in pozdravil angleški kralj sam.

Najvišji računski dvor na Dunaju je končal likvidacijska dela in je razpuščen.

40.000 K za jugoslovansko siročad. Gospa dr. Franja Tavčarjeva je vposlala slovenskemu ženstvu na Slov. Štajerskem v roke g. dr. E. Kalanove v Celju sledeče pismo: »Dovolite, da Vam čestitam, 40.000 K ste poslale Slovenke iz Celja in Slov. Štajerske za siročad SHS. Čestitam pa tudi Jugoslaviji, da ima tako žensstvo, in preponosna sem, da sem tudi Slovenka Jugoslavije«.

Jugoslovanska demokratska stranka ima jutri, 5. januarja 1919 ob 9. uri dopoldne sestanek zaupnikov vseh krajevnih organizacij (političnih društev JDS.) v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani.

Narodna manifestacija v Konjicah dne 22. tm. je bila veličastna. Mnogo več ko tisoč ljudstva iz celega okraja se je zbralo, tako da se je moral shod vršiti deljeno, eden v dvorani, kjer je govoril g. dr. Gvidon Sernec iz Celja, in drugi pod milim nebom, kjer je nastopil g. dr. Ravnik iz Maribora. Ljudstvo je z velikim navdušenjem pozdravljalo ujedinjenje ter ogorčeno protestiralo proti okupaciji naše zemlje s strani Laňov in Nemcev.

Vloge na narodno vlado je treba začasno kolkovati ravnotako kakor pod avstrijsko vlado.

»Slovenska Sokolska Zveza« je vsled prepovedi Vsesokolskega zleta I. 1914 v Ljubljani, za kateri zlet so bile izvršene že skoro vse predpriprave, ki so stale ogromne svote, prišla v zelo težaven gmotni položaj in ima še danes krog 70.000 K dolga. Da se razmere sanirajo, je bil avgusta 1918 izvoljen poseben »odsek za nabiranje prostovoljnih prispevkov za saniranje Slov. Sok. Zveze«, kateremu načeluje brat dr. Vl. Ravnihar. Odsek priredi dne 1. svečana veliko prire-

Kreditna in stavbena zadruga **Lastni Dom** Celje = Rotovška ulica št. 13

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po $3\frac{1}{2}$ od sto, daje osebni in stavbeni kredit pod ugodnimi pogoji.

DANES SMO, JUTRI NISMO

Vsi žalski predsedniki

FRANCI TRATAR, Stranka demokratične prenove, rojen 25. 4. 1944, doma iz Griž. Po poklicu je ekonomist; zaposlen kot vodja ekspoziture Ljubljanske banke v Žalcu; poročen; ima tri otroke, gradi hišo in vozi katrco.

V stranki je okoli 250 članov, izmed teh sta dva člana občinskega izvršnega sveta, v republiškem zboru združenega dela pa imajo enega člana.

Najljubša jed: matevž s kislim zeljem in ocvirki.

Horoskop: BIK

FRANJO ŽOLNIR, Slovenski krščanski demokrati, rojen 20. 3. 1927 doma iz Latkove vasi. Po poklicu je diplomirani ekonomist, sedaj v pokoju; poročen; ima tri hčere in štiri vnuke, hišo, avto Opel in majhen vinograd.

V stranki je okoli 300 članov, iz njihovih vrst je tudi podpredsednik občinskega družbenopolitičnega zbora.

Najljubša jed: mlečne stvari — kisl mleko in riž na mleku.

Horoskop: RIBA

MILAN DOBNIK, Slovenska demokratična zveza, rojen 14. 8. 1954, doma iz Žalca. Po poklicu je profesor zemljepisa in zgodovine; sedaj predsednik skupščine

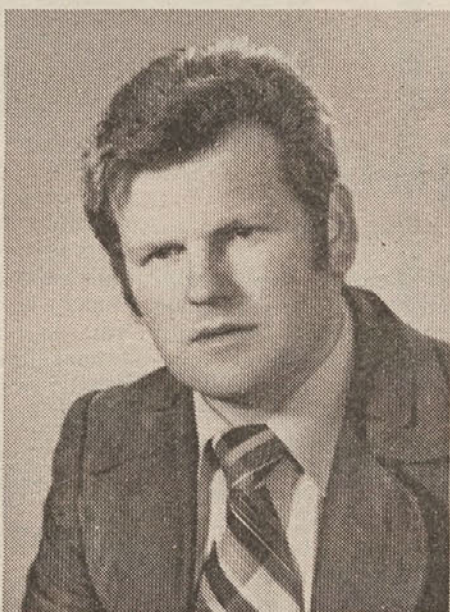
občine Žalec; poročen; ima dva otroke, hišo in avtomobil R 4.

V stranki je okoli 60 članov, imajo tudi svojega člana v izvršnem svetu skupščine občine.

Najljubša jed: domača pečenka, še zlasti ima rad kruh.

Horoskop: LEV

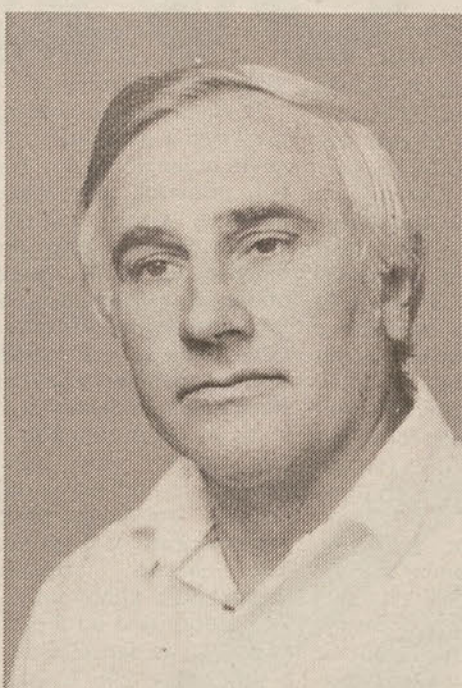
MILAN ZUPANC, Socialistična stranka, rojen 29. 5. 1946, doma iz Griž (Migojnice). Po poklicu je strojni tehnik, zaposlen kot vodja varstva pri delu v Miner-vi; poročen; ima dva otroke, hišo in avtomobil Opel.

Stranka ima okoli 70 članov, iz njihovih vrst je predsednik občinskega izvršnega sveta in podpredsednik SO Žalec.

Najljubša jed: fižolova solata, ki si jo sam naredi.

Horoskop: DVOJČEK

RUDI ŽOHAR, Socialdemokratska stranka Slovenije, rojen 14. 4. 1941, doma iz Braslovč. Po poklicu je komercialni tehnik, zaposlen v zdravstvenem centru Celje v nabavni službi; poročen, ima tri otroke in vnukinjo, hišo ter avtomobil volvo.

V stranki je 70 članov in nobenega nimajo ne v občinski ne v republiški vladi.

Najljubša jed: testenine in solata.

Horoskop: OVEN

VOJKO ZUPANC, Demokratsko liberalna stranka, rojen 5. 1. 1964, doma iz Žalca. Po poklicu je novinar, zaposlen v propagandni službi Novega tednika in

Popravek

Pri predstavitvi celjskih strankarskih veljakov je prišlo do neljube pomote. Sazbina Prebreza ni medicinska sestra in ne dela na očesnem oddelku. Kot navadna delavka dela na ušesnem oddelku, po poklicu pa je ekonomski tehnik.

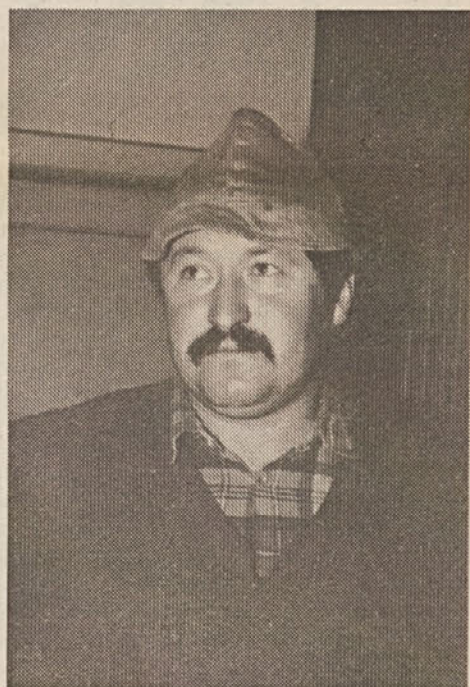
Radia Celje; samski, živi pri starših, zato pa ima avto Mitsubishi.

Stranka ima okoli 200 članov, njihov je tudi predsednik občinskega družbenopolitičnega zbora.

Najljubša jed: zadnje čase je jedel veliko dobrih stvari, a najraje ima škampe.

Horoskop: KOZOROG

MARJAN ROBIČ, Slovenska kmečka zveza, rojen 27. 3. 1956, doma iz Latkove vasi; kmet — kooperant. Samski je še, kmetija obsega 8 hektarjev obdelovalnih površin, od tega 2 hektarja hmeljišč, živi pri starših, ima avtomobil R 5.

Stranka šteje 700 članov, enega imajo v izvršnem svetu in enega poslanca v republiškem zboru združenega dela.

Najljubša jed: Srce v omaki s krompirjem.

Horoskop: KOZOROG

NOVA DOBA

NAROČILNICA

Ime priimek

naslov

naročam časopis-tednik Novo dobo na naslov

Na gornji naslov mi pošljite izvodov.
(število)

Obvezujem se, da bom redno plačeval naročnino.

podpis naročnika

Mesečna naročnina za Novo dobo znaša 45,00 din

JOZAFAT

PREHRANA MED NOSEČNOSTJO

Noseča ženska ne jè za dva

Nosečnost zahteva veliko osnovnih hranljivih snovi, ker je treba razen materinih potreb zadovoljiti tudi potrebe plodu. To mnenje lahko strnemo v znani ljudski rek, da »noseča žena je za dva«. Seveda gre tu za hudo napako, ki je v nasprotju z resničnimi potrebami dveh organizmov in lahko izzove številne nevarnosti.

Očitno je, da ima organizem nosečnice večje zahteve po hrani, vendar je potrebno razločevati med močnejšo in super prehrano. Prav tako je tudi res, da v primeru nezadostne količine potrebnih snovi, ki jih mati dobiva s hrano, lahko nastanejo motnje ali celo prava patološka stanja pri materi in otroku. Tako potrebuje ženska od 22 do 35 let starosti 2000 kilokalorij, nosečnica 2200 do 2400 kkal in porodnica 3000 kkal.

Glede na normalno prehrano, naj bo prehrana nosečnice količinsko malo bolj obilna, vendar kakovostno uravnotežena. To bo nosečnica dosegla z raznovrstno hrano. Vendar se pri tem ne sme preveč zrediti, ker lahko odvečna teža pripelje do hujših motenj v presnovi.

Uravnotežena prehrana nosečnice mora vsebovati vse tisto, kar je potrebno organizmu in tudi v pravi meri. Potrebna je zadostna količina beljakovin, ki sodelujejo pri »nastanku« novega »itja«. Dve tretjini morajo biti živalskega izvora,

ker vsebujejo vse bistvene amino kisline. S hrano mora sprejeti 1,5 g beljakovin na vsak kilogram telesne teže in to doseže če vsak dan popije pol litra mleka, poje dve jajci in 125 g mesa. Tudi količino ogljikovih hidratov mora zvišati, a prav tako tudi omejiti, če je nevarnost, da se ji telesna teža zviša. Zelo so pomembne tudi maščobe zaradi vitaminov A in D, ki pa jih dovoljujejo samo v zmernih količinah. Na vsak gram in pol živalskih maščob (maslo, sir, smetana itd.) je treba dodati gram rastlinskih maščob (olivno, sončnično olje). Med vitamini sta najpomembnejša vitamina A in D. Vitamin A nastaja v živalskih organizmih iz nekaterih rastlinskih pigmentov, ki spadajo v skupino karotinov. Največ vitamina A je v ribjem olju, najdemo pa ga tudi v rumenjaku in maslu. Vsa zelenjava in sadje je bogato karotinom, največ pa ga je v korenju, marelicah, pomarančah itd. in v črevesju se absorbira komaj 50% karotina. Bistven pomen vitamina A je v njegovem vplivu na rast organizma in zaščiti površinskega tkiva.

Vitamin D je pomemben za normalno kalciniranje kosti in njegovo pomanjkanje povzroča rahitis. Zato je potrebno že med nosečnostjo začeti s protirahitično zaščito. V prehrano je treba uvrstiti vso tisto hrano, ki

vsebuje vitamin D in sicer v količinah, ki zadovoljijo vsakdanjim potrebam.

Iz vsega tega smo spoznali splošne značilnosti pravilne prehrane nosečnice. Najbolj primerna je vsekakor hrana z visoko biološko vrednostjo, ki je lahko prebavljiva, da ne bi utrujala prebavnih organov, ki so že tako stisnjeni zaradi ploda. Pomembna je tudi razdelitev vsakdanjih obrokov. Racionalna razdelitev omogoča, da organizem bolj izrabi hranljive snovi, hkrati pa olajšuje prebavo in daje občutek splošnega zadovoljstva. Zato je treba zvečati število obrokov, a zmanjšati njihov obseg. Zelo dobro je 4 do 5 obrokov hrane na dan. Zlasti naj bi bil zajtrk zelo hranljiv, ker oskrbuje organizem z energijo, ki je potrebna, da lahko obvlada vse delovne napore. Za konec si oglejmo nekaj receptov:

Tradicionalna krepka juha

Potrebujemo: en in pol litra čiste goveje juhe, 300 g nemastne, drobno sesekljane govedine, korenček, malo zelene, en do dva beljaka in dve žlici limoninega soka.

V posodi zmešamo sesekljano meso z enim beljakom, dokler ne dobimo gladke zmesi. Dodamo na debelo narezano korenje in zeleno (očiščeno in oprano), potem pa počasi dolivamo hladno juho. Vse skupaj počasi segrevamo in me-

šamo. Ko začne vreti, posodo pokrijemo in počasi kuhamo še eno uro. Na cedilnik položimo moker in ožet prtiček, skozi katerega precedimo juho. Če juha ni zadosti bistra, jo pustimo, da se kuha še kakih deset minut z drugim stopenim beljakom. Potem jo ponovno precedimo in jo očiščavamo z limoninim sokom. Postrežemo jo toplo ali hladno v skodelicah za juho. Govejo juho dobimo tako, da kuhamo kg nemastne govedine v treh litrih vode, ki ji dodamo sol, nekaj zrnc popra, korenček, malo zelene in peteršilja ter čebulo, v katero započimo en klinček in seveda tudi nekaj strokov česna. Kuhano meso postrežemo kasneje kot samostojno jed z jajčnim hrenom in krompirjem v kosih.

Jajca po belgijsko

Za eno osebo potrebujemo: 2 rumenjaka in en beljak, 2 rezini kruha, 2 tanki rezini mehkega topljenega sira, maslo in sol.

Iz večjega kosa kruha izrežemo okrogle rezine s premerom 8 cm in jih popražimo na maslu samo z ene strani. Tudi iz sira izrežemo enake kroge in jih položimo na prepraženo stran krušnih rezin, nato pa jih naložimo drugo ob drugo v ponev, namazano z maslom. Jajci razbijemo in damo rumenjaka v dve skodelici.

En beljak damo v skledičko, drugega pa spravimo. Iz beljaka napravimo gost sneg in ga skrbno pretlačimo skozi tulec, s katerim krasimo torte, tako, da nastane na vsaki rezini kruha majhen krater, v katerega vlijemo rumenjak, dodamo košček masla in ponev postavimo v pečico, ki smo jo segreti do 150°C. Pečemo kakšnih deset minut, da beljaki počasi porumenijo. Nato vse skupaj rahlo posolimo in postrežemo zelo vroče.

Riževa solata

Za dve osebi potrebujemo: 150 g riža, trd paradižnik, 2 do 3 liste solate, vejico zelene, kos surovega korenja, nekoliko peteršilja, nekaj listov bazilike, kislih kaper, morda še pol kumare ali sladke paprike. Za zabelo pa žlico kisa, 3 žlice olja in žličko gorčice po želji. Za okras pa 2 fileta slanin inčunov, pol paradižnika, trdo kuhano jajce, še nekoliko kaper in vejico bazilike.

Očistimo riž, ga damo v poldrugi liter vrele vode in kuhamo približno 15 minut, nato ga odcedimo in ga takoj operemo pod curkom hladne vode, da se zrna popolnoma razdvojijo in se odcedijo. Med tem pripravimo zelenjavo in narežemo paradižnike na koščke, zeleno na rezine, solato na lističe, korenje pa na palčice. Lahko dodamo še kumaro, olupljeno in narezano na kocke in papriko, pečeno, olupljeno in narezano na rezance. Dobro premešamo zabelo. Premešamo riž, zelenjavo, kape in zabelo in vse

skupaj damo v skledo za solato. Okrasimo s fileti inčuna, rezinami paradižnika in trdo kuhane jajce z nekoliko kaperami. V sredino pa zabodemo vejico bazilike. Riževa solata lahko obogatimo z konzervo drobno zrezane tunine v olju, ali z enako količino kuhane šunke in sira v kockah. Odličien dodatek je tudi pečeno ali kuhano piščančjevo meso, narezano na kocke oziroma rezance.

Karamelni puding z vanilijo

Potrebujemo: pol litra mleka, 100 g sladkorja, pol vrečke vanilijevega sladkorja, 2 celi jajci, 4 rumenjake. Za karamel pa 3 žlice sladkorja in 2 žlici vode. Potrebujemo tudi model za puding.

Najprej napravimo karamelno kremo. V posodico damo sladkor in ga nekoliko navlažimo z nekoliko vode in kuhamo, da sladkor rahlo porumeni. S karamelno kremo namažemo ves model in pustimo, da se ohladi. Mleko zavremo in mu dodamo sladkor in vanilijev sladkor ter pustimo, da se ohladi. V mešalcu stepamo celi jajci in rumenjake deset minut ter jim počasi dodajamo mlačno mleko. Zmes precedimo skozi drobno sito v model. Puding pečemo na pari približno uro dolgo v pečici, segreti do 220°C. Puding je pripravljen, kadar ostane zobotrebec, ki ga zabodemo vanj, suh. Ko se ohladi, stresemo puding iz modela na krožnik. Postrežemo ga hladnega.

NOVI VIRUS PREŽI IZ KRVI

S hepatitisom C je v svetu okuženih 100 milijonov ljudi

S krvjo se prenašajo številne bolezni in zato krvodajalce obvezno testirajo, če nimajo sifilitisa, virusa hepatitisa B ali AIDS, k tem testom pa bodo v kratkem najverjetneje dodali še test virusa hepatitisa C.

Pred približno petnajstimi leti so odkrili poseben virus, takrat imenovan non A non B, ki je povzročal 90 odstotkov vseh hepatitisov, prenešenih s krvjo. Transfuziologi so ga točneje opredelili in ga imenovali virus hepatitisa C.

Čeprav virus še ni izoliran in ne vedno natančno, kako izgleda, po poškodbah

na jetrih prepoznavajo nekatere njegove karakteristike, poznan pa je tudi po tem, da se pretežno širi preko krvi. Najpogostejše pri poškodbah na koži ali pri direktnem vstopu igle v veno, pri seksualnem stiku, lahko pa se penaja tudi z matere na otroka. Rizične skupine so narkomani, hemofiliki in zdravstveno osebje.

Ocenjujejo, da je s tem virusom, ki ga je na začetku obolenja težko opaziti, v svetu okuženih 100 milijonov ljudi, letno pa zboli 650 tisoč ljudi. Pri 60 odstotkih bolnikov se razvije kronični hepatitis, 20 odstotkov dobi

cirozo jeter, odkrili pa so tudi povezavo med to okužbo in primernim karcinomom jeter ter avtoimunim hepatitisom.

V Afriki je med 1000 krvodajalci 60 okuženih z virusom hepatitisa C, na Nižozemskem sedem, v ZDA šest, na Japonskem 15... V Združenih državah Amerike in v Zahodni Evropi je testiranje krvi krvodajalcev glede na virus hepatitisa C obvezno, pri nas v Jugoslaviji še ne.

Novi virus iz krvi preti tudi Sloveniji. V raziskavi Zavoda za transfuzijo Slovenije so pri testiranju 1738 prostovoljnih krvodajalcev

pri trinajstih dobili pozitiven rezultat. Na Hrvaškem je bilo med 2741 krvodajalci 38 vzorcev pozitivnih, v malem vzorcu v Bosni (testirali so 293 ljudi) je bilo osem pozitivnih. Če bi v Jugoslaviji dobilo transfuzijo milijon ljudi, bi to po mednarodnih izkušnjah pomenilo, da bi lahko bilo okuženih 130 tisoč prebivalcev.

S testiranjem ne bi smeli več odlagati, čeprav so to precejšnji stroški. Diagnostični, visoko specifični testi anti HCV, ki so ga letos pomladi zunaj dali na trg, stane 10 DEM. Morda pa ga bodo kmalu začeli proizvajati tudi pri nas.

ZNANI NEMŠKI METEOROLOG PRAVI:

Spet mila zima brez snega

Eden izmed najbolj znanih meteorologov v Zvezni republiki Nemčiji, ki se ukvarja predvsem z dolgoročnimi napovedmi, Wolfgang Röder z berlinske univerze, trdi, da bo letošnja zima s temperaturnim povprečjem 2,5 stopinje celo za pol stopinjo toplejša, kot je bila minula Zadnja leta se je že

večkrat izkazalo, da je imel Röder prav. Meteorolog ne more ustreči tistim, ki si želijo pobeljeno zimo. Morebiti lahko računamo s skromnim sneženjem konec tega meseca, toda januar in februar bosta topla in v teh dveh mesecih lahko pričakujemo kvečjemu deževje.

Pozor pri hrani v folijah

Iz Londona prihaja vest, da so tanke plastične folije, s katerimi v zadnjem času prekrivajo hrano, strupene in kancerogene. Še posebej nevarne so v stiku z mastno hrano, na primer s sirom, odločno pa jih britanski minister za kmetijstvo Jack Gummer odsvetuje pri pripravljanju hrane v mikrovalovnih pečicah.

NT & RC

PRI NAS
BEREMO
NOVI TEDNIK

IN POSLUŠAMO
RADIO
CELJE

